
Miljökonsekvensbeskrivning för Översiktsplan 2023, Sävsjö kommun

Landskapet kring Vallsjön

Kvalitetskontroll

Åtgärd	Namn	Datum
Granskad internt		
Slutprodukt godkänd	Catarina Lund	2022-06-08
Revidering godkänd	Catarina Lund	2023-09-06
		2024-01-12

Vatten och Samhällsteknik

www.vosteknik.se. Org. Nr 556449–1446

Kalmarkontoret

Jönköpingskontoret

Trädgårdsgatan 16

Oxtorgsgatan 3

392 49 KALMAR

553 17 JÖNKÖPING

Tfn 0480-615 00

Tfn 036-19 64 80

Innehållsförteckning

INLEDNING	1
Översiktsplanens process	1
MILJÖBEDÖMNINGSPROCESSEN.....	2
Miljöbedömningens syfte	2
Metodbeskrivning för MKB	2
Avgränsning.....	3
ALTERNATIV	4
Översiktsplaneförslaget.....	4
Nollalternativ.....	4
Sidoalternativ	4
ÖVERSIKTSPLANEFÖRSLAG.....	5
NOLLALTERNATIV.....	8
Översiktlig jämförelse mellan ÖP-förslaget och gällande ÖP	9
RIKSINTRESSEN.....	10
BOENDEMILJÖ	14
Värden och hänsyn	14
Riktlinjer i ÖP.....	15
ÖP-förslagets konsekvenser och hänsyn.....	15
Bedömning av ÖP-förslaget	16
Föreslagna åtgärder och uppföljning.....	17
KOMMUNIKATIONER.....	18
Värden och hänsyn	18
Riktlinjer i ÖP.....	18
ÖP-förslagets konsekvenser och hänsyn.....	19
Bedömning av ÖP-förslaget	21
FRILUFTSLIV OCH REKREATION	22
Värden och hänsyn	22
Riktlinjer i ÖP.....	27
ÖP-förslagets konsekvenser och hänsyn.....	28
Bedömning av ÖP-förslaget	29
Föreslagna åtgärder och uppföljning.....	30
BULLER	31
Värden och hänsyn	31
Riktlinjer i ÖP.....	31
ÖP-förslaget konsekvenser och hänsyn.....	32
Bedömning av ÖP-förslaget	33
Föreslagna åtgärder och uppföljning.....	33
OLYCKSRISKER OCH SÄKERHET	34
Värden och hänsyn	34
Riktlinjer i ÖP.....	34
ÖP-förslagets konsekvenser och hänsyn.....	34
Bedömning av ÖP-förslaget	34
Föreslagna åtgärder och uppföljning.....	34

NATURMILJÖ.....	35
Värden och hänsyn.....	35
Riktlinjer i ÖP	42
ÖP-förslagets konsekvenser och hänsyn	45
Bedömning av ÖP-förslaget.....	49
Föreslagna åtgärder och uppföljning	50
STRANDSKYDD OCH LIS	51
Värden och hänsyn.....	51
Riktlinjer i ÖP	51
ÖP-förslagets konsekvenser och hänsyn	53
Bedömning av ÖP-förslaget.....	58
Föreslagna åtgärder och uppföljning	58
FÖRORENADE OMRÅDEN	59
Värden och hänsyn.....	59
ÖP-förslagets konsekvenser och hänsyn	59
Riktlinjer i ÖP	63
Bedömning av ÖP-förslaget.....	63
Föreslagna åtgärder och uppföljning	63
VATTEN	64
Värden och hänsyn.....	64
Riktlinjer i ÖP	66
ÖP-förslagets konsekvenser och hänsyn	68
Bedömning av ÖP-förslaget.....	69
Föreslagna åtgärder och uppföljning	69
DRICKSVATTEN	70
Värden och hänsyn.....	70
Riktlinjer i ÖP	71
ÖP-förslagets konsekvenser och hänsyn	72
Bedömning av ÖP-förslaget.....	75
Föreslagna åtgärder och uppföljning	75
KULTURMILJÖ.....	76
Värden och hänsyn.....	76
Riktlinjer i ÖP	83
ÖP-förslagets konsekvenser och hänsyn	85
Bedömning av ÖP-förslaget.....	89
Föreslagna åtgärder och uppföljning	89
KLIMATPÅVERKAN OCH KLIMATANPASSNING	90
Värden och hänsyn.....	90
Riktlinjer i ÖP	91
ÖP-förslaget konsekvenser och hänsyn.....	92
Bedömning av ÖP-förslaget.....	94
Föreslagna åtgärder och uppföljning	95
AREELLA NÄRINGAR	96
Värden och hänsyn.....	96
Riktlinjer i ÖP	96
ÖP-förslagets konsekvenser och hänsyn	98
Bedömning av ÖP-förslaget.....	99
Föreslagna åtgärder och uppföljning	99

MATERIAL, RÅVAROR OCH MINERAL	100
<i>Värden och hänsyn</i>	100
<i>Riktlinjer i ÖP</i>	100
<i>ÖP-förslaget konsekvenser och hänsyn</i>	100
<i>Bedömning av ÖP-förslaget</i>	101
<i>Föreslagna åtgärder och uppföljning</i>	101
MILJÖKVALITETSMÅLEN	102
MILJÖKVALITETSNORMER.....	108
SAMMANFATTNING OCH SAMLAD BEDÖMNING.....	111

Inledning

Denna miljökonsekvensbeskrivning (MKB) är en del i miljöbedömningen för ny översiktsplan (ÖP) för Sävsjö kommun. Den nya översiktsplanen ersätter Översiktsplan 2012.

Översiktsplanens process

Syfte

En översiktsplan är ett strategiskt dokument som ska aktualiseras under varje mandatperiod. ÖP:n är kommuntäckande och redovisar kommunens övergripande planering och ger vägledning för beslut om hur kommunens mark- och vattenområden ska användas, utvecklas och bevaras.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade den 11 december 2017 att ge utvecklingsavdelningen i uppdrag att ta fram en ny översiktsplan för Sävsjö kommun.

I översiktsplanen kommer bland annat områden för utveckling av bostadsbebyggelse, verksamheter och infrastruktur att redovisas. I aktualitetsprövningen av den befintliga översiktsplanen från 2017 gjordes bedömningen att nuvarande översiktsplan är inaktuell och behöver uppdateras bland annat eftersom efterfrågan på mark för ny bebyggelse har ökat och nya områden lämpliga för ny bebyggelse kommer att behöva redovisas.

Förhållande till andra planer och program

ÖP:n tar hänsyn till befintliga planer, program, riktlinjer och policydokument på kommunal, regional och nationell nivå. Den ska också vara vägledande när nya planer, program, riktlinjer och policydokument tas fram på kommunal nivå, samt i de fall det är relevant, även på regional och nationell nivå.

Miljöbedömningsprocessen

Enligt 6 kap. MB (1998:808) ska en strategisk miljöbedömning göras för planer vars genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Framtagande av en ny översiktsplan kan generellt antas medföra en betydande miljöpåverkan. Därför ska en strategisk miljöbedömning göras för Sävsjö kommuns nya översiktsplan.

Miljöbedömningsprocessen ska ske parallellt med översiktsplaneprocessen för att miljöhänsyn naturligt ska integreras i ÖP:n. Vid den strategiska miljöbedömningen ingår det att:

- samråda om omfattning och detaljeringsgrad (avgränsningssamråd)
- upprätta en MKB
- ge tillfälle till synpunkter på MKB:n och ÖP:n,
- revidera MKB:n utifrån relevanta synpunkter innan ÖP:n antas.

Miljöbedömningens syfte

Syftet med en miljöbedömning är att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas.

Metodbeskrivning för MKB

MKB:n belyser konsekvenserna som kan förväntas uppstå vid ett genomförande av översiktsplanen. Den belyser även vad som är viktigt att tänka på i den fortsatta planeringen för att undvika eller begränsa negativ påverkan på miljön.

MKB:n ska i ett tidigt skede avgränsas i omfattning och detaljeringsgrad. Avgränsningen ska bidra till att MKB:n fokuserar på de betydande miljöaspekterna som är relevanta och berörs av föreslagen ÖP. Därigenom blir MKB:n ett bättre kunskapsunderlag för beslut.

Avgränsning

Ett avgränsningssamråd hölls med länsstyrelsen 2021-09-01.

Geografisk avgränsning

Översiktsplanen kommer att omfatta hela kommunen och därför är det också lämpligt att den geografiska avgränsningen omfattar hela kommunen. I de fall det finns en förväntad påverkan som ligger utanför kommunens gränser inkluderas även denna påverkan i miljöbedömningen.

Tematisk avgränsning

Ett viktigt syfte med avgränsningssamrådet är att koncentrera miljöbedömningen till de aspekter som har störst betydelse. Nedan följer en lista över de aspekter som kan komma att få en betydande miljöpåverkan på grund av planen och dess ställningstaganden. Listan över aspekter är framtagen av kompetenser inom kommunen med kunskaper inom miljö- och hållbarhetsfrågor och utgår från definitionerna av miljöeffekter enligt 6 kap. 2 § miljöbalken.

Då översiktsplanen tar upp en stor spännvidd av frågor på en övergripande nivå så blir också antalet aspekter som tas upp i miljöbedömningen många. Därför kommer bedömningen av betydande miljöpåverkan för aspekterna att göras på en övergripande nivå, enligt 6 kap. 12 § miljöbalken, och inte för varje enskilt ställningstagande.

Bedömning av effekter på en mer detaljerad nivå bedöms vara mer relevanta att göra i kommande detaljplanering respektive vid de prövningar av tillstånd och bygglov som krävs för genomförande av planen.

○ Boendemiljö	○ Klimatanpassning
○ Kommunikationer	○ Vatten
○ Friluftsliv och rekreation	○ Dricksvatten
○ Buller	○ Kulturmiljö
○ Olycksrisker och säkerhet	○ Klimatpåverkan
○ Naturmiljö	○ Areella näringar
○ Förorenade områden	○ Material, råvaror och mineral

Alternativ

Enligt 6 kap. 11 § MB ska MKB:n beskriva miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling utifrån översiktsplaneförslaget och ett så kallat nollalternativ och, om det är relevant, ett så kallat sidoalternativ.

Översiktsplaneförslaget

Översiktsplaneförslaget innebär ett troligt scenario av Sävsjö kommuns framtida samhällsutveckling om ÖP-förslaget antas.

Den nya ÖP:n ligger till grund för detaljplanering, lovgivning och tillsyn och bidrar på så vis till att uppnå en god planberedskap för en fortsatt befolknings-tillväxt i Sävsjö kommun. Vidare anger den hur kommunen tänker att tillgodose allmänna intressen, riksintressen och miljökvalitetsnormer samt hur den fysiska planeringen kan samordnas med internationella, nationella och regionala mål.

Nollalternativ

Nollalternativet är en bedömning av konsekvenserna för miljön om översiktsplanen inte antas. Enligt nollalternativet fortsätter ÖP2012 att gälla, trots att planen är inaktuell. Kommunen saknar då ett aktuellt strategiskt planeringsunderlag som stöd för beslut gällande mark- och vattenanvändning.

Sidoalternativ

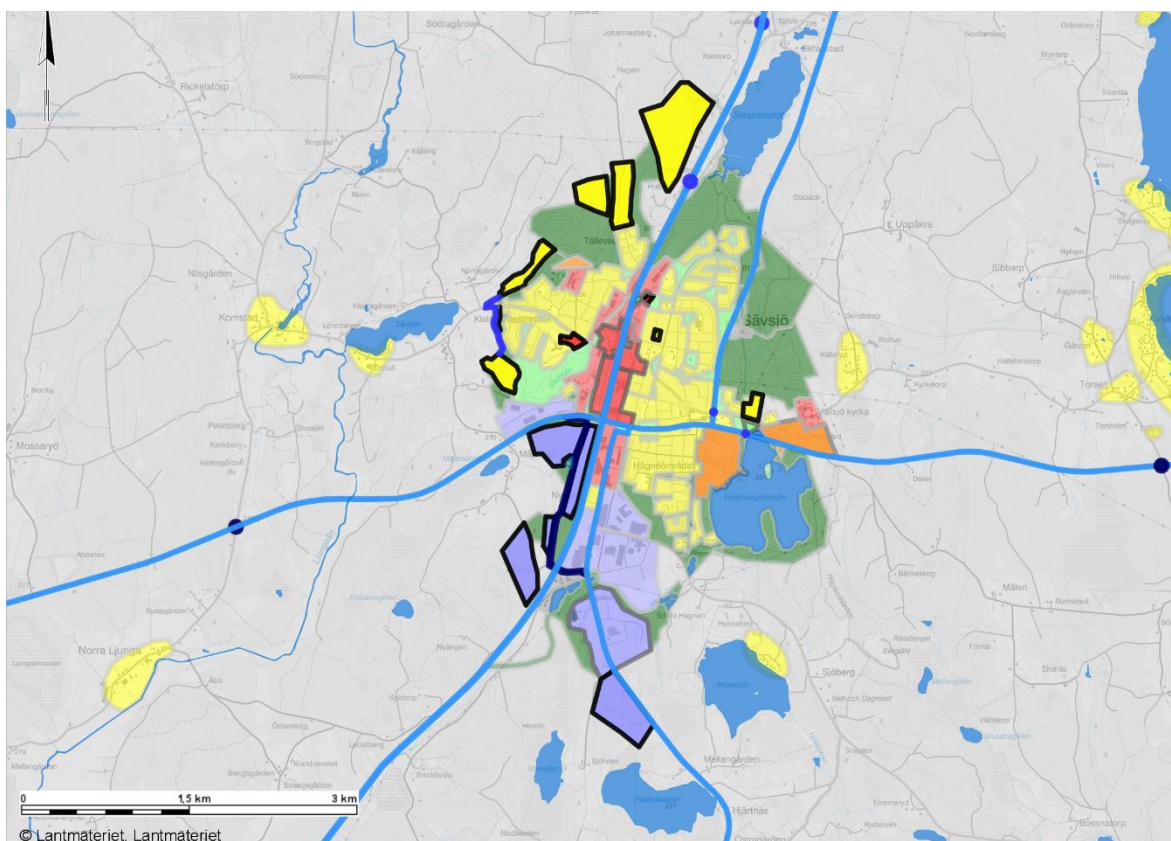
Inför arbetet med översiktsplanen har Sävsjö kommun haft tidiga dialoger med representanter från olika delar av kommunen. Det har också funnits möjlighet för allmänheten att lämna förslag till översiktsplanen genom en e-tjänst som fanns tillgänglig under våren och sommaren 2021. Syftet med de dialoginsatserna har varit att ge allmänheten och berörda organisationer möjlighet att komma med förslag tidigt i processen.

Dialoger har hållits med elever i fyra skolklasser i de fyra tätorterna samt med samhällsföreningarna i Vrigstad, Stockaryd och Rörvik och med 20+-nätverket som representeras av de företag i kommunen som har fler än 20 anställda.

Den tidiga dialogen har fungerat som en metod för att utreda olika alternativ till mark- och vattenanvändning och på grund av detta bedöms det inte finnas något behov av en beskrivning av sidoalternativ i denna MKB.

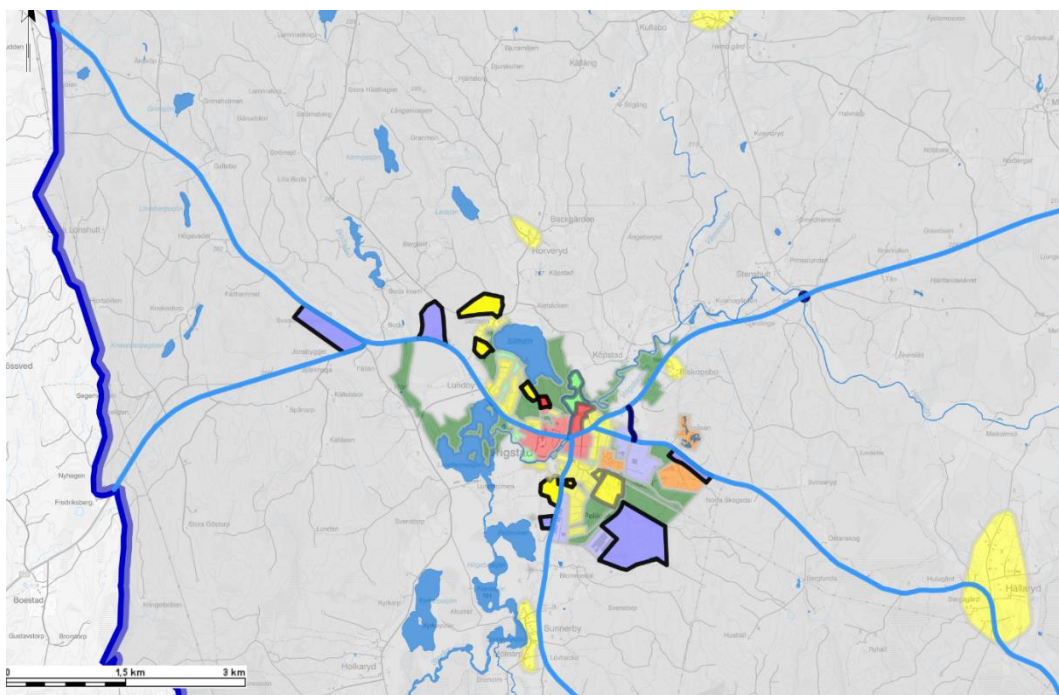
Översiktsplaneförslag

Översiktsplanen är digital och visas på kommunens hemsida. Planen är interaktiv och olika kartor kopplas ihop med text. Planen finns även som en PDF att ladda ner från kommunens hemsida. Figur 1–4 nedan visar mark- och vattenanvändningen för de olika tätorterna inom kommunen genom att en utskrift gjorts av ett utsnitt från den digitala kartan. I planbeskrivningen för ÖP:n finns en redovisning av utvecklingsinriktning och fokusområden samt en strukturbild som övergripande visar kommunens prioriteringar för framtida utveckling.

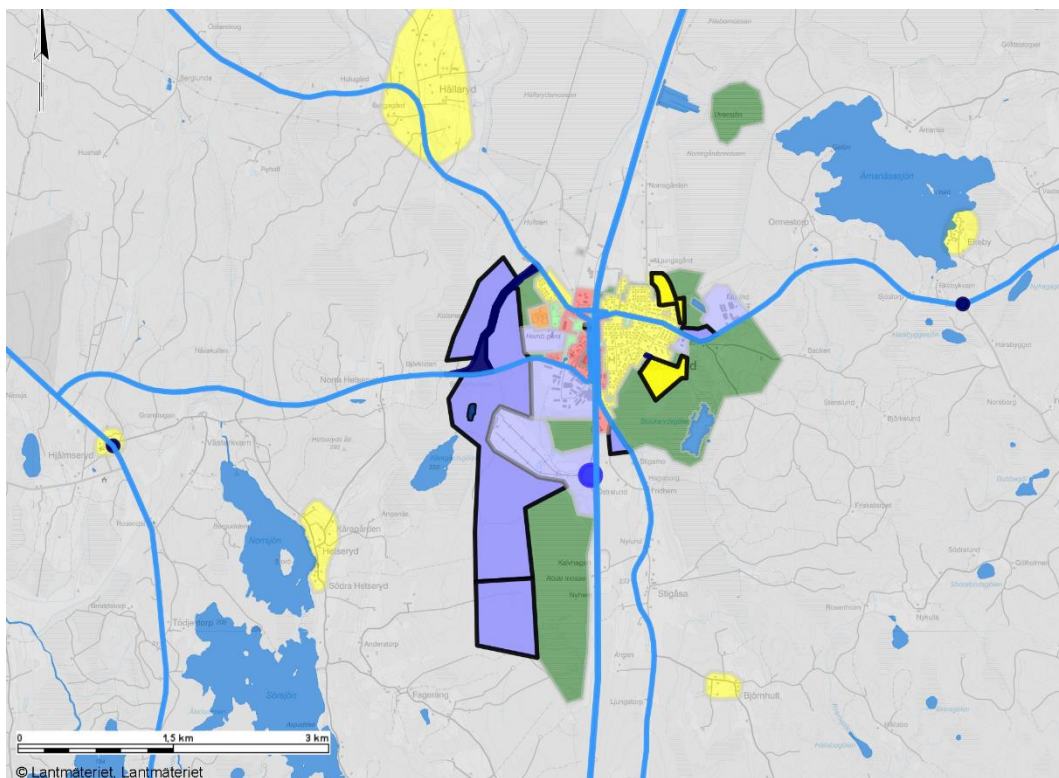

Figur 1 Mark- och vattenanvändning i Sävsjö tätort.

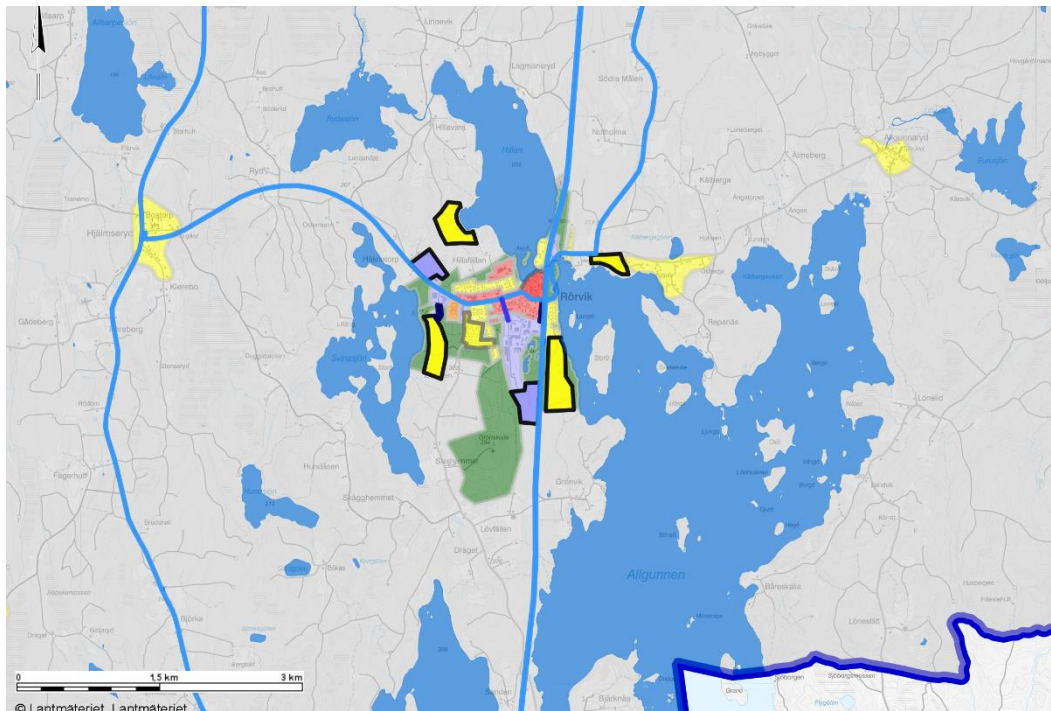

Figur 2 Mark- och vattenanvändning i Vrigstad.

Figur 3 Mark- och vattenanvändning i Stockaryd.

Figur 4

Mark- och vatten-
användning i Rörvik.

Teckenförklaring, Mark- och vattenanvändning

Gult: Sammanhängande bostads-
bebyggelse

Rött: Mångfunktionell
bebyggelse

Lila: Verksamheter och industri

Orange: fritids- och
idrottsanläggning

Grått: Landsbygd

Grönt: Grönområde och park

Mörkblått: Trafik och
infrastruktur

Områden med svart kontur avser
ny användning.

Nollalternativ

Nollalternativet innebär att gällande ÖP från 2012 fortsätter gälla. ÖP 2012 fokuserar på samma sätt som aktuellt planförslag på en utveckling av de befintliga tätorterna Sävsjö, Vrigstad, Stockaryd och Rörvik med kompletteringar och förtätningar. Utöver bebyggelse i tätorterna föreslås områden för Landskapsutveckling i strandnära lägen (LIS).

I gällande ÖP anges att kommunens mål är att kommunen ska stimulera bosättning på landsbygden. Gällande bebyggelsen i tätorten konstateras att befolkningsutvecklingen i stort sett varit plus-minus noll de senare åren vilket inneburit att behovet av nya bostäder var mycket litet. I översiktsplanen framgår det också att förtätning och strandnära tomter ska eftersträvas. Översiktsplanen togs fram i en tid då kommunen under många år haft minskande befolkningsmängd. Trenden med den negativa befolkningsutvecklingen bröts 2015 på grund av många inflyttade flyktingar, vilket inte kunde förutses när översiktsplanen togs fram. De flesta av förslagen i översiktsplanens tillhörande projektkatalog är antingen påbörjade eller genomförda, så nollalternativet innebär att det saknas en strategisk planering för bland annat fler bostäder i kommunen.

Jämfört med tidigare översiktsplan för LIS-områden har kommunen gjort en del förändringar i ÖP-förslaget. Områden vid Vallsjön och Övingen har tagits bort eftersom dessa sjöar är Natura 2000-områden.

Några LIS-områden har pekats ut i aktuellt ÖP-förslag trots att de ligger inom vattenskyddsområden under förutsättning att bebyggelsen i dessa områden kan anslutas till det allmänna vatten- och avloppssystemet och att omkringliggande bebyggelse också kommer att kunna anslutas, vilket minskar belastningen från enskilda avlopp på dessa sjöar. Området vid Grönvik har plockats bort helt då det ligger inom vattenskyddsområdet för Allgunnen, men så långt ifrån Rörvik att det är svårt att anlägga allmänt vatten- och avloppssystem till platsen.

På flera platser har några av de tidigare LIS-områdena justerats eller plockats bort då de låg på områden med jordbruksmark. Vid Sävsjön och i Slättsjön har till exempel områden plockats bort både med hänsyn till jordbruksmark och med hänsyn till att rekreationsintresset.

I gällande ÖP finns riksintresseområden för vindkraft men numera finns inga riksintressen för vindkraft i kommunen.

Översiktlig jämförelse mellan ÖP-förslaget och gällande ÖP

Miljöaspekt/intresse	Positivt	Neutralt	Negativt	Kommentar
Boendemiljö				ÖP-förslaget innehåller fler områden för nya bostäder vilket är positivt för boendemiljö.
Kommunikationer				ÖP-förslaget pekar ut lämpliga bytespunkter för olika trafikslag vilket är positivt. Gällande ÖP föreslås ett kommundäckande GC-nät.
Friluftsliv och rekreation				ÖP-förslaget pekar ut kommunala intresseområden för friluftslivet vilket är positivt. Detta finns inte med i gällande ÖP. En grönstrukturplan har tagits fram.
Buller				Både ÖP-förslaget och gällande ÖP innehåller förslag på bostäder i närheten av Södra stambanan och väg 127 samt riksväg 30. ÖP-förslaget innehåller fler områden i Rörvik men färre i Sävsjö. Förhållanden bedöms som ungefär likvärdiga i Vrigstad och Stockaryd.
Olycksrisker och säkerhet				
Naturmiljö				ÖP-förslaget innehåller inte områden som tidigare legat vid Vallsjön och Övingen eftersom dessa sjöar är Natura 2000-områden.
Strandskydd och LIS				ÖP-förslaget innehåller färre LIS-områden vilket är positivt för strandskyddet.
Förorenade områden				I ÖP-förslaget finns tydlig information om vilka planerade områden för ny bebyggelse som riskerar att vara förorenade.
Klimatpåverkan och klimatanpassning				Både ÖP-förslaget och gällande ÖP tar upp frågor som dagvattenhantering och planering i syfte att minska bilberoende. ÖP-förslagets LIS-områden bedöms ta större hänsyn vad gäller avstånd till tätorterna. En skyfallskartering finns för Sävsjö.
Vatten				ÖP-förslaget innehåller inte område som tidigare låg inom vattenskyddsområdet för Allgunnen men som ligger så långt ifrån Rörvik att det är svårt att anlägga kommunalt VA. Områden har tillkommit inom vattenskyddsområdet för Allgunnen men dessa förutsätts anslutas till kommunalt VA och även innebära anslutning av befintliga enskilda avlopp till kommunalt avloppsnät.
Dricksvatten				
Kulturmiljö				Som underlag till ÖP-förslaget har ett kulturmiljöunderlag tagits fram för tätorterna med särskilt värdefull bebyggelse.
Areella näringar				ÖP-förslaget innehåller färre LIS-områden på jordbruksmark, vilket är positivt för jordbruksmark.
Material, råvaror och mineral				Varken ÖP-förslaget eller gällande ÖP föreslår ny bebyggelse inom områden som har pekats ut för täkter.

Riksintressen

Riksintresseområden är skyddade enligt 3 och 4 kap. MB, som behandlar hushållningsbestämmelser för mark och vatten.

Riksintresseområden är dels större områden som riksdagen beslutat om i 4 kap. MB, dels områden som är riksintressen enligt 3 kap. MB och där den ansvariga nationella myndigheten har ansvar för att ange anspråk.

Riksintresseområden ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada de utpekade bevarandevärdena.

De riksintressen som finns i Sävsjö kommun enligt 3:e och 4:e kap MB är:

- Riksintresse för kulturmiljövård (7 st)
- Riksintresse för kommunikationer (4 st)
- Riksintresse för totalförsvarets militära del (2 st)
- Riksintresse för naturmiljövård (10 st)
- Riksintressen, Natura 2000 (9 st)
- Riksintresse för älvar och åar (2 st)

Bestämmelserna utgör inte något generellt hinder för utvecklingen av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet eller för utförandet av anläggningar som behövs för totalförsvaret

I detta kapitel beskrivs vilka riksintresseområden för kommunikation och för totalförsvaret som pekats ut i Sävsjö kommun och ifall dessa bedöms att påverkas väsentligt vid ett genomförande av ÖP-förslaget. Riksintressen för naturmiljö (kap 3 och kap 4 MB) och kulturmiljövården beskrivs och bedöms i kapitlen *Natur* och *Kulturmiljö*.

Riksintresse för kommunikation

Trafikverket pekar ut riksintressen enligt 3 kap. 8 § MB, för väg, järnväg, luftfart och sjöfart. För riksintressen för vägar och järnvägar finns en rekommendation om avstånd för ny bebyggelse. För vägar gäller upp till 20–30 meter för ny bebyggelse och för järnväg 30–50 meter. Utifrån miljö- och riskpåverkan kan lämpliga avstånd ibland bedömas bli ännu större. För plan- och lovärenden inom de här avstånden från vägar och järnvägar ska Trafikverket alltid höras.

I Sävsjö kommun finns följande två riksintressen för kommunikation.

Södra stambanan

Södra stambanan ingår i det utpekade TEN-T nätet. Genom Sävsjö kommun passerar Södra stambanan genom Sävsjö, Stockaryd och Rörvik, med stationslägen för regional tågtrafik i Sävsjö och Stockaryd. I Stockaryd finns också en godsterminal som ansluter till Södra stambanan.

Civila flygplatsers MSA-tytor.

Hela Sävsjö kommun täcks av de så kallade MSA-ytorna från Växjö och Jönköpings flygplatser. Ytorna består av en cirkel med 55 km radie som utgår från flygplatserna. Luftfartsverket, Försvarmakten och den aktuella flygplatsen ska höras vid planering av höga byggnader eller anläggningar.

Ställningstaganden om riksintressen för kommunikation

- Sävsjö kommun ställer sig bakom riksintressena.
- Sävsjö kommuns inställning är att riksväg 30 inklusive väg 127 fram till Stockarydsterminalen ska utgöra riksintresse för kommunikationer.
- Sävsjö kommun anser att Södra stambanan kommer att få en viktigare regional roll för persontrafik och en ännu viktigare nationell roll för godstrafik efter att en ny snabbare järnvägsanslutning byggts från Jönköping mot Malmö (Europabanan).

Bedömning av ÖP-förslaget

Planförslaget bedöms inte påverka riksintressena för kommunikation negativt. Vid detaljplanering måste hänsyn tas genom att tillräckligt avstånd hålls till vägar och järnväg med hänsyn till buller, transporter med farligt gods och olycksrisker i allmänhet.

Vid detaljplanering av bytespunkter och planskilda korsningar måste också hänsyn tas så att det inte uppstår problem med framkomlighet och säkerhet. ÖP-förslaget innehåller inte några planer på så höga byggnader/objekt att det innebär flyghinder och därmed en negativ påverkan på civila flygplatsers MSA-tytor.

Riksintresse för totalförsvarets militära del

Vissa av totalförsvarets riksintressen kan redovisas öppet i översiktsplanen så som övnings- och skjutfält samt flygflottiljer, medan andra områden har sekretess. För hela Sverige gäller att Försvarmakten ska höras för objekt högre än 20 m utanför tätort och högre än 45 m inom tätort. Vid avvägningar mellan olika riksintressen ska totalförsvarets riksintressen ges företräde.

Hagsbults övningsflygplats

Intresset gäller inflygningszon och MSA-yta. Inflygningszonen som omfattar den norra delen av Sävsjö kommun är ett stoppområde för höga objekt. Även MSA-ytan påverkas av uppförande av höga byggnadsobjekt. Försvarsmakten ska höras i alla plan- och lovärenden som omfattar inflygningszonen eller MSA-ytan.

Övrigt påverkansområde i norra Sävsjö kommun

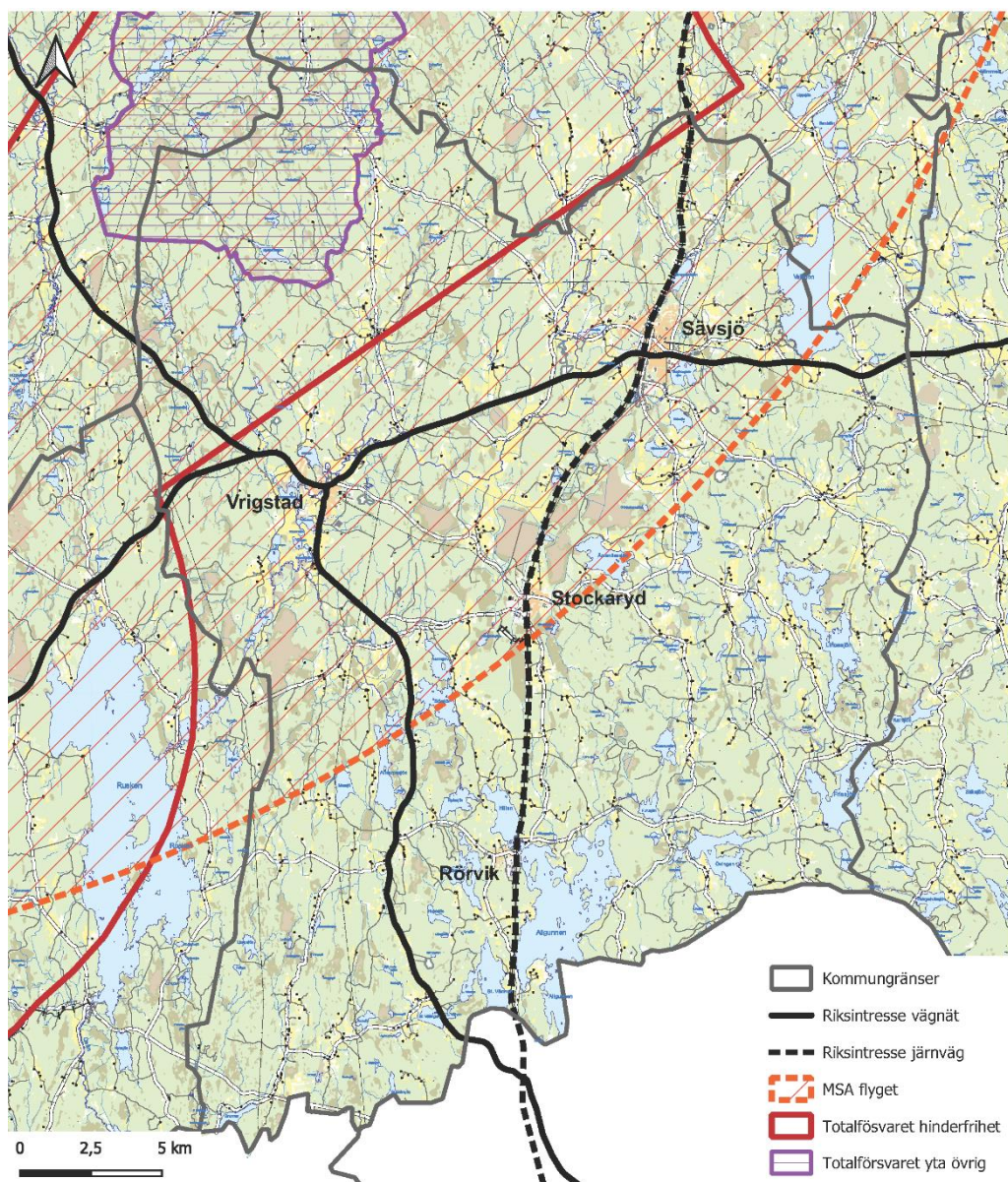
Inom detta område ska Försvarsmakten höras i alla plan- och lovärenden.

Ställningstaganden om riksintressen för totalförsvaret

Sävsjö kommun ställer sig bakom riksintressena.

Bedömning av ÖP-förslaget

ÖP-förslaget innehåller inte några planer på så höga byggnader/objekt att det innebär flyghinder och därmed en negativ påverkan på den militära flygplatsens MSA-yta. ÖP-förslaget har inte någon planerad markanvändning inom eller i närheten av "Övrigt påverkansområde" som finns i norra Sävsjö kommun.

Figur 5 Riksstressen för kommunikation och för totalfösvarets militära del.

Boendemiljö

Värden och hänsyn

En bra boendemiljö är beroende av olika förutsättningar där vissa är sådana att kommunens översiktliga planering har en påverkan. De förutsättningar som hanteras i översiktsplanen och som bedöms i detta kapitel är huruvida den föreslagna bostadsbebyggelsen uppfyller behoven i bostadsförsörjningsplanen samt om det finns tillgång eller närhet till grundläggande service.

Infrastruktur i form av tillgång till exempelvis gång- och cykelvägar samt kollektivtrafik tas upp i kapitlet *Kommunikationer*.

En bra boendemiljö omfattar även andra funktioner som bland friluftsliv och rekreation, frånvaro av buller och risker, dricksvatten samt tillgång till kulturmiljö. Bedömningen av dessa aspekter redovisas i egna kapitel.

Kommunal bostadsförsörjningsplan¹

Det mål i bostadsförsörjningsplanen som är relevant att utgå från vid bedömningen av hur ÖP uppfyller behovet i planen är följande mål för bostadsbyggande fram till 2026.

Att ha tillräcklig planberedskap för byggnation av villor och flerbostadshus.

Planberedskap i Sävsjö tätort

- Minst två parallella bostadsområden för småhus samt minst två områden för byggnation av flerbostadshus.

Planberedskap i Vrigstad

- Minst två parallella bostadsområden inklusive minst ett område för byggnation av parhus- eller flerbostadshus.

Planberedskap i Stockaryd respektive Rörvik

- Byggnation av småhus, samt minst ett område för byggnation av flerbostadshus.

---

¹ Bostadsförsörjningsplan Riktlinjer för bostadsförsörjning i Sävsjö kommun 2021–2026 KF 22 mars 2021, § 35 Sävsjö kommun.

Riktlinjer i ÖP

Här återges de riktlinjer i ÖP som i huvudsak är relevanta för bedömningen gällande de värde som ska bedömas.

Ställningstaganden för bostads- och mångfunktionell bebyggelse

- Vid planering för bostäder ska behov av lokaler för skola, barnomsorg, vård, omsorg och socialt boende samt ytor för lek och rekreation hanteras tidigt i planprocessen.

Ställningstaganden för bebyggelse på landsbygden

- Utvecklingen av den tätortsnära landsbygden uppmuntras, då det skapar förutsättningar för landsbygdsboenden men med närhet till service och kollektivtrafik.

ÖP-förslagets konsekvenser och hänsyn

Sävsjö

Utbyggnad av bostäder anges vara viktigt för att skapa förutsättningar för förskolan att fortsätta finnas. Området som är planerat för bostäder kan vara mer lämpligt för verksamhetslokaler till socialförvaltningen eller skollokaler om detaljplanen görs om. Översiktsplanen förslår en omvandling av Sävsjö centrum i olika etapper med följande syfte att skapa en trevligare centrummiljö där gående och cyklister ges företräde utan att nödvändig transporter begränsas.

Sammanfattningsvis planeras för följande förändringar.

- Omvandling av vägområden till gatumiljöer.
- Omvandling av torgmiljöer.
- Planering för centrumbebyggelse med handel, kontor och bostäder.
- Omvandling av verksamhetsområde till handel/blandad bebyggelse.

Vrigstad

För Vrigstad motsvarar området ”Söder om marknadsplatsen” centrumutveckling liknande det som redovisas för de andra tätorterna.

Stockaryd

Västra centrum i Stockaryd anges som lämpligt för omvandling av industriområde och grönområde till centrumbebyggelse i form av exempelvis mindre butiker/-verksamheter och tätare bostadsbebyggelse.

Rörvik

Området Oset, som ligger centralt i Rörvik anges som lämpligt för omvandling mot mer bostadsbebyggelse och för att skapa ett attraktivare centrumområde i Rörvik.

Bedömning av ÖP-förslaget

Avstämning mot bostadsförsörjningsplanen

ÖP-förslaget bedöms svara väl mot målen i bostadsförsörjningsplanen, vilket är en fördel eftersom det inte är säkert att alla förslagen på nya bostadsområden kan genomföras av olika skäl som inte är tillräckligt utredda i nuläget.

Sävsjö tätort

För Sävsjö tätort planeras för fem områden med småskalig bebyggelse i form av småhus och radhus. Det planeras för ett område med flerbostadshus och två områden med mångfunktionell bebyggelse som kan inkludera flerbostadshus.

Vrigstad

För Vrigstad planeras för fem områden med småskalig bebyggelse i form av småhus och radhus (efter samrådet har tre områden tagits bort). Det planeras för två områden med tätare bebyggelse som kan inkludera flerfamiljshus, varav ett planeras för mångfunktionell bebyggelse.

Stockaryd

För Stockaryd planeras för två områden med småskalig bebyggelse i form av småhus och radhus (efter samrådet har tre områden tagits bort). Det planeras för ett område med mångfunktionell bebyggelse som kan inkludera flerbostadshus.

Rörvik

För Rörvik planeras för fyra områden som bör kunna inkludera småskalig bebyggelse i form av småhus och radhus (efter samrådet har ett område tagits bort). Det planeras för ett område med mångfunktionell bebyggelse som kan inkludera flerbostadshus.

Avstämning mot behov av service

Planförslaget har uttalade planer för centrumbebyggelse i tätorterna vilket är positivt. För Vrigstad motsvarar området "Söder om marknadsplatsen" centrumutveckling liknande det som redovisas för de andra tätorterna. Efter samrådet har det lagts till en ny förskola i Vrigstad och Trygghetshöjande åtgärder utmed Kyrkogatan i Rörvik..

Föreslagna åtgärder och uppföljning

I genomförandeskedet tar kommunen fram en planeringsstrategi, vilket är ett bra sätt att tydliggöra kommunens prioritering av de olika förslagen på nya bostadsområden. Strategin kan med fördel innehålla en uppskattning över antalet bostäder som området kan planeras för, samt vilken målgrupp projektet vänder sig till. En sammanställning över exempelvis markägare, risker och möjligheter för respektive exploateringsområde samt en uppskattning av exploateringskostnader kan även tas fram som underlag för det fortsatta arbetet med detaljplaner.

Kommunikationer

Värden och hänsyn

En god livsmiljö innebär goda möjligheter att resa. Bedömningsgrunden handlar om jämlik tillgänglighet utifrån aspekterna jämställdhet mellan kvinnor och män, möjligheter för barn att förflytta sig, tillgång till transporter för personer med funktionsnedsättning och en geografisk balans i utbudet och tillgänglighet i olika delar av kommunen utifrån förutsättningar och behov.

Riktlinjer i ÖP

Här återges de riktlinjer i ÖP som i huvudsak är relevanta för bedömningen gällande de värde som ska bedömas.

Ställningstaganden för bostads- och mångfunktionell bebyggelse

- Inom områden för sammanhängande och mångfunktionell bostadsbebyggelse ska oskyddade trafikanter prioriteras framför fordonstrafik. Logistik och varudistribution ska fungera smidigt och ske på ett hänsynsfullt sätt mot människor och stadsmiljö.

Ställningstaganden för bebyggelse på landsbygden

- Utvecklingen av den tätortsnära landsbygden uppmuntras, då det skapar förutsättningar för landsbygdsboenden men med närhet till service och kollektivtrafik.

Ställningstaganden för transportinfrastruktur

- Transportinfrastrukturen inom tätorterna ska i första hand planeras för barn och unga så att de tryggt och säkert kan förflytta sig inom sitt närområde.
- Transportinfrastrukturen ska planeras så att det blir enkelt för människor att välja hållbara resor.
- De bytespunkter som pekats ut utmed kollektivtrafikstråk i kommunen ska vara väl utrustade med möjlighet till byte mellan färdssätt såsom bil, cykel och kollektivtrafik.
- Nybyggnation av gång- och cykelvägar ska i första hand ske utifrån kommunens gällande gång- och cykelplan med tillhörande åtgärdsprogram.
- Förbifart Vrigstad finns med i det här första förslaget till ny översiktsplan eftersom kommunen vill ha in synpunkter från allmänheten.

Ställningstaganden för verksamheter och industri

- Inom områden för verksamheter och industri ska godstransporter få högsta prioritet. Men i trafikplaneringen inom områdena är det också viktigt att det finns gång- och cykelvägar och koppling till hållplats för kollektivtrafik för att säkra möjligheterna att ta sig fram för oskyddade trafikanter.

ÖP-förslagets konsekvenser och hänsyn

Sävsjö

För de flesta av de föreslagna nya bostadsområdena anges att det finns ett behov av förbättringar i trafikinfrastrukturen genom exempelvis breddning av vägar och förbättring av GC-vägar.

En omledning av väg 761 mot Stockaryd inom Mäjensjöområdet planeras så att tung trafik inte går förbi Aleholmsgymnasiet och bostadsområdet Nyhem. Även förbättringar för gående och cyklister planeras.

Förbättringar för gående och cyklister föreslås även till Sävsjö fritidscenter inom Eksjöhovgårdensområdet söder om väg 127 och vid passagen av väg 128.

Det ska utredas hur trafiksituationen ska hanteras med anledning av att Hultrumbron stängde.

Vrigstad

För några av de föreslagna bostadsområdena anges att det finns ett behov av förbättringar i trafikinfrastrukturen genom exempelvis nya tillfartsvägar och gång- och cykelvägar. Det anges även att det är viktigt att säkerställa en säker väg till skola/förskola. Flera områden ligger relativt långt från Vrigstad så därför måste ett hållbart resande med gång- och cykelvägar och kollektivtrafik säkras.

Eftersom Riksväg 30 och länsväg 127 delar upp Vrigstads tätort i tre delar, finns behov av en ny väg förbi Vrigstad alternativt förbättringar av befintlig vägmiljö. I samrådshandlingen föreslogs en ny förbifart förbi Vrigstad men efter samrådet har förbifarten ersatts med förslag på att i stället förbättra tillgänglighet och framkomlighet utmed väg 30.

Stockaryd

För ett av de tidigare föreslagna nya bostadsområdena (Västerkvarn) angavs att det finns behov av ny kollektivtrafik, men detta område har utgått efter samrådet. Möjligheten att ta sig med cykel till bland annat Stockaryd var däremot goda.

Rörvik

För de föreslagna nya bostadsområdena anges inte något behov av nya gång- och cykelvägar eller ny kollektivtrafik. Det tidigare förslaget med en ny tillfartsväg till södra Rörviks industriområde (som skulle leda till att färre tunga transporter passerar förbi bostäder), har utgått efter samrådet. I nuläget stannar inte tågen i Rörvik men översiktsplanen pekar ut en lämplig plats för framtida tågstopp i Rörvik, vilket är positivt.

Övriga kommunen

Bytespunkter för olika trafikslag

Utmed kollektivtrafikstråk i kommunen pekas ett antal bytespunkter ut. De är tänkta att fungera som platser på landsbygden där det blir möjligt att byta mellan olika trafikslag. De bytespunkterna som pekas ut i kommunen ligger utmed väg 30, 127 och 761. Efter samrådet har en ny bytespunkt lagts till vid väg 30.

För boendes i Stockaryd och Rörvik med omnejder ska det vara möjligt att kunna ta sig ut till Gamla respektive Nya Hjärmseryd utmed riksväg 30 och åka mot Jönköping/Växjö därifrån. Från Vrigstad mot Vetlanda via Sävsjö finns också ett antal behov – det handlar om att boende i Hylletofta, Norra Ljunga, Vallsjön/Torset och Hultagård/Skepperstad med omnejder ska kunna ta sig ut till väg 127 för att nå en bytespunkt med goda möjligheter att parkera bilen.

Utmed väg 761 handlar det om bytespunkter i Hjärtlanda, vid korsningen mot Hultsjö samt vid korsningen mot Häggatorp i närheten av infarten mot Ekeby.

Nya planskilda korsningar över järnvägen

På två platser i kommunen finns fortfarande plankorsningar över Södra stambanan. Dessa bör byggas om till planskilda korsningar och omfattar väg 822 vid Skrapstad och väg 740 vid Kullen vid gränsen till Växjö kommun.

Bedömning av ÖP-förslaget

I Sävsjö kommun finns utmaningar genom att järnvägen Södra stambanan går genom tre av kommunens tätorter. Genom Sävsjö och Vrigstad går väg 127 från Värnamo till Vetlanda, med relativt mycket trafik. Vrigstad har även genomfartstrafik på riksväg 30 mellan Växjö och Jönköping genom samhället. Särskilt järnvägstrafiken innebär stora negativa konsekvenser för dessa tätorter med tanke på barriäreffekter, trafikbuller, vibrationer och risker med hänsyn till transporter med farligt gods och olyckor vid passager över spåret, men även vägtrafiken innebär barriäreffekter, störningar och risker. Detta förhållande kan inte kommunen planera bort utan man får göra det bästa av situationen vid nyplanering och planering i befintlig miljö. Väghållaren Trafikverket har ett ansvar för åtgärder i den befintliga miljön och kommunen har ett ansvar i sin fysiska planering genom bland annat denna ÖP.

Kommunens riktlinjer och ställningstagande i ÖP:n visar på att kommunen har höga ambitioner särskilt gällande oskyddade trafikanter, vilket svarar väl mot ÖP:ns värden och hänsyn gällande kommunikationer. Inriktningen mot att i första hand planera för nya bostäder i befintliga tätorter, nya planskilda korsningar och bytespunkter mellan olika trafikslag, svarar också väl mot målet om goda möjligheter att resa och en jämlik tillgänglighet.

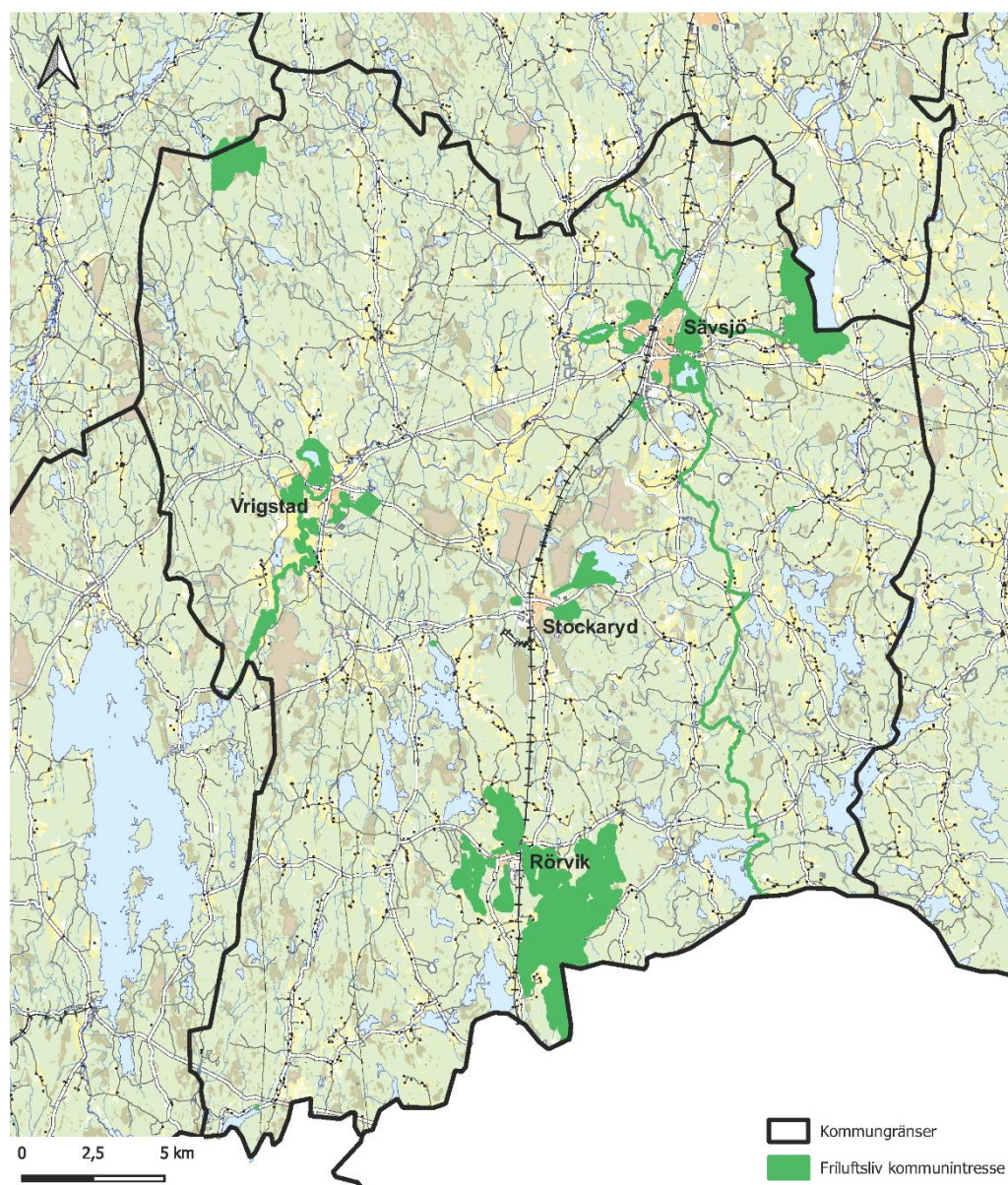
ÖP-förslaget innehåller även konkreta förslag på förbättringar gällande breddning av vägar, nya infarter och GC-vägar. För Sävsjö föreslås en omledning av väg 761 och ett förslag finns på förbättringar vad gäller tillgänglighet och framkomlighet i Vrigstad.

Nya förbifarter är positivt för de tätorter som avlastas men ibland skapas nya problem med störningar för andra bostäder eller påverkan på exempelvis naturmiljön, så en avvägning får göras mellan olika intressen.

Friluftsliv och rekreation

Värden och hänsyn

En god livsmiljö innebär goda möjligheter till rekreation och friluftsliv. Bedömningen görs utifrån människors tillgång till närliggande frilufts- eller rekreationsområden.

Figur 6 Kommunintresse för friluftslivet.

Intressen för hela kommunen

I Sävsjö kommun finns generellt goda förutsättningar för ett omväxlande friluftsliv. I kommunen finns flera sjöar, naturområden och leder som är värdefulla för rekreation och friluftsliv. Det finns flera platser och anläggningar för friluftsliv och rekreation samt motion i kommunen. Förutom intressen kring tätorterna finns kommunala intressen för friluftslivet i huvudsak inom ett område i nordvästra delen av kommunen, Vallsjön i nordost, Högalandsleden som går genom kommunen, sjösystemet och Storån sydväst om Vrigstad samt Allgunnen med flera sjöar i närheten av Rörvik.

Intressen för tätorterna

För varje tätort finns det också särskilda värden som är av allmänt intresse lokalt på orten. Bland annat har skolskogarna höga allmänna värden.

Ett förslag till grönstrukturplan har tagits fram för kommunen, som inte är antagen ännu². Planen omfattar kommunens tätorter. I figurerna 7–10 nedan redovisas tillgången till grönstruktur för respektive tätort inklusive barriärer och gröna kopplingar.

---

² Grönstrukturplan med sociala värden knutna till grönstrukturen, Sävsjö kommun, Pontaris.

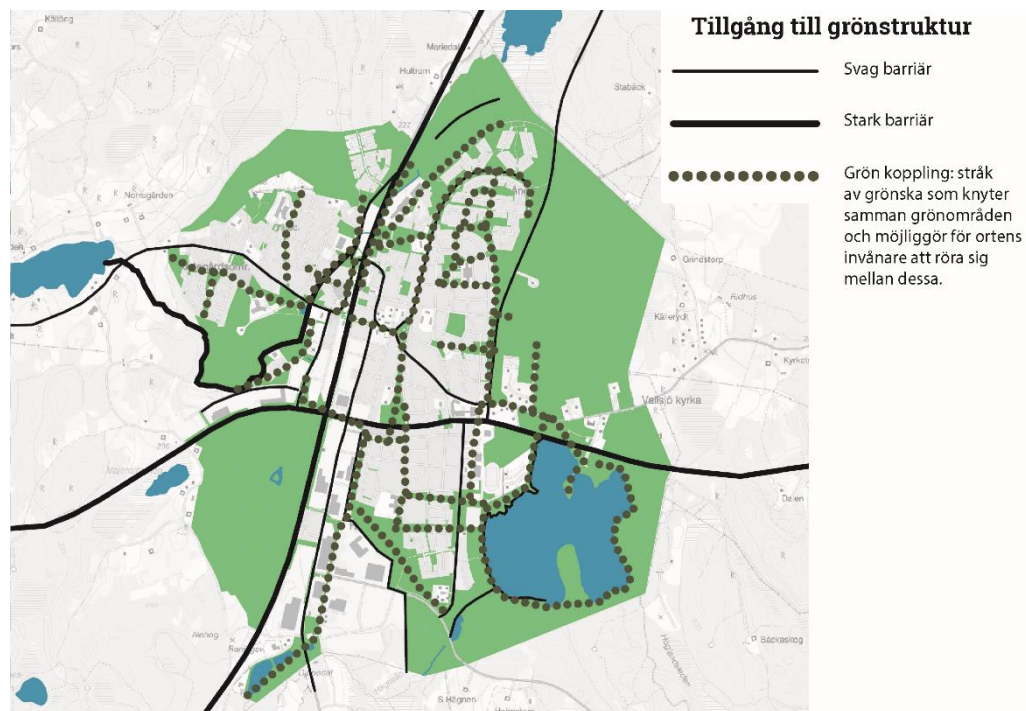

Sävsjö

För Sävsjö tätort redovisar ÖP:n följande särskilda värden förutom skolor:

Området runt Eksjöhovgårdssjön, området kring Djurgårdsstugan och elljusspåret, Sanatorieskogen, området kring Högagärdebacken, promenadslingan runt Sävsjön, Djupadals strövområde samt området söder om Skrapstadssjön. Se figur 1, karta över mark- och vattenanvändningen i Sävsjö tätort.

För Sävsjö tätort anges i grönstrukturplanen att tätorten genomsyras av gröna kopplingar som knyter samman ortens olika bostadsområden och dess grönstruktur. Längs många sträckor kan man röra sig obehindrat mellan olika grönområden, men vissa barriärer försvårar kopplingarna

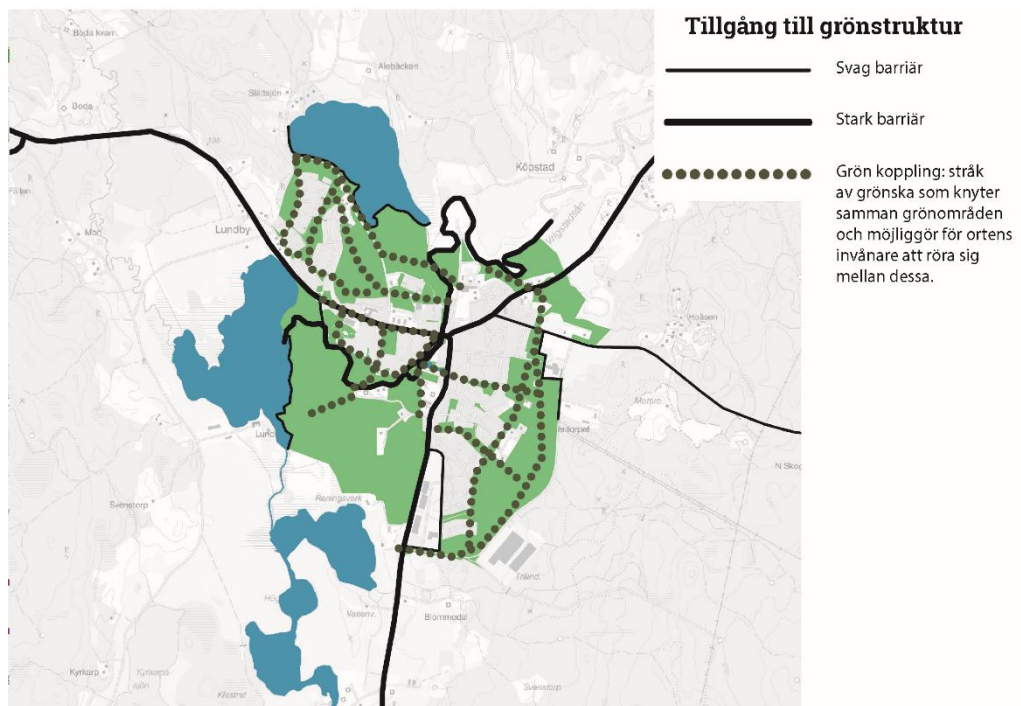
Figur 7 Tillgång till grönstruktur i Sävsjö tätort.

Vrigstad

För Vrigstad redovisar ÖP:n följande särskilda värden förutom skolskogar:

Idrottsområdet inklusive elljusspåret, promenadslingan runt Slättsjön, Sinaiberget och Vrigstadsån inklusive sjösystemet söder om Vrigstad. Se figur 2, karta över mark- och vattenanvändningen i Vrigstad.

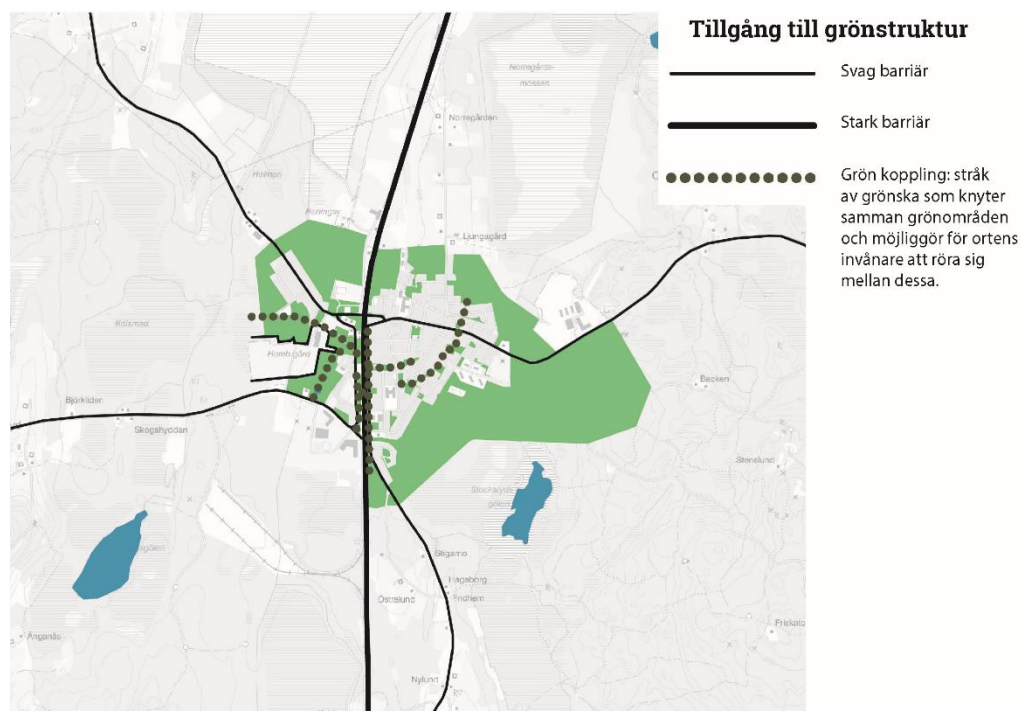
För Vrigstad anges i grönstrukturplanen att Vrigstad har en genomgående god struktur av gröna stråk genom orten. Större barriärer i form av riksväg 30, väg 127 och Vrigstadsån delar markant upp tätorten, men det finns samtidigt gott om övergångar.

Figur 8 Tillgång till grönstruktur i Vrigstad.

För Stockaryd redovisar ÖP:n följande särskilda värden förutom skolskogar:

För Stockaryd anges i grönstrukturplanen att Stockaryd har relativt få gröna kopplingar inom tätorten, men de som finns står i proportion till tätortens storlek. Järnvägen utgör en mycket stark barriär och skär orten i två delar, men den strategiskt placerade undergången möjliggör passage.

Figur 9 Tillgång till grönstruktur i Stockaryd.

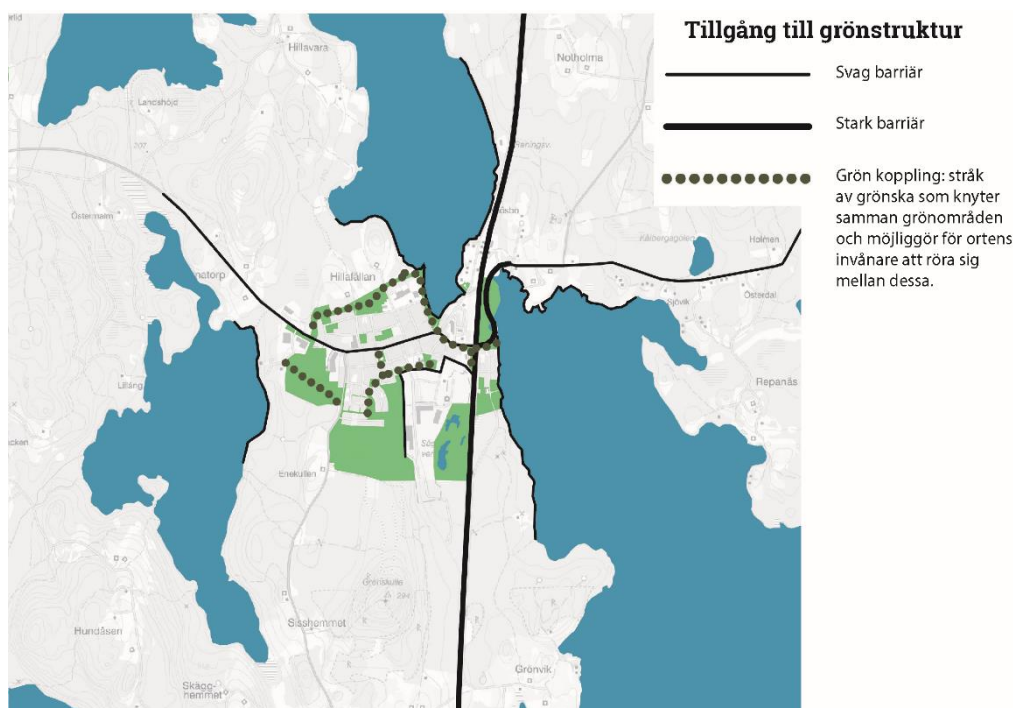

Rörvik

För Rörvik redovisar ÖP:n följande särskilda värden förutom skolskogar:

Elljusspåret inklusive Grönskulle, idrottsplatsen och Svinasjön inklusive badplatsen. Dessutom är Allgunnen och Hillen och promenadmöjligheter utmed sjöarna av högt intresse för Rörvik. Se figur 4, karta över mark- och vattenanvändningen i Rörvik.

För Rörvik anges i grönstrukturplanen att Rörvik har goda gröna kopplingar, fördelaktigt placerade i riktning mot, eller invid, sjöarna som omsluter tätorten. Järnvägen utgör en stor barriär, men är förlagd till samhällets östra sida vilket gör att större delen av orten ändå uppfattas som sammanhängande.

Figur 10 Tillgång till grönstruktur i Rörvik.

Riktlinjer i ÖP

Ställningstaganden om områden för friluftsliv

- I översiktsplanen ska säkerställas att det inom 300 meter från samtliga skolor och förskolor i kommunen ska finnas ett grönområde på minst 0,2 hektar.
- Skogsbruksplanen ska ta hänsyn till rekreationen i de tätortsnära skogarna, och generellt verka för att utöka beståndet av lövskog och tallskog för att få ett mer varierat bestånd.

-
- Ifall ett område av allmänt intresse för friluftsliv tas i anspråk ska kommunen säkerställa kompensationsåtgärder i andra områden. Ifall ett sådant område delas ska gröna korridorer och passager anläggas för att underlätta tillgången till områdena.
  - I tätortsnära naturområden som ägs av kommunen ska jakträtt inte utarrenderas.
  - I anslutning till friluftslivs- och motionsområdena reserveras mark som ger möjlighet för en utvidgning av områdena.

Ställningstaganden för grönområden och park och för natur- och friluftsliv

- Det ska vara högst 300 meter till ett grönområde eller natur- och friluftsområde på mer än 0,2 hektar från samtliga skolor och förskolor i kommunen.
- Tätortsnära grönområden och parker och natur- och friluftsområden har höga värden för närboendes möjligheter till friluftsliv och rekreation och ska bara bevaras utan även utvecklas. Utvecklingen ska ske med hänsyn till behovet av olika funktioner, så som värmereglering genom användning av träd och buskar, upptag av dagvatten och säkerställande av andra ekosystemtjänster.

ÖP-förslagets konsekvenser och hänsyn

Sävsjö

Tällevadsområdet, som föreslås för nya bostäder, används till viss del som ett friluftsområde för boende och i närheten planeras för anläggande av konstsnö-spår. När nya bostäder vid Håkanstorp byggs anges att en grön korridor lämnas som binder ihop Högagärdebacken med Sanatorieskogen. Även för området kring Odengatan anges att det gröna stråket genom området bör bevaras när området förtätas.

Eksjöhovgårdsområdet anges som lämpligt för fritids- och besöksnärliga verksamheter. Området anges också vara lämpligt för tillfälliga arrangemang. På södra sidan om väg 127 är en utbyggnad av det befintliga fritidscentret möjligt. Fritidscentret har viktiga värden för hela kommunen och en fortsatt utveckling i området utgör ett väsentligt samhällsintresse. Inom området finns en planterad fruktlund och ett skomakarmuseum vars bevarande och utveckling behöver beaktas i kommande planering. Strandpromenaden runt Eksjöhovgårdssjön är väldigt populär och behöver också tas hänsyn till. Efter samrådet har odlingslotterna flyttats från området kring strandpromenaden till fruktlunden.

Ett område på östra sidan om järnvägen strax norr om centrum anges som lämpligt för en hundrastgård.

Vrigstad

Dalsgränd föreslås som ett område för förtätning, området är idag ett grönområde som avskärmar befintliga bostäder från varandra. Östra Sinaiberget fungerar som ett populärt friluftsområde för både skolan och närboende. Det är viktigt att tillgängligheten till Sinaiberget säkerställs om bostäder byggs inom området. Området Östra Sinaiberget har justerats efter samrådet med hänsyn till inkomna synpunkter.

Öster om Vrigstad finns idag en motocrossbana och ett elljusspår som ansluter till idrottsområdet. Inom området är det lämpligt med fritids- och besöksnäringssamhater samt tillhörande lokaler.

Ett område i norra delen av Vrigstad har de senaste åren använts för Vrigstads marknad. Området är fortsatt lämpligt för tillfälliga arrangemang. Området är också lämpligt för att utveckla som parkområde för att öka områdets attraktivitet resten av året.

Stockaryd

Strax norr om området Västerkvarn finns en kommunal badplats. Tillgången till denna är viktig att säkerställa i samband med att bostäder byggs inom området.

För en del av Västra centrum föreslås omvandling av industriområdet till verksamheter som är mer lämpliga centralt och för en del av området handlar det om att ianspråka ett grönområde.

Rörvik

Skolan och förskolan använder idag delar av naturområdet i Hilla-fällan till undervisning och rekreation. Vid detaljplanearbete för bostäder ska möjligheten till en promenadslänga runt sjön säkerställas.

Ett föreslaget område för utökning av industriområde ligger i anslutning till Rörviks elljusspår som är ett viktigt friluftsområde. Den tidigare föreslagna nya vägen till industriområdet har tagits bort efter samrådet.

Bedömning av ÖP-förslaget

Bedömningen har gjorts utifrån människors tillgång till närliggande frilufts- eller rekreationsområden.

Sävsjö

De flesta nya områden för bostäder i Sävsjö tätort är lokaliserade i utkanten av västra delen av tätorten och gränsar både till landsbygden runt omkring och till grönområden i tätorten. I östra delen av Sävsjö planeras också för bostäder med närhet till grönområden i närheten av Eksjöhovgårdsområdet.

Vrigstad

De flesta nya bostadsområden ligger i anslutning till grönområden i tätortens utkanter men några av dem inkräktar på grönområden, vilket kan vara negativt för tillgången till rekreationsområden i tätorten. Efter samrådet har tre av de föreslagna områdena för bostäder tagits bort (Tegnervägen, Östra Slättsjön och Biskopsbo) och fem av dem har justerats. Det planerade området Ingemarsvägen tycks inte ha någon naturlig koppling till något grönområde i närheten men det ligger i utkanten av det större sammanhängande området för natur och friluftsliv, Vrigstadsån och Ruskenområdet. Området Ingemarsvägen justeras efter samrådet med hänsyn till inkomna synpunkter.

Stockaryd

Förslagen på nya bostadsområden i Stockaryd ligger i anslutning till grönområden i östra delen av tätorten förutom ett LIS-område vid sjöar i närheten av tätorten (två LIS-områden har tagits bort efter samrådet). Områden för planerad mångfunktionell bebyggelse i centrum har sämre kopplingar till större grönområden men mindre grönområde/park finns i närheten.

Rörvik

Alla planerade nya bostadsområden ligger på naturmark eller i anslutning till naturmark och vid stränder. I Rörvik finns gott om tätortsnära natur, så det bör vara möjligt att kombinera boende och rekreation. Öster om Rörvik finns ett större sammanhängande område för natur och friluftsliv, Höjdvärend.

Föreslagna åtgärder och uppföljning

Det är en fördel om kommunen arbetar vidare med grönstrukturplanen och planerar för förbättringar av tillgången till grönstruktur i den befintliga miljön. Vid exploatering och förtätningar inom tätortsnära grönområden är det viktigt att kompensationsåtgärder görs genom förbättringar av grönområden och parker i den befintliga miljön, vilket även ÖP:n riktlinjer anger. Ett grönområdes kvalitet är ofta minst lika viktigt som områdets storlek så en kompensationsåtgärd kan med fördel handla om att förbättra även mindre områden. Fler gröna kopplingar kan behövas där det finns barriärer. I grönstrukturplanen ingår jordbruksmark i grönstrukturen, men i praktiken är inte jordbruksmark tillgänglig för rekreation i någon större utsträckning.

Buller

Värden och hänsyn

En god boendemiljö innebär frihet från störande buller inomhus och utomhus i områden för lek, studier, rekreation och friluftsliv där tystnaden är en väsentlig del av upplevelsen. Buller är en av de största orsakerna till ohälsa som beror på miljöfaktorer och trafikbuller är en av de vanligaste orsakerna till störande buller.

Hänsyn till risk för störande buller måste tas på olika nivåer i planeringsprocessen och även i bygglovskedet och genom tillsyn enligt miljöbalken. I den översiktliga planeringen handlar det om lokalisering i förhållande till större vägar och järnväg samt större verksamheter. I detaljplaneskedet görs sedan bullerberäkningar och anpassningar så att riktvärden klaras. Det finns riktvärden eller vägledning från myndigheter för trafikbuller, industribuller inklusive fläktbuller, idrottsplatser, motorsportbanor och musik. I byggreglerna finns krav på fasaddämpning så att riktvärden för buller inomhus ska klaras vid nybyggnad och Folkhälsomyndigheten har riktvärden för buller inomhus i befintlig miljö som tillämpas vid klagomål på störande buller.

Bedömningen av ÖP-förslaget görs på en översiktlig nivå och är avgränsat till trafikbuller. Vid planering av bostäder och lokaler intill större vägar och järnvägen måste även hänsyn tas till risker för olyckor och risker med transporter med farligt gods, se särskilt kapitel om detta nedan.

Riktlinjer i ÖP

Ställningstaganden om buller

- Vid detaljplanering eller lovgivning av ny bebyggelse i närheten av befintliga bullrande verksamheter ska hänsyn tas till verksamheternas framtida möjligheter att få förnyade tillstånd. På samma sätt ska nya verksamheter lokaliseras på ett avstånd från bostäder så att framtida möjligheter att få förnyade miljötillstånd säkras.
- Vid detaljplanering eller lovgivning av ny eller befintlig bebyggelse i närheten av trafikerade vägar eller Södra stambanan ska hänsyn tas till risken för buller. Bullret kan minskas till exempel genom en smart utformning eller lokalisering av bebyggelsen.

ÖP-förslaget konsekvenser och hänsyn

Sävsjö

Sävsjö centrum ligger i anslutning till järnvägen, Södra stambanan, vilket innebär att hänsyn behöver tas till buller, vibrationer och till transportled för farligt god vid omvandling av centrum. Även vid planering av områdena Mäjensjö och Tällevadsområdet måste hänsyn tas till buller och vibrationer från järnvägen.

Vrigstad

Områdena Ingemarsvägen och Dalsgränd ligger i närheten av riksväg 30, vilket innebär att hänsyn måste tas till vägtrafikbuller. Området Söder om marknadsplatsen ligger i närhet till väg 127, vilket också innebär att hänsyn måste tas till vägtrafikbuller. Riksväg 30 och länsväg 127 delar upp Vrigstads tätort i tre delar och mer än 6 000 fordon trafikerar riksväg 30 genom samhället varje dygn. Intill de mest trafikerade sträckorna ligger Vrigstad skola, Göransgårdens boende, Vrigstads kyrka och Vrigstads värdshus.

De trafikerade vägarna innebär en olycksrisk och barriärer i samhället även om åtgärder har gjorts för att öka trafiksäkerheten.

Trots att åtgärder genomförts, så har kommunen gjort bedömningen att ytterligare åtgärder behövs för att bland annat trafiksäkerheten och boendemiljön ska bli tillräckligt bra. I samrådshandlingen föreslogs en ny förbifart förbi Vrigstad men efter samrådet har förbifarten ersatts med förslag på att i stället förbättra tillgänglighet och framkomlighet utmed väg 30.

Stockaryd

Området Västra centrum och Stigamo verksamhetsområde ligger i närheten av järnvägen och/eller väg 761, vilket innebär risk för bullerstörning. Efter samrådet har området Sigamo tagits bort. En utbyggnad av Stockarydsterminalen innebär risk för ökad bullerstörning som klassas som industribuller.

Rörvik

Områdena Allgunnen, Knösbo, Oset och Södra Rörviks industriområde ligger i närheten av järnvägen och hänsyn behöver tas till järnvägsbuller. Efter samrådet har området Knösbo tagits bort.

Bedömning av ÖP-förslaget

Enligt Trafikverkets kartläggning av järnvägsbuller, som visas med översiktliga kartor i kapitlet *Miljö kvalitetsnormer*, ligger järnvägsbullret över ekvivalent ljudnivå 55 dB(A) i tätorterna Sävsjö, Stockaryd och Rörvik. Det bedöms finnas en risk att riktvärdena för trafikbuller överskrids i dessa tätorter och även i Vrigstad på grund av vägtrafikbuller från väg 127 och riksväg 30. Risk finns för ökade bullerstörningar i Stockaryd från en utbyggd Stockarydsterminal.

Föreslagna åtgärder och uppföljning

Järnvägsbuller från Södra stambanan berör tätorterna Sävsjö, Stockaryd och Rörvik genom att järnvägen går rakt igenom dessa orter. Vid detaljplanering måste hänsyn till järnvägsbuller tas genom att bullerberäkningar utförs och bostäder och lokaler för skola och vård lokaliseras och orienteras så att riktvärdena klaras. Eftersom järnvägen går rakt igenom tätorterna är det svårt att klara riktvärdet och samtidigt utveckla dessa samhällen med nya bostäder och lokaler för skola/-förskola. För att klara riktvärdena måste man i många fall orientera bostäder och lokaler så att man klarar riktvärdets så kallade avstegsfall, vilket bland annat innebär att man orienterar hälften av sovrummen mot en ljuddämpad sida. För den befintliga miljön är Trafikverket ansvariga för bullerberäkningar och åtgärder, se även under *Omgivningsbuller* i kapitlet om *Miljö kvalitetsnormer* nedan. Eftersom ÖP:n föreslår förtätning med mångfunktionell bebyggelse i den befintliga miljön är det en fördel om kommunen och Trafikverket kan samarbeta kring en åtgärdsplan som även omfattar utemiljön. Genomsiktliga skärmar skulle kunna ge en bättre ljudmiljö i dessa tätorter utan att de blir visuella barriärer. Utöver buller från järnvägen måste hänsyn tas till vibrationer vid planering intill järnvägar.

Även vad gäller vägtrafikbuller och buller från andra källor, som exempelvis industrier, transporter till verksamheter, lastning och lossning och platser för utomhuskonserter och fritidsaktiviteter, måste hänsyn tas vid detaljplanering.

Olycksrisker och säkerhet

Värden och hänsyn

När det gäller olycksrisker och säkerhet finns en mängd miljöaspekter att ta hänsyn till. För översiktsplanen begränsas bedömningen till trafikmiljöer och transportleder för farligt gods på vägar och järnvägar.

Riktlinjer i ÖP

Ställningstaganden om farligt gods

- Vid planering och lovgivande inom 150 meter från transportleder av farligt gods ska räddningstjänsten ges möjlighet att yttra sig särskilt för att avgöra om en riskanalys behöver göras. I den eventuella riskanalysen ska det framgå hur nära transportleden det är lämpligt att placera den aktuella bebyggelsen – och om det behövs särskilda skyddsåtgärder för att kunna uppföra bebyggelse på ett säkert sätt.

ÖP-förslagets konsekvenser och hänsyn

Samma områden som berörs av buller från de större vägarna och från järnvägen berörs av risker med transporter med farligt gods, så vid detaljplanering av dessa områden måste hänsyn tas till dessa risker.

Bedömning av ÖP-förslaget

I Sävsjö tätort ligger ett område för mångfunktionell bebyggelse i centrala Sävsjö och områden för verksamheter inom 150 meter från järnvägen. I Stockaryd bedöms alla planerade bebyggelseområden ligga minst cirka 150 meter från järnvägen. I Rörvik planeras för sammanhängande bostadsbebyggelse, mångfunktionell bebyggelse och område för verksamheter och industri inom 150 meter från järnvägen. I Vrigstad finns planerade områden för bostäder och verksamheter inom 150 meter från riksväg 30.

Föreslagna åtgärder och uppföljning

För järnvägen och de större vägarna är det en fördel att riskanalyser tas fram för dess sträckning förbi bebyggelsen i den befintliga miljön. Analysen bör tas fram i samarbete med väghållaren Trafikverket och räddningstjänsten. Vid nyplanering i närheten av transporter med farligt gods är det lättare att genomföra åtgärder som exempelvis avkörningsskydd och uppsamling av brandfarliga vätskor, men åtgärder för att minska risker är minst lika viktigt i den befintliga miljön.

Naturmiljö

Värden och hänsyn

Riksintressen för naturvård enligt 3 kap MB

Följande områden är av riksintresse för naturmiljö enligt 3 kap. 6 § MB.

Biskopsbo och Köpstad

Ett odlingslandskap med naturbetesmarker i form av öppen hagmark och träd- och buskbärande hagmark. Områdets värde bevaras genom fortsatt naturvårdsinriktad betesdrift och bör inte exploateras eller beskogas. Området är idag skyddat som Natura 2000-område.

Brunnstorpsmossen

Ett större mosaikartat system av sluttande och svagt välvda mosseystor. Området består av sluttande mosse, svagt välvd mosse och tjärn. Våtmarkernas värde bevaras bäst genom att området skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar, vid vattendrag och i kantzoner bör inte utföras. Delar av området utgörs av Hattens och Västermarkens naturreservat.

Gallakvarnså

Ett orört naturskogs- och våtmarksområde med kärr och mossar, där en liten del omfattar Sävsjö kommuns sydvästra del. Orördheten och den stora variationen av våtmarkstyper tillsammans med gammal urskogsartad skog ger särskilt höga naturvärden åt området. Området bör skyddas från exploatering och andra ingrepp som negativt kan påverka områdets karaktär. Området är idag skyddat som både Natura 2000-område och naturreservat.

Hjärtlandakärret med Ljungamossen

Ett artrikt översilningskärr med omväxlande fastmattor och mjukmattor med hög diversitet av ovanliga mossor. Trots stora ingrepp hyser området ett av länets största sammanhängande extremrikkärr. Våtmarkernas värde bevaras bäst genom att området skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar, vid vattendrag och i kantzoner bör inte utföras.

Komstad

Vid Komstad finns ett representativt och välbevarat odlingslandskap med slätterkärr och naturbetesmarker i form av blandlövhage, öppen hagmark och ekhage. Områdets värde bevaras genom fortsatt naturvårdsinriktad betesdrift och

---

bör inte exploateras eller beskogas. En liten del av området utgörs av ett Natura 2000-område.

Linneåns mader

Våtmarken består av breda öppna kärrmader med mindre högmosse-tytor mot fastmarkskanten. Maden är tidvis översvämmad. Våtmarkernas värde bevaras bäst genom att området skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar, vid vattendrag och i kantzoner bör inte utföras.

Spjutamossen

Spjutamossen består till största delen av plana kärrtytor omväxlande med svagt välvda mossar och barrsumpskog. Våtmarkernas värde bevaras bäst genom att området skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar, vid vattendrag och i kantzoner bör ej utföras.

Stora Skärsjön

Sjön är av limnologiskt intresse och har sedan länge utgör ett studieobjekt för limnologiska studier. Sjön har ingått i ett internationellt projekt. Stränderna är skogklädda och i nordost bergiga med branta stup. Sjöns värden bevaras genom att undvika avloppsutsläpp, vattenreglering, skogsavverkning eller exploatering utmed stränderna, utsläpp av vatten från diken och markavvattning, fiskodling samt åkerbruk fram till strandkanten.

Söndra

Ett odlingslandskap med öppen äng och naturbetesmarker i form av björkhage och öppen hagmark. Områdets värde bevaras genom fortsatt naturvårdsinriktad betesdrift och bör inte exploateras eller beskogas.

Trälsbomossen

Ett mosaikartat och mångformigt våtmarkskomplex bestående av sluttande och svagt välvda mossar, sumpskog och topogent kärr.

Skyddad natur

Områden eller objekt med särskilda naturvärden skyddas enligt 7 kap. MB och kan pekats ut som naturreservat, naturminne, biotopskyddsområde eller Natura 2000-område.

Hotade djur- och växtarter skyddas med stöd av bestämmelser i 8 kap. MB genom bestämmelser om skydd för biologisk mångfald och genom artskydds-förordningen (2017:845), med tillhörande bilagor i vilka hotade arter är listade.

Skyddsbestämmelsernas syfte är att skydda objektets eller områdets bevarandevärden från negativ påverkan, oavsett om planerad åtgärd innebär en direkt eller indirekt påverkan och utförs inom eller utanför det skyddade området.

För att påverka lagskyddade naturområden behövs särskilt tillstånd eller dispens av tillsynsmyndigheten, oftast länsstyrelsen.

Riksintresse för älvar och åar

Inom områdena får vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål inte utföras. Befintliga verksamheter får underhållas om det inte medför negativ miljöpåverkan. Eftersom avrinningsområdena omfattar en begränsad del av kommunen och eftersom kommunen ligger nära källflödena finns väldigt få vattenkraftverk inom områdena idag.

- Emån med tillhörande käll- och biflöden.
- Emåns avrinningsområde omfattar östra delen av Sävsjö kommun.
- Mörrumsån med tillhörande käll- och biflöden.
- Mörrumsåns avrinningsområde omfattar delar av södra Sävsjö kommun.

Natura 2000

Natura 2000-områden är av riksintresse. Natura 2000 är ett nätverk av EU:s mest skyddsvärda naturområden enligt 7 kap. 27 § MB. Nätverket styrs av två direktiv.

- Fågeldirektivet (79/409/EEG) och
- Art- och habitatdirektivet (92/43/EEG).

I direktiven listas fåglar, andra artgrupper samt naturtyper som anses vara mest hotade inom EU:s medlemsstater. I Sävsjö kommun finns följande nio Natura 2000-områden. Samtliga omfattas av Art- och habitatdirektivet (SCI) och Kråketorpsskogen dessutom av Fågeldirektivet (SPA).

Björnhult

Björnhult har mycket höga värden knutna till slätterängar i låglandet och silikatgräsmarker.

Hallstenstorp

Hallstenstorp har mycket höga värden knutna till slätterängar i låglandet och till naturtyperna stagg- och silikatgräsmarker.

Komstad

Komstad slätterängar har mycket höga värden knutna till naturtypen högrörs-ängar. Området präglas av en lång slättertradition som gynnat en artrik flora av betydelse för den biologiska mångfalden.

Kråketorpsskogen

Kråketorpsskogen har mycket höga naturvärden knutna till våtmarken med dess olika naturmiljöer samt till fastmarksskog, och hela området har ett rikt fågelliv. Området utgör också ett riksintresse för naturvärden och naturreservat.

Köpstad-Biskopsbo

Köpstad-Biskopsbo har mycket höga värden knutna till slättermark och de olika typerna av betesmark (silikatgräsmarker, fuktängar, torra hedar). Området utgör också ett riksintresse för naturvård.

Ljunga-Mossaryd

Ljunga-Mossaryd har mycket höga värden knutna till rikkärr och den välbetade fuktängen. Kärret har nyttjats som slättermark sedan långt tillbaka vilket gynnat en rik biologisk mångfald. Området utgörs också av Brunsekärrets naturreservat.

Nykulla

Nykulla har mycket höga värden knutna till de olika typerna av öppen betesmark (stagg-gräsmark, silikatgräsmark, torra hedar).

Vallsjön

Vallsjön har höga värden knutna till naturtypen näringsfattiga slättsjöar. Sjön har en artrik bottenfauna och ett rikt fågelliv.

Övingen

Övingen är en så kallad ävjestrandsjö med artrik fiskfauna och god vattenkvalitet.

Naturreservat

Ett mark- eller vattenområde får förklaras som naturreservat om det behövs för att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet.

I Sävsjö kommun finns följande naturreservat.

Hatten

Området består av naturskog med varierande bestånd gällande trädslag, från gamla granar och tallar på höjderna i området till lövskogar i vissa delar av området.

Västermarken

Västermarken utgörs av orörd naturskog strax nordost om naturreservatet Hatten.

Rönnerbergen

Rönnerbergen utgörs av en uppemot hundra år gammal granskog med enstaka inslag av tallsumpskog.

Brunnsekärret

Det utmärkande för området är att Kung Karls spira växer på denna plats och att detta är den sydligaste platsen där växten förekommer. Det som gör just Brunnsekärret till en lämplig plats för Kung Karls spira är det sluttande område där grundvattnet tränger fram och gör marken sank. Området är även Natura 2000-område.

Kråketorpsskogen

Kråketorpsskogen har mycket höga naturvärden knutna till våtmarken med dess olika naturmiljöer samt till fastmarksskog, och hela området har ett rikt fågelliv. Området utgör också ett riksintresse för naturvärden och Natura 2000-områden.

Brunnstorpsmossen

Naturen i Brunnstorpsmossen utgörs till stor del av naturskogsartad barrskog samt öppna och tallbevuxna myrmarker.

Biotopskyddsområde

Biotopskyddsområden är mindre mark- och vattenområden med höga naturvärden. Dessa områden bidrar till att bevara miljöer med höga naturvärden och är skyddade enligt miljöbalken. Det vanligaste är att Skogsstyrelsen ansvarar för detta naturskydd på skogsmark men även kommuner kan bilda biotopskyddsområden.

Det finns sex områden i Sävsjö kommun som är skyddade som biotopskyddsområde.

Naturvårdsavtal

Naturvårdsavtal är frivilliga avtal som kan tecknas mellan länsstyrelsen eller Skogsstyrelsen och markägare. Ambitionen ska vara att områdets naturvärden ska bevaras och utvecklas på lång sikt. Naturvårdsavtal kan tecknas för olika miljöer, som till exempel skog, limniska och marina miljöer, odlingslandskap och våtmarker. Dessutom kan naturvårdsavtal användas för att bevara hotade arter.

Det finns fem områden i Sävsjö kommun med naturvårdsavtal.

Naturminne

Särpräglade naturföremål som stora träd, flyttblock eller jättegrytor kan skyddas som naturminne.

I Sävsjö kommun finns det inga utpekade naturminnen.

Generellt biotopskydd

Så kallat generellt biotopskydd (miljöbalken 7 kap 11 §) utgörs av vissa små biotoper som är skyddade som biotopskyddsområden i hela landet. Dessa biotoper finns i de flesta fall i jordbrukslandskapet och har minskat starkt till följd av effektiv markanvändning. De kvarvarande biotoperna utgör värdefulla livsmiljöer för växt- och djurarter i ett i övrigt påverkat landskap.

Följande biotoptyper är skyddade i hela landet:

- Allé
- Källa med omgivande våtmark i jordbruksmark
- Odlingsröse i jordbruksmark
- Pilevall
- Småvatten och våtmark i jordbruksmark
- Stenmur i jordbruksmark
- Åkerholme

Hotade arter

Hotade arter skyddas med stöd av 8 kap. MB och artskyddsförordningen (2017:845). Artskyddsbestämmelserna är en förbudslagstiftning som kan innebära förbud mot vissa åtgärder om de riskerar att påverka arter som listats i artskyddsförordningens bilagor. Det är artens bevarandestatus som är den viktiga frågan och inte en viss ökad risk för enstaka exemplar av arten, såvida inte påverkan är avsiktlig. Fridlysning är en del av denna förbudslagstiftning och regleras i förordningens bilaga 1.

Det är viktigt att hantera artskyddsfrågan tidigt i miljöbedömningen i samband med framtagandet av planer, program eller planering för verksamheter och åtgärder. Om frågan om skyddade arter behandlas tidigt i planerings- och prövningsprocesser kan det säkerställas att det finns möjlighet att bedöma om den planerade åtgärden är lämplig, samt om det är möjligt att vidta tillräckliga skyddsåtgärder och försiktighetsmått för att planen, programmet eller åtgärden kommer kunna godkännas.

-
- I första hand bör lokaler med skyddade arter undvikas.
  - I andra hand ska åtgärder genomföras för att helt ta bort eller åtminstone minska negativa effekter för de skyddade arterna.

I de fall kriterierna för artskyddsförordningens 4 och 7, 14 §§ uppfylls, kan i vissa fall dispens erhållas av länsstyrelsen. Dock ska skälen till dispens bedömas restriktivt.

Övrig värdefull natur

Nyckelbiotoper

En nyckelbiotop är ett område med särskilt värdefull natur som består av en speciell naturtyp som utgör livsmiljö för många olika arter av växter och djur. Områdenas historia, artinnehåll, kvalitéerna hos nyckelelementen och strukturer vägs samman för att ett område ska bedömas lämpligt som nyckelbiotop. Nyckelbiotoper brukar utmärkas av flera olika inslag, så som mycket död ved, gamla träd, mosklädda stenar och liknande. Nyckelbiotoper är ofta resterna av den tidigare naturen på platsen som lämnats efter att resten av landskapet övergått till produktiv skogsbruksmark. Nyckelbiotoperna är ofta hem för rödlistade arter, vilket gör nyckelbiotoperna ännu viktigare.

Det finns flera nyckelbiotoper i kommunen.

Naturvärden och sumpskogar

Dessa områden pekas ut av Skogsstyrelsen inom skogsmark.

Det finns flera av utpekade sumpskogar och områden med naturvärden i kommunen.

Våtmarksinventeringen

Områden som ingår i den nationella våtmarksinventeringen.

Det finns ett stort antal våtmarker i kommunen.

Utpekad naturmiljö i ÖP2000 och ÖP12.

Lundholmen

Slättsjöar och våtmarker omgärdade av odlingslandskap. Området har höga naturvärden.

Linnesjön

En sjö med god vattenkvalitet som bör skyddas för att inte riskera att få försämrade vattenkvalitet.

Sävsjö trädgård

Ett koncept med vackra parkmiljöer i kommunens tätorter.

Stora opåverkade områden

Stora opåverkade områden är sådana områden som i ingen eller i väldigt begränsad omfattning berörs av mänskliga ingrepp. Enligt 3 kap. 2§ i miljöbalken ska sådana områden även fortsättningsvis skyddas från omfattande påverkan från mänsklig aktivitet, så som anläggande av vältrafikerad infrastruktur, stora exploateringar eller andra ingrepp som skulle medföra omfattande påverkan på naturen inom området. Stora opåverkade områden behöver spridningskorridorer till andra naturområden för att på bästa sätt gynna sina bestånd av flora och fauna.

I Sävsjö kommun finns följande stora opåverkade områden.

Hultsjö- Ramkvilla- Södra Solberga

Ett stort opåverkat område som sträcker sig från sydöstra delen av Sävsjö kommun och österut genom Vetlanda, Växjö och Uppvidinge kommuner.

Almesåkra- Bringetofta- Hylletofta

Ett område i kommunens norra del. Det opåverkade området sträcker sig norrut in i Nässjö kommun.

Riktlinjer i ÖP

Riksintresse för natur enligt 3 kap MB

- Sävsjö kommun ställer sig bakom riksintressena och agerar för bevarande genom att följa de förutsättningar för bevarande som beskrivs av naturvårdsverket.
- Om några av riksintresseanspråken skulle tas bort eller ändras ska områdena fortsatt beaktas som kommunala intressen för naturmiljö.
- Ingen exploatering är lämplig i något av riksintresseområdena för naturvård. Befintlig bebyggelse inom områdena ska få möjlighet att bygga ut om utbyggnaden inte hotar riksintressets värden.
- Sävsjö kommun anser att även Lundholmen bör utgöra riksintresse för naturmiljö (viktigt med försiktighet utifrån behov av förbifart för väg 30).

Skyddad natur

Riksintresse för älvar och åar och Natura 2000

Sävsjö kommun ställer sig bakom riksintressena.

Övrig skyddad natur

Det ligger i kommunens intresse att bevara sådan natur som är utpekad som särskilt värdefull eftersom dessa områden bland annat bidrar till biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Övrig värdefull natur

Lundholmen

Sävsjö kommun ska främja en utveckling av Lundholmen med naturmiljöns egna villkor som grund.

Linnesjön

Sjöns värden bevaras genom att undvika avloppsutsläpp, vattenreglering eller exploatering utmed stränderna.

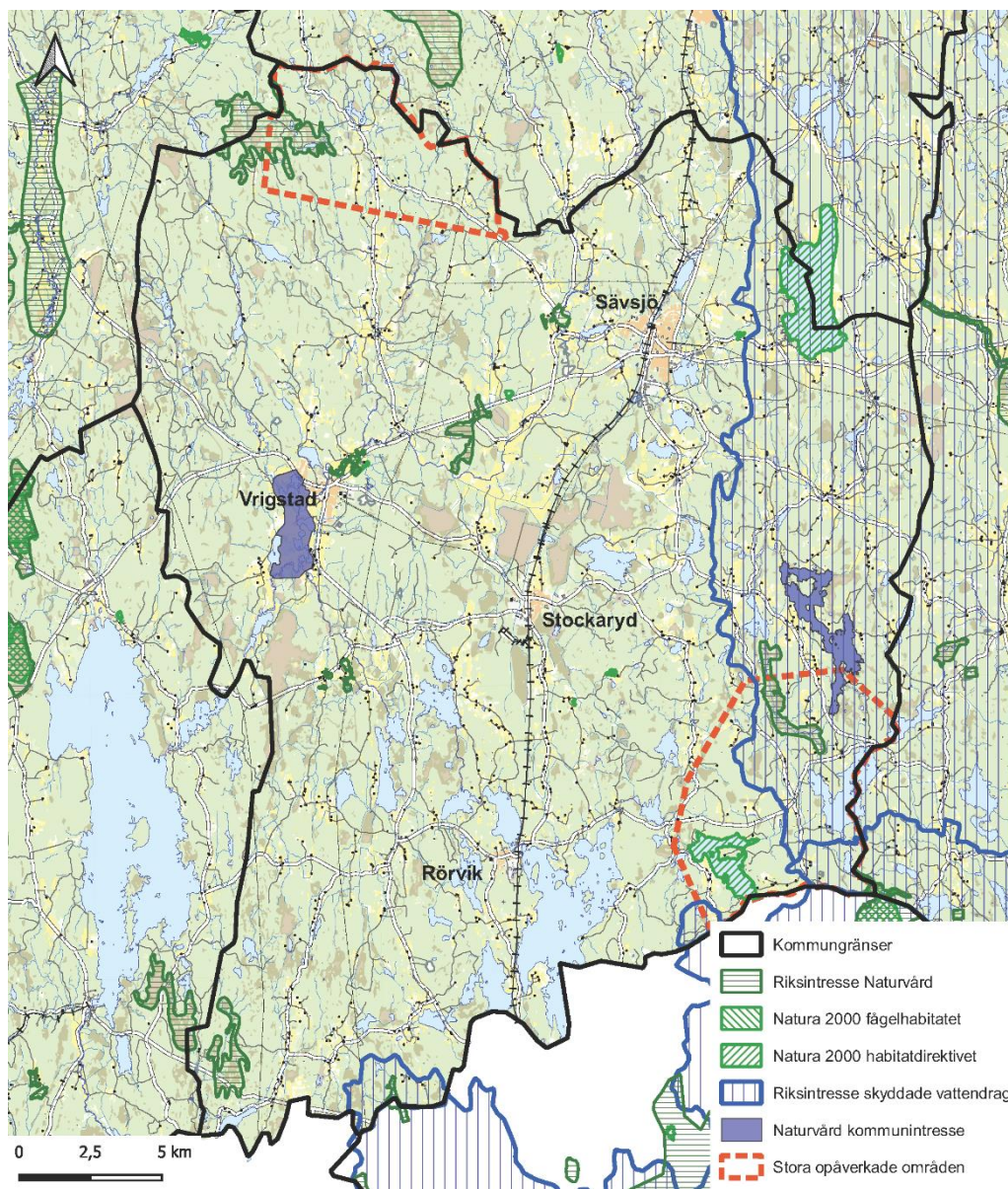
Sävsjö trädgård

Konceptet Sävsjö trädgård ska utvecklas för att bidra till positiva biologiska mervärden i form av fördelar för pollinatörer och den biologiska mångfalden.

Stora opåverkade områden

Inom de stora opåverkade områdena är det inte lämpligt med nyetableringar av större anläggningar eller verksamheter som kan ha betydande negativ inverkan på landskapsbilden, är mycket miljöstörande eller bidrar till en fragmentarisering av landskapet.

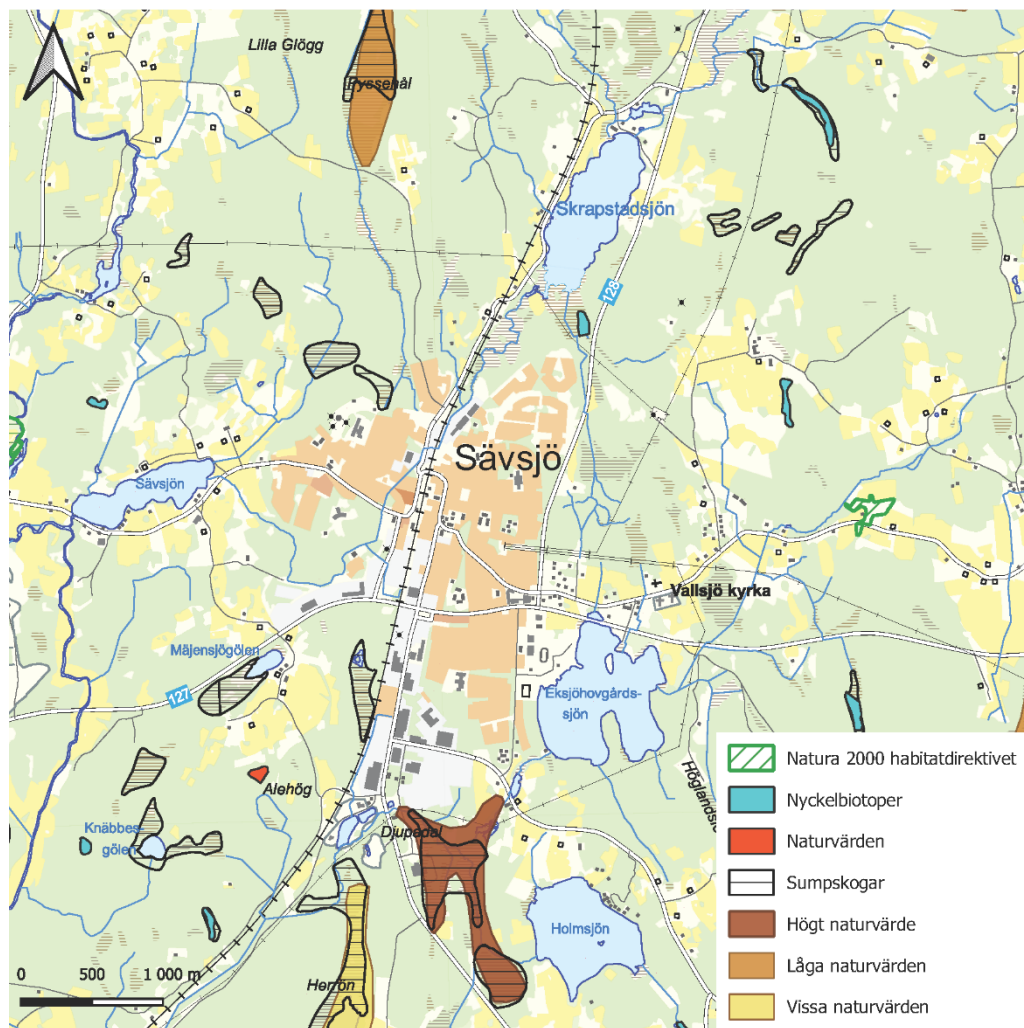
Figur 11 Särskilt värdefull naturmiljö i Sävsjö kommun. Vissa typer av områden visas endast på figurerna 12-15 på grund av att de är så många och så små.

ÖP-förslagets konsekvenser och hänsyn

Sävsjö

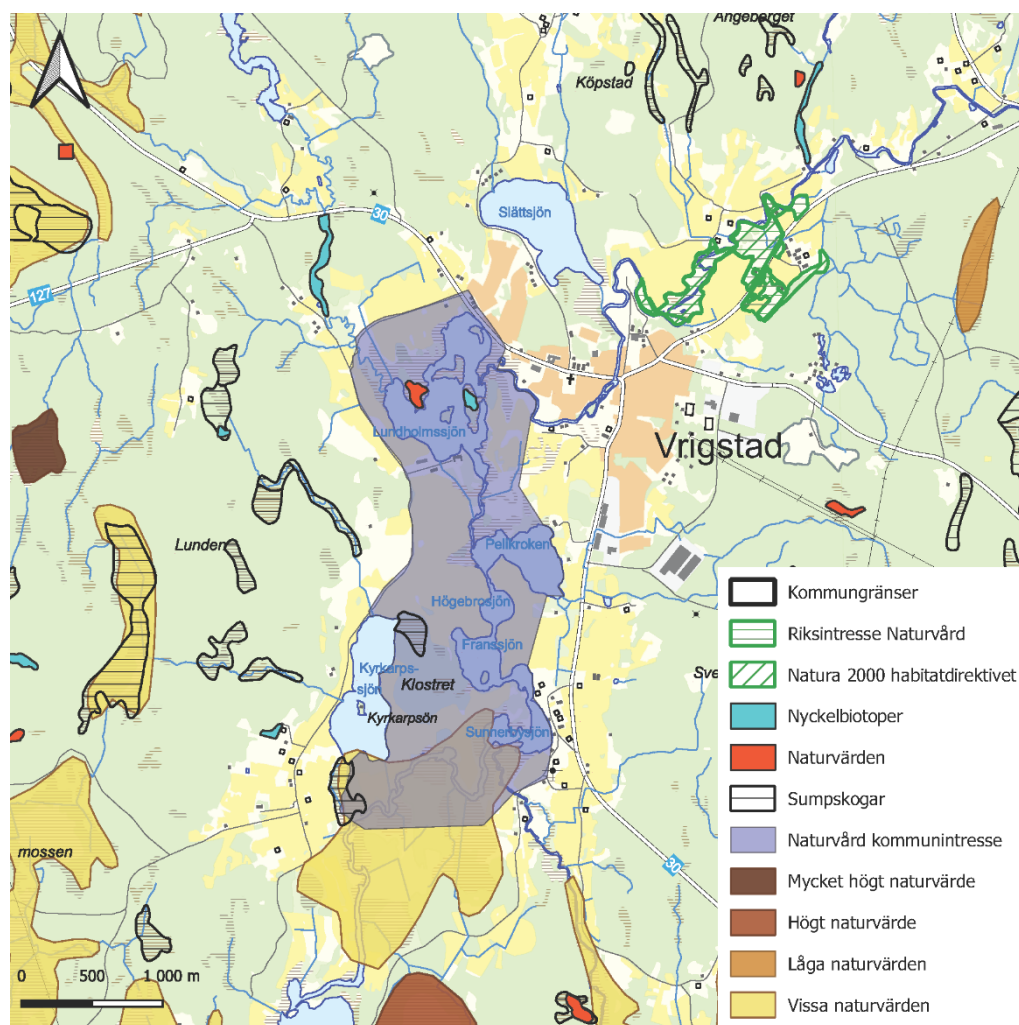
Genom området Tällevad går en mindre bäck som pekas ut som naturområde i ÖP-förslaget. Tanken är att bäcken fortsatt ska få rinna i sin naturliga sträckning och att bostadsbebyggelsen tar hänsyn till bäcken. I figuren nedan visas särskilt utpekad naturmiljö kring Sävsjö.

Figur 12 Särskilt värdefull naturmiljö kring Sävsjö tätort. Nyckelbiotoper, naturvärden och sumpskogar är utpekade av Skogsstyrelsen.

Vrigstad

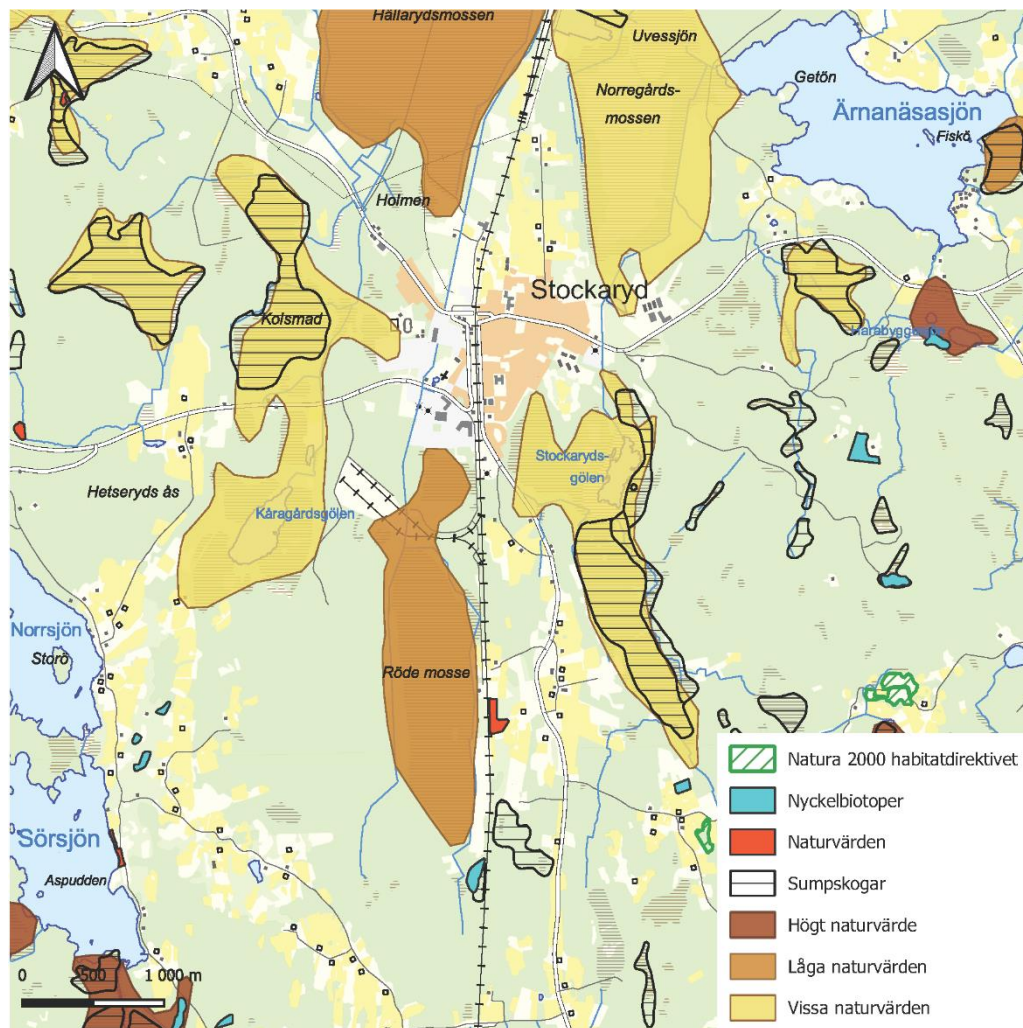
Vid planeringen av nya bostäder har hänsyn tagits till den värdefulla naturmiljö som redovisas i figuren nedan. Tidigare fanns planer på en förbifart förbi Vrigstad som påverkade värdefull natur men förslaget togs bort efter samrådet.

Figur 13 Särskilt värdefull naturmiljö i Vrigstad. Nyckelbiotoper, naturvärden och sumpskogar är utpekade av Skogsstyrelsen.

Stockaryd

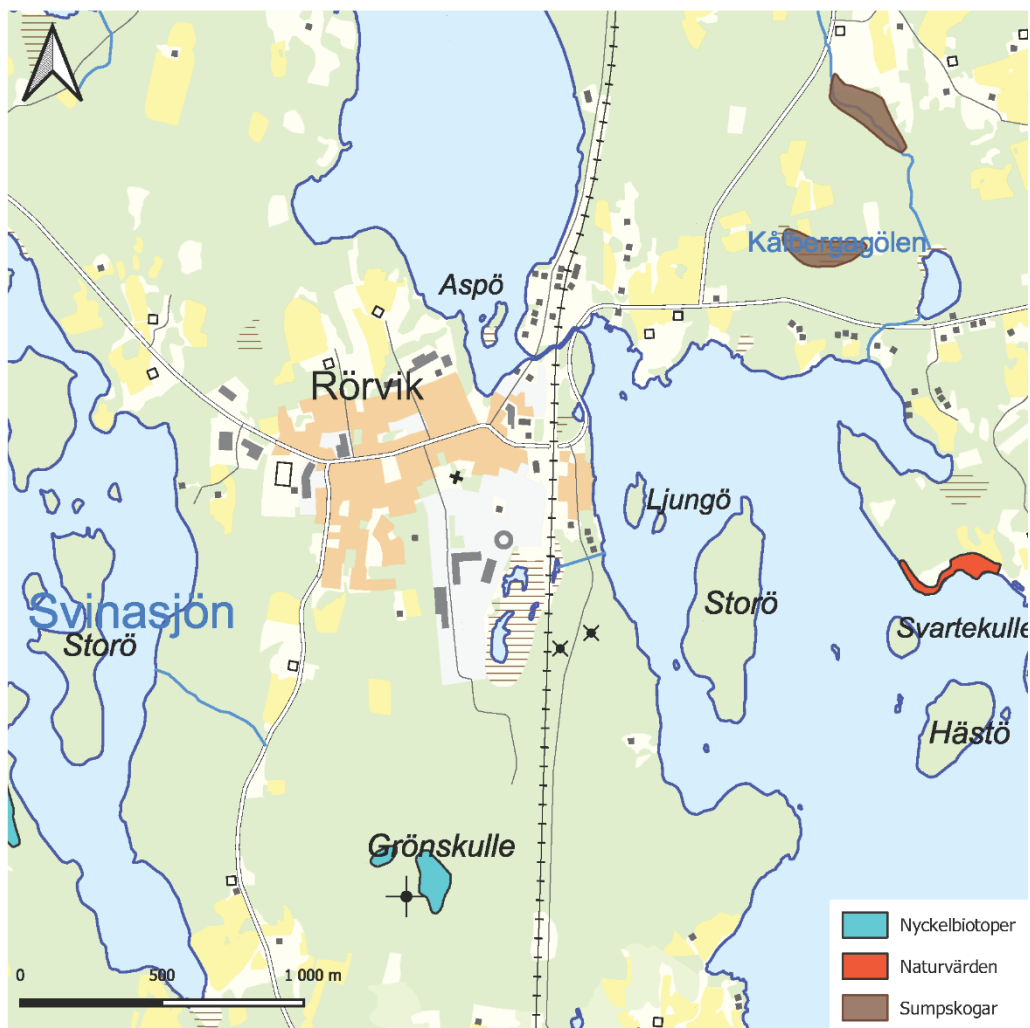
Stora delar av området ligger på Kolsmad som är ett våtmarksområde med sumpskog och runt omkring Stockarydsterminalen finns våtmarker och sumpskogar som har höga naturvärden och som är viktiga att hantera på ett varsamt sätt. Det stora markanspråket innebär att det kan uppkomma behov av gröna korridorer för att inte fragmentisera naturområden för mycket.

Figur 14 Särskilt värdefull naturmiljö kring Stockaryd. Nyckelbiotoper, naturvärden och sumpskogar är utpekade av Skogsstyrelsen.

Rörvik

Sjöarna kring Rörvik är av kommunalt intresse för friluftslivet och här finns flera utpekade LIS-områden. Efter samrådet har de flesta LIS-områdena i Rörvik justerats. Se under kapitlen *Friluftsliv och rekreation* samt *Strandskydd och LIS*.

Figur 15 Särskilt värdefull naturmiljö kring Rörvik. Nyckelbiotoper, naturvärden och sumpskogar är utpekade av Skogsstyrelsen.

Bedömning av ÖP-förslaget

Miljöpåverkan på naturmiljön omfattar påverkan på förutsättningar för biologisk mångfald och bedöms utifrån barriäreffekter och intrång på naturmiljöer.

Riksintresse för natur enligt 3 kap MKB

Inget av riksintresseområdena för naturvård i Sävsjö kommun berörs i sin yta av utpekade exploateringsområden i ÖP-förslaget.

Skyddad natur

Natura 2000

Inget Natura 2000-områden i kommunen berörs direkt av ÖP-förslaget.

Naturreservat

Inget av naturreservaten i kommunen riskerar att påverkas av ÖP-förslaget.

Biotopskyddsområde

Inget biotopskyddsområde riskerar att påverkas av ÖP-förslaget.

Naturvårdsavtal

Inget område med naturvårdsavtal riskerar att påverkas av ÖP-förslaget.

Generellt biotopskydd

Vid kommande detaljplanering behöver det utredas om och hur områden med generellt biotopskydd riskerar att påverkas.

Hotade arter

Vid kommande detaljplanering behöver det utredas om och hur hotade arter riskerar att påverkas. Om de riskerar att påverkas krävs ett dispensförfarande.

Det är viktigt att hantera artskyddsfrågan tidigt i miljöbedömningen i samband med framtagandet av planer, program eller planering för verksamheter och åtgärder. Om frågan om skyddade arter behandlas tidigt i planerings- och prövningsprocesser kan det säkerställas att det finns möjlighet att bedöma om den planerade åtgärden är lämplig, samt om det är möjligt att vidta tillräckliga skyddsåtgärder och försiktighetsmått som gör att planen, programmet eller åtgärden kommer att kunna godkännas.

Övrig värdefull natur

Nyckelbiotoper

Ingen nyckelbiotop riskerar att påverkas av ÖP-förslaget.

Sumpskogar och naturvärden

Ett planerat nytt verksamhetsområde i Sävsjö berör en sumpskog i sydvästra delen av Sävsjö intill järnvägen.

Intill ett LIS-område vid Allgunnen öster om Rörvik finns ett område med naturvärden utpekat av Skogsstyrelsen, se figur 15 nedan.

Våtmarksinventeringen

I Stockaryd berör två planerade områden för bostäder våtmarksområden med ett visst naturvärde. De planerade utökningen av Stockarydsterminalen berör våtmarksområde med ett visst naturvärde.

Kommunalt intresse för naturvård

Inget kommunalt intresse för naturvård berörs av ÖP-förslaget.

Föreslagna åtgärder och uppföljning

Kommunens ställningstagande är att en naturvärdesinventering bör genomföras för naturen kring tätorterna, vilket är positivt. När värdefulla naturområden berörs, som exempelvis sumpskogar och våtmarksområden bör alternativa lokaliseringar alltid övervägas. Våtmarker har inte alltid ett tydligt rekreativsvärde men de är mycket värdefulla för den biologiska mångfalden och för ekosystemtjänster. Dess rekreativa värde kan ofta utvecklas genom exempelvis fågeltorn och spänger under förutsättning att djurlivet inte påverkas negativt.

Strandskydd och LIS

Värden och hänsyn

Strandskyddet är till för att värna växt- och djurlivet och den biologiska mångfalden samtidigt som det ska tillgängliggöra strandzoner för allmänheten. Det generella strandskyddet gäller vid hav, sjöar och vattendrag i hela landet, enligt 7 kap. 13 § MB. Det omfattar land- och vattenområden 100 meter på land och 100 meter ut i vattnet från strandlinjen vid normalvattenstånd. Länsstyrelsen kan för vissa vatten besluta att utvidga strandskyddsområdet till högst 300 meter.

Strandskyddet i sig utgör inte ett absolut hinder mot exploatering. En bedömning måste dock göras i varje enskilt fall huruvida åtgärden är förenlig med strandskyddets syften och om det finns särskilda skäl för att upphäva strandskyddet eller medge dispens från det. I samband med upphävandet av strandskyddet görs en bedömning om intresset för den planerade åtgärden på den aktuella platsen väger tyngre än strandskyddets syften. Vilka särskilda skäl som kan göras gällande vid upphävande eller dispens från strandskyddet redovisas i 7 kap. 18 c – d §§ MB.

Riktlinjer i ÖP

Landsbygdsutveckling i strandnära läge förkortas LIS och regleras i miljöbalken 7 kap. 18d-e§ och plan- och bygglagen 3 kap. 5 §. Syftet med LIS är att möjliggöra bebyggelse i attraktiva lägen på landsbygden i strandskyddade områden för att bidra till landsbygdens utveckling. Områden som är lämpliga för LIS pekas ut i översiktsplanen och prövas sedan i samband med bygglov eller detaljplan.

De kriterier som fastställdes i kommunens översiktsplan för landsbygdsutveckling i strandnära lägen från 2011 har konkretiserats här och den gamla översiktsplanen blir i och med att den här översiktsplanen vinner laga kraft inaktuell.

Ställningstaganden i form av kriterier för att peka ut LIS-områden

För att ett område ska bedömas som lämpligt för landsbygdsutveckling i strandnära läge krävs att följande kriterier uppfylls:

- Området är inte skyddat enligt sjunde kapitlet i miljöbalken (strandskyddade områden och vattenskyddsområden undantaget).
- Området består inte av brukningsvärd åker- eller betesmark.
- Området tillhör inte ett storstadsområde, länscentra eller tätort med liten tillgång till orörda stränder.
- Området ligger i närheten av befintlig infrastruktur såsom vägar, kollektivtrafik och service.

-
- Området har en liten betydelse för strandskyddets syften – i synnerhet i närheten av tätorter.
  - Det strandnära läget ska ge fördelar för markanvändningen – det kan handla om campingar som använder sjön som en del av sin verksamhet eller att strandnära lägen för bostäder skapar en ökad attraktivitet.
  - Området ska på sikt ge positiva effekter för landsbygden genom att till exempel ge sysselsättningseffekter eller bidra till upprätthållande av service.
  - För att bostäder i strandnära lägen ska kunna ge förutsättningar för att upprätthålla service bör dessa ligga inom tjugo minuter med cykel från närmaste tätort eller tio minuter med cykel från busshållplats varifrån det går att ta sig till någon av tätorterna.
  - För att verksamheter i strandnära lägen ska kunna ge förutsättningar för att skapa sysselsättningseffekter inom besöksnäringen kan dessa ligga inom hela kommunens gränser. De bör dock inte placeras inom två kilometer från närmaste tätort för att säkerställa allmänhetens tillgång till stränderna.

Även områden som inte är direkt utpekade i översiktsplanen kan komma att bli aktuella som områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Dessa ska då föregås av en översiktlig inventering och detaljplanearbete.

Ställningstaganden vid planering och byggande i LIS-områden

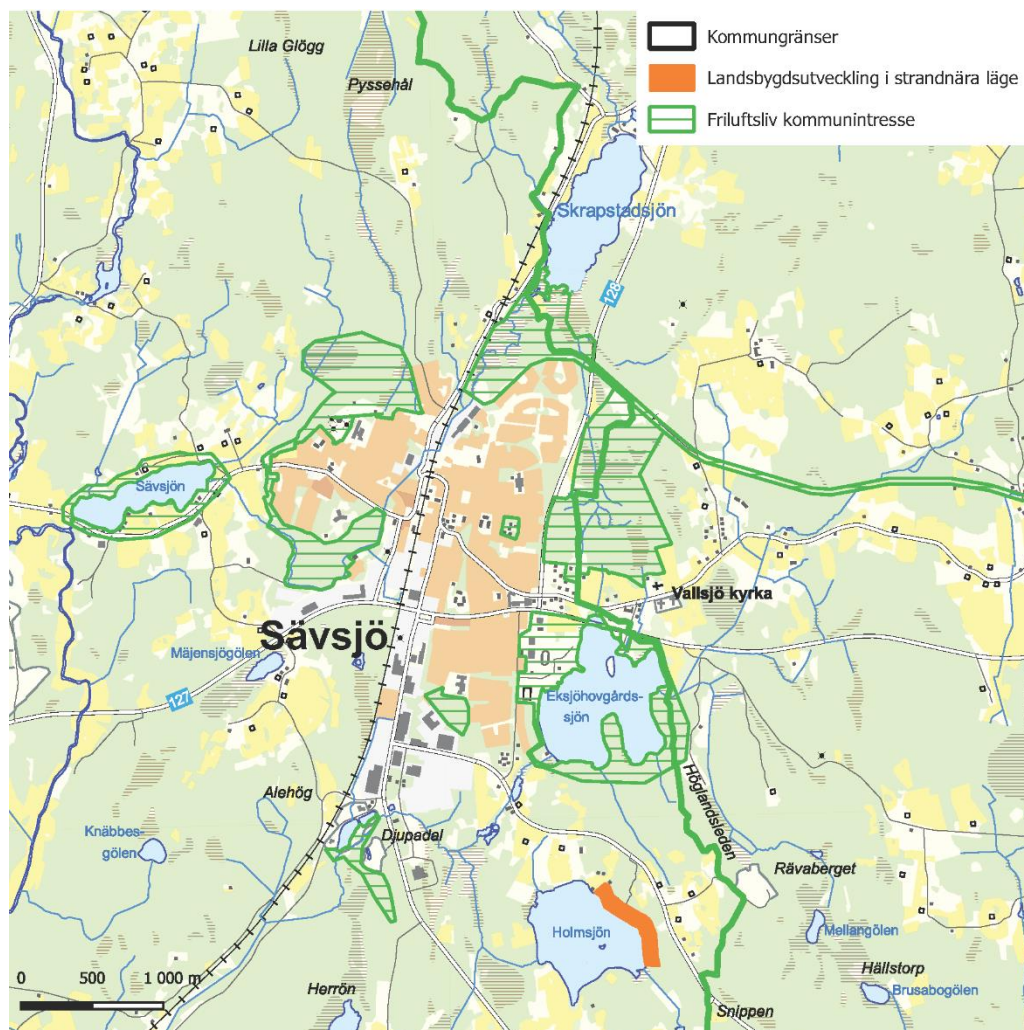
- Vid ny bebyggelse i områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen ska fri passage om minst 30 meter lämnas utmed stranden.
- Vid ny bebyggelse i områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen ska hållbara vatten- och avloppslösningar användas. I de fall där det är möjligt och rimligt att koppla på till allmänna vatten- och avloppssystem ska det göras.
- Anslutningar till befintliga trafikinfrastruktur ska eftersträvas framför nyanläggning.
- Anläggningar i form av småbåtshamnar eller bryggor ska inom områdena vara allmänt tillgängliga och gemensamma.
- Befintlig vegetation längs strandlinjen bör bevaras av hänsyn till naturvärden.
- Utmed de sjöar som omfattas av flera LIS-områden ska dessa ses som möjliga alternativ till lokaliseringar där det inte nödvändigtvis är lämpligt att utveckla alla LIS-områden. Bedömningen om lämplighet ska göras från fall till fall beroende på vilken typ av utveckling som skett utmed sjöns stränder.

ÖP-förslagets konsekvenser och hänsyn

Sävsjötrakten

Holmsjön

Området ligger inom cykelavstånd till både Sävsjö och till busshållplats i Hjärtlanda. Strandområdet är inte ett viktigt område för det tätortsnära friluftslivet. Lämpligt för bostäder.

Figur 16 LIS-områden i Sävsjötrakten.

Vrigstadstrakten

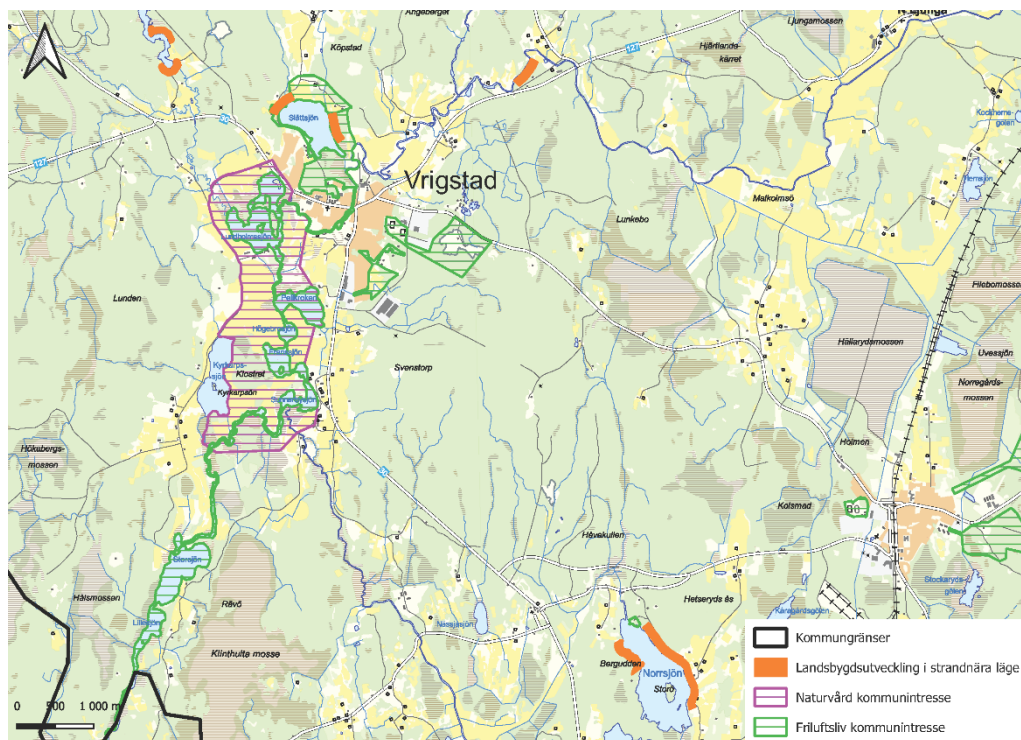
Efter samrådet har ett område lagts till vid Bodaån.

Slättsjön

Två områden i norra Vrigstad. Sjön har kvaliteter för det tätortsnära friluftslivet – därför är det extra viktigt att säkerställa möjligheten till en promenadslinga runt sjön. Lämpligt för bostäder. Området har justerats efter samrådet.

Vrigstadsån uppströms Vrigstad

Område utmed Vrigstadsån nordost om Vrigstad. Området ligger i närheten av busshållplats och väg 127 som går mellan Vrigstad och Sävsjö. Området är lämpligt för bostäder eller besöksnärlingsverksamhet.

Figur 17 LIS-områden i Vrigstadtrakten och väster om Stockaryd. Nordväst om Vrigstad har det tillkommit två LIS-områden vid Bodaån efter samrådet.

Väster och öster om Stockaryd

Efter samrådet har områdena vid Linneshöjden och Hultsjön tagits bort.

Norrby vid Västerkvarn

Två områden väster om Stockaryd. Gång- och cykelväg finns till Stockaryd och Nya Hjalmseryd där det idag finns pendlarparkering och busshållplats. Området är lämpligt för bostäder eller besöksnärlingsverksamhet. Området har justerats efter samrådet.

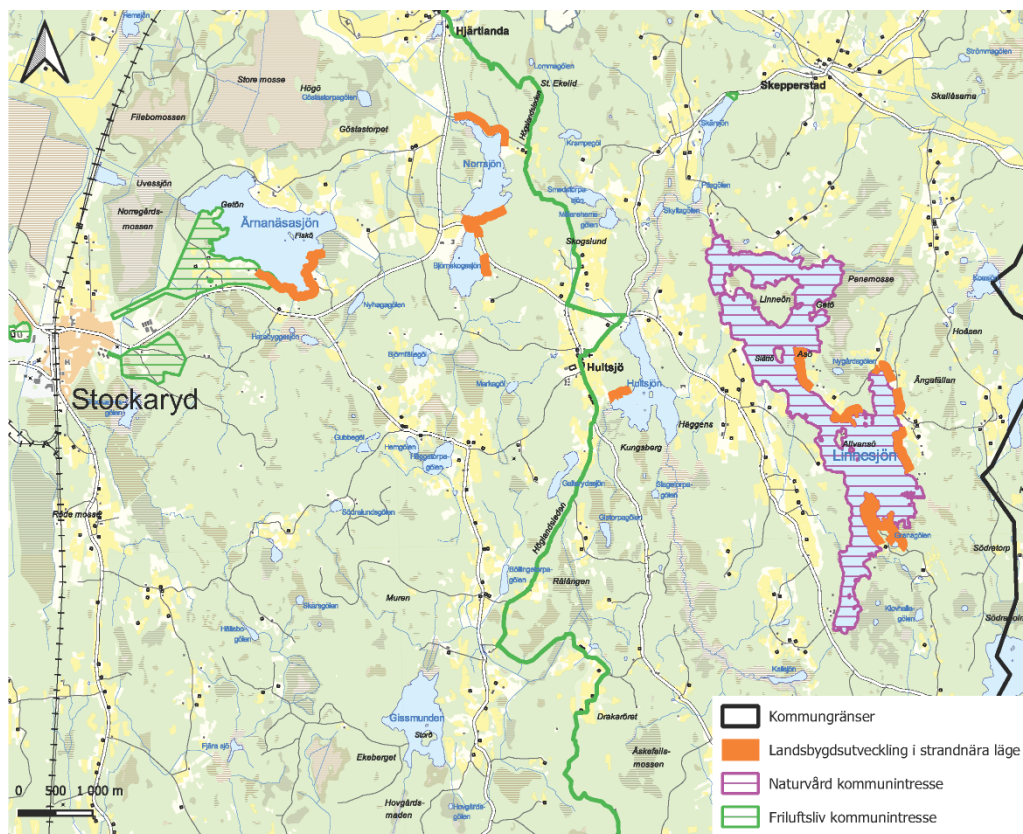

Ärnanäsasjön

Området ligger cirka tre kilometer från Stockaryd och är lämpligt för bostäder och besöksnärsverksamhet. Ärnanäsasjön är dricksvattentäkt för Stockaryd och området är inte lämpligt för ny bebyggelse förrän Stockaryds dricksvattenförsörjning har säkrats från annat håll genom överföringsledning. Området har justerats efter samrådet.

Norrsjön vid samt Björnskogssjön

I väster finns Björnskog där en pendlarparkering är på gång och där en busshållplats finns. Området är lämpligt för bostäder och besöksnärsverksamhet. Efter samrådet har ett område lagts till vid Brunserys kvarn norr om Norrsjön.

Figur 18 LIS-områden öster om Stockaryd. Efter samrådet har det tillkommit ett LIS-område norr om Norrsjön vid Brunserys kvarn. LIS-områden vid Hultsjön och Linnäsasjön togs bort efter samrådet.

Rörvikstrakten

Efter samrådet har ett område vid *Rydasjön* nordväst om Rörvik lagts till.

Hillen

Flera områden norr om Rörvik är lämpliga för bostäder. Området Oset är ianspråktaget sedan tidigare och en exploatering av området skulle kunna stärka allmänhetens tillgång till strandområdet. Området har justerats efter samrådet.

Svinasjön

Området är lämpligt för bostäder.

Nordvästra Allgunnen

Flera områden vid Sjövik och Repanäs. Gång- och cykelväg finns till Rörvik. Områdena är lämpliga för bostäder. Den här delen av sjön omfattar vattenskyddsområde och därför är det viktigt att säkerställa allmän vatten- och avloppsförsörjning i samband med utveckling här.

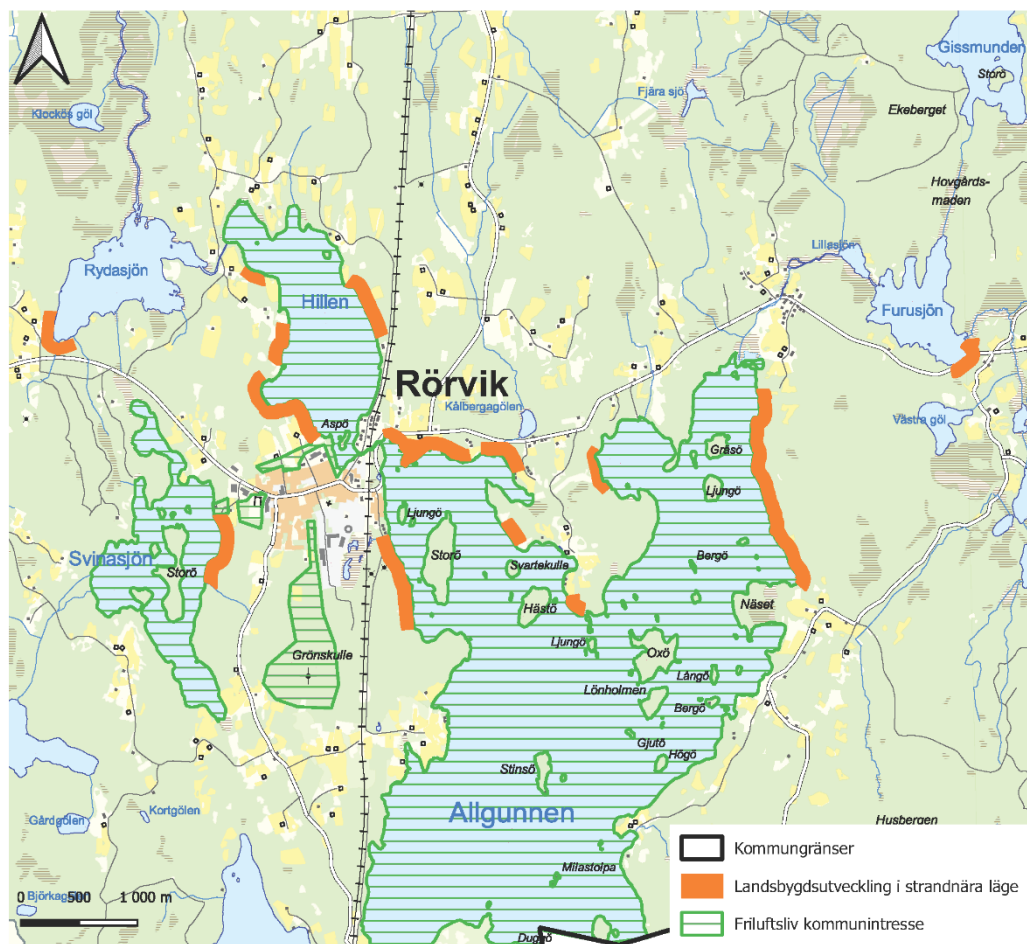
Övriga Allgunnen

Områdena ligger utanför vattenskyddsområdet för sjön och är lämpliga för både utveckling av besöksnärlighetsverksamhet och bostäder.

Furusjön

Väg 744 löper längs området, vilket innebär att trafikinfrastrukturen inte behöver byggas ut nämnvärt. Området ligger mer än fem kilometer från Rörvik och är lämpligt för utveckling av besöksnärlighetsverksamhet.

Figur 19 LIS-områden i Rörvikstrakten. Vid Rydasjön nordväst om Rörvik har det tillkommit ett LIS-område efter samrådet.

Bedömning av ÖP-förslaget

Utmed de sjöar som omfattas av flera LIS-områden anger kommunens ställningstagande att områdena ska ses som möjliga alternativ till lokaliseringar där det inte nödvändigtvis är lämpligt att utveckla alla LIS-områden. Bedömningen om lämplighet ska göras från fall till fall beroende på vilken typ av utveckling som skett utmed sjöns stränder. I detaljplaneringen för dessa områden ingår att ta de hänsyn som behövs vad gäller bland annat naturvärden och rekreationsintressen inklusive tillgänglighet till stränderna. ÖP-förslagets LIS-områden bedöms uppfylla de kriterier och ställningstaganden som kommunen satt upp för LIS-områden.

Föreslagna LIS-områden bedöms eventuellt kunna komma i konflikt med rekreationsvärden i Vrigstad och Rörvik. Intill ett av LIS-områdena i Rörvik finns ett område med naturvärden utpekade av Skogsstyrelsen, se figur 15 ovan.

Flera områden som lämpliga för besöksverksamhet har tidigare pekats ut vid Linneshöjden som är av kommunalt intresse för naturvärden, men efter samrådet har dessa tagits bort.

Föreslagna åtgärder och uppföljning

ÖP:n innehåller bra kriterier och ställningstaganden samt analyser för respektive LIS-område, vilket är ett bra underlag för kommande detaljplanering av dessa områden. I samband med detaljplaneringen kommer olika aspekter att vägas in och intressen att vägas mot varandra, vilket gör att alla LIS-områden kanske inte är möjliga att exploatera. I Rörvik ligger några av LIS-områdena nära järnvägen så för dessa områden är det även viktigt att ta hänsyn till järnvägsbuller och risker med transporter med farligt gods.

Efter att ÖP:n antagits kommer kommunen ta fram en planeringsstrategi med kommunens prioriteringar gällande kommande samhällsbyggnadsprojekt, vilket är positivt. Om det är möjligt kan det vara en fördel att ta fram en prioritering och en bedömning av risker och möjligheter för LIS-områden utifrån olika aspekter, vilket kan vara till nytta för privata aktörer som ofta är de som driver exploateringsprojekt inom LIS-områden.

Förorenade områden

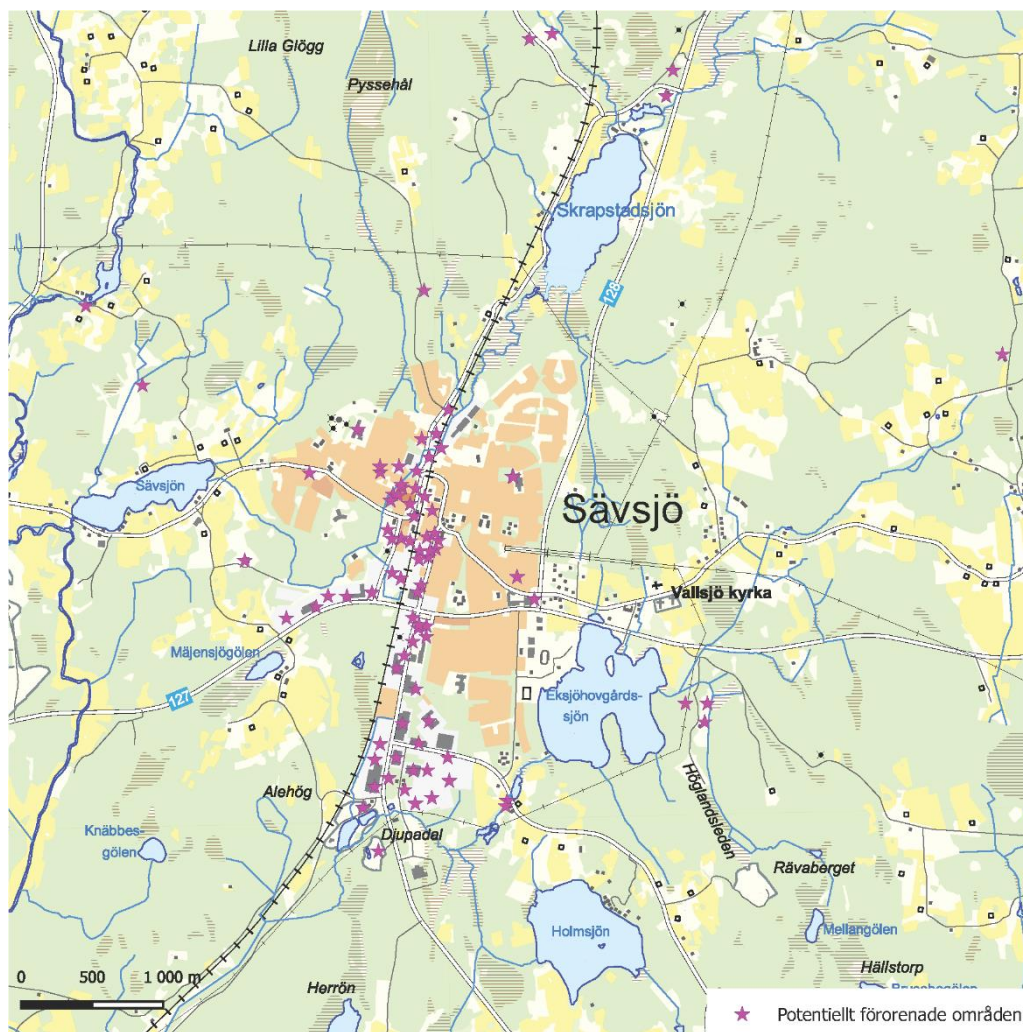
Värden och hänsyn

Bedömningen handlar om risker eller olägenheter från förorenade områden.

ÖP-förslagets konsekvenser och hänsyn

Sävsjö

Områdena Håkanstorp och Sanatorieskolgen berörs av att det kan finnas föroreningar inom området för den gamla skyttebanan, vilket behöver utredas i detaljplaneskedet. Inom Sävsjö centrum finns ett flertal fastigheter med misstänkta föroreningar. Vid omvandling behöver föroreningssituationen utredas.

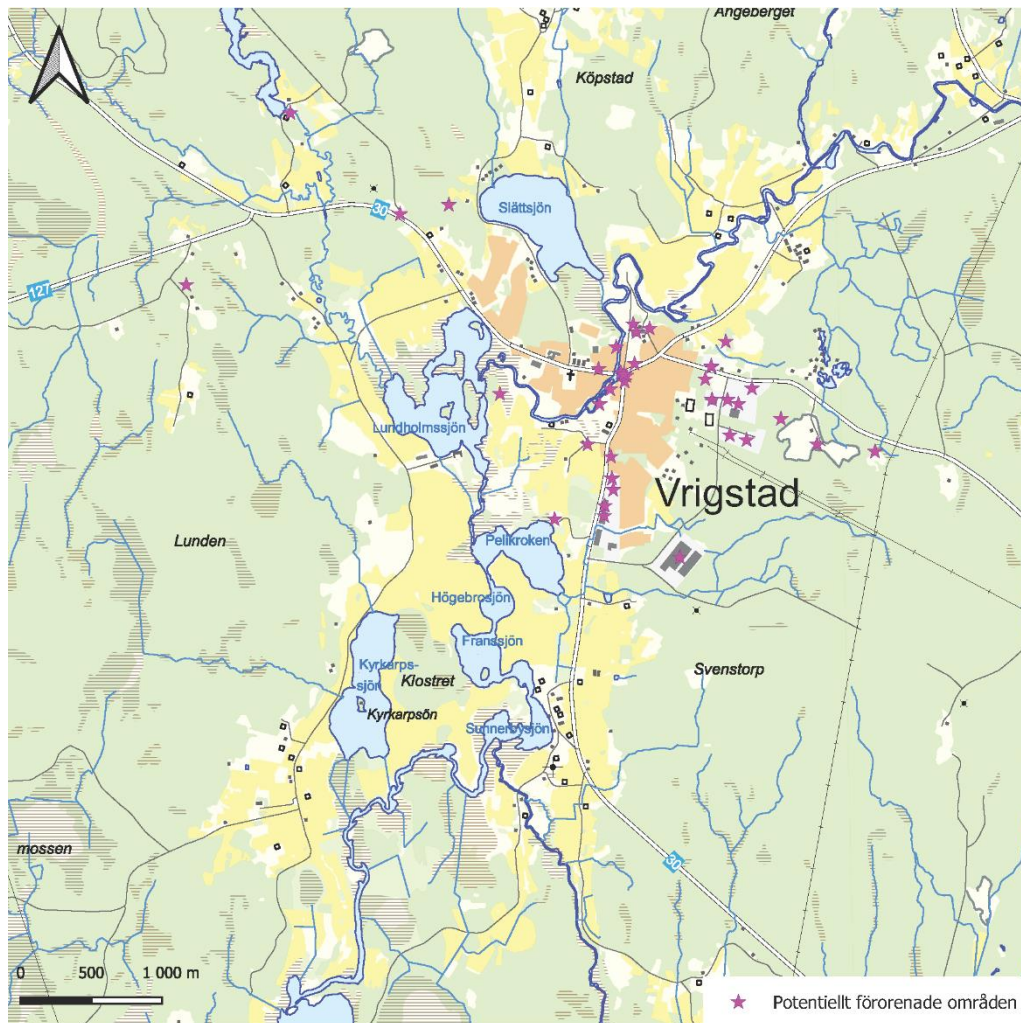

Figur 20 Potentiellt förorenade områden i och kring Sävsjö tätort.

Vrigstad

För området Ingemarsvägen kan det finnas risk för föroreningar från en gammal glashytta, vilket behöver utredas vidare. Inom delar av området Söder om marknadsplatsen finns risk för förorenad mark från tidigare verksamheter, vilket hanteras i detaljplanearbetet.

Inom området Gamla macken fanns tidigare en bensinmack. En sanering har genomförts på platsen och inga kända föroreningar finns kvar.

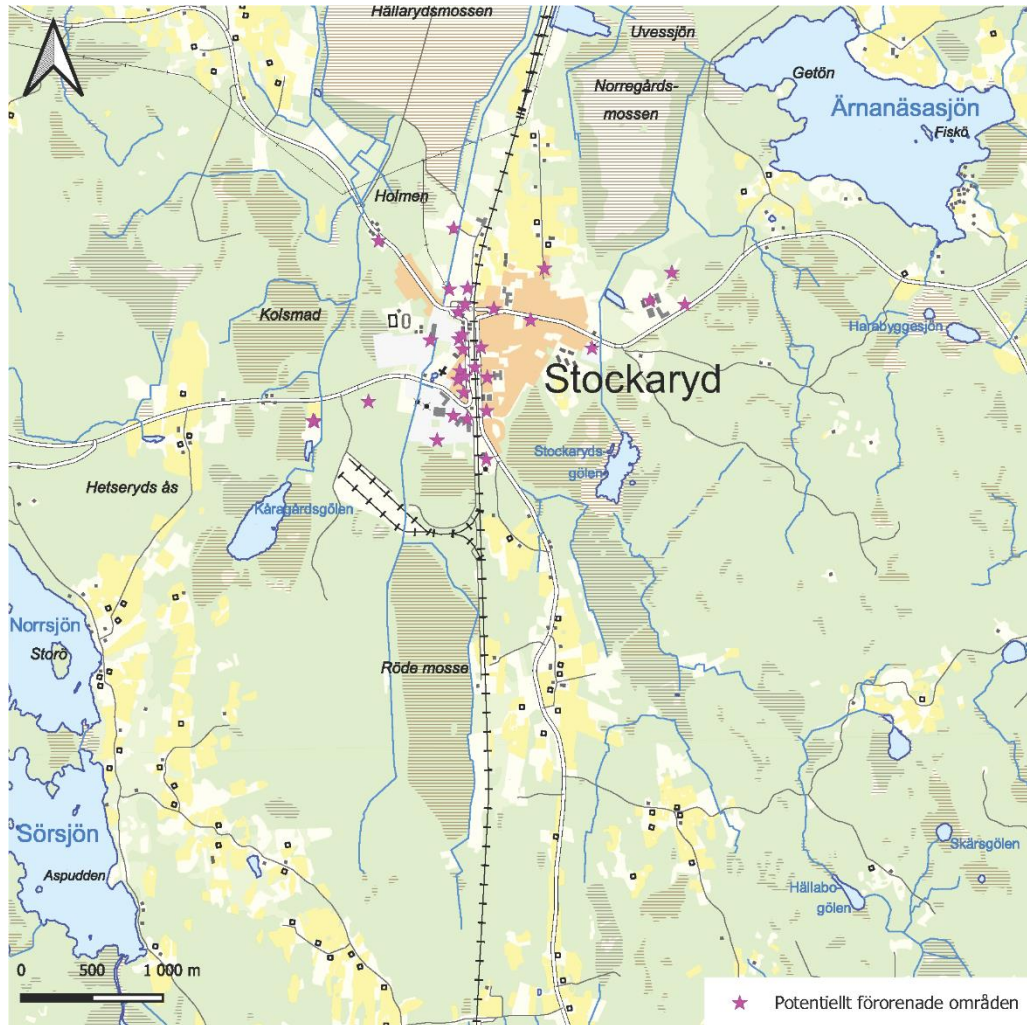

Figur 21 Potentiellt förorenade områden i och kring Vrigstad.

Stockaryd

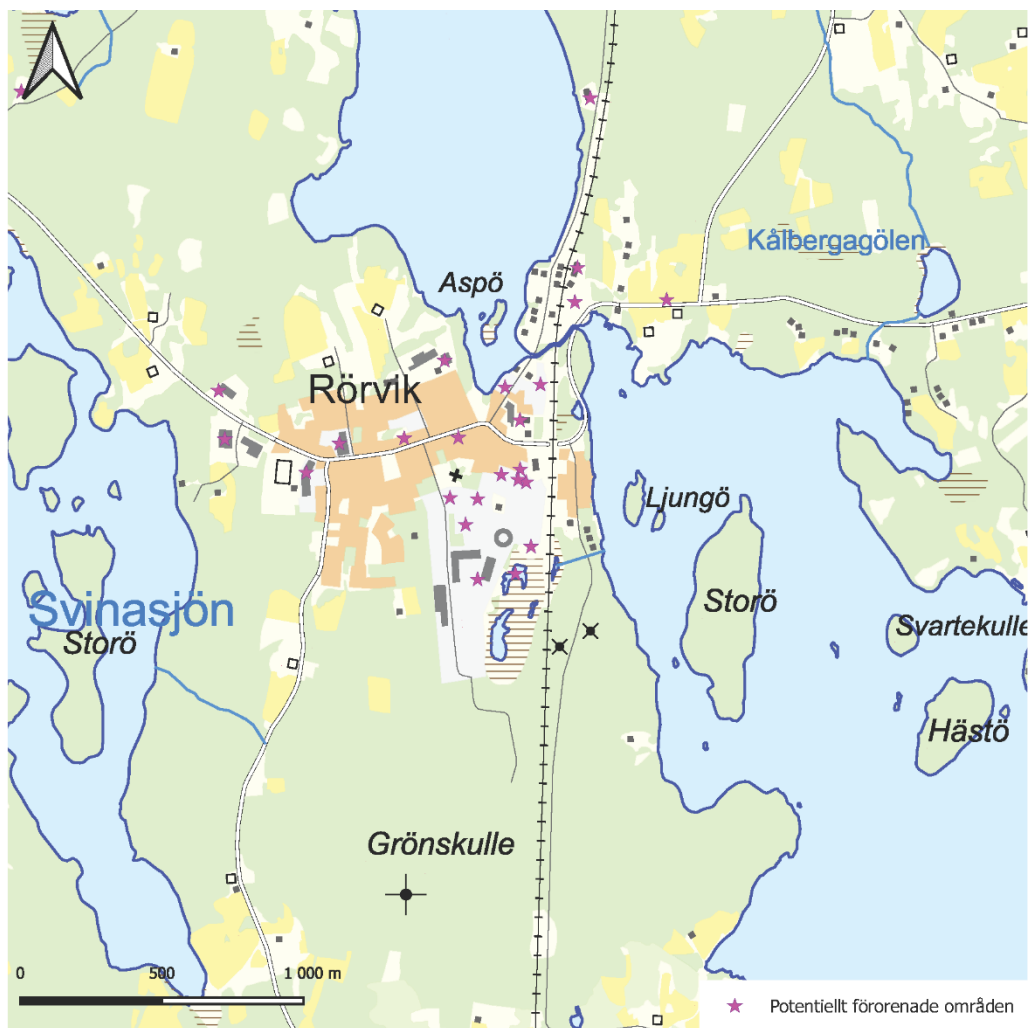
Inom områdena Västra centrum och Stockarydsterminalen (etapp II) finns potentiellt förorenade områden som behöver undersökas.

Figur 22 Potentiellt förorenade områden i och kring Stockaryd.

Rörvik

Inom området Oset finns flera potentiellt förorenade områden och även inom eller i närheten av området Södra Rörviks industriområde.

Figur 23 Potentiellt förorenade områden i och kring Rörvik.

Riktlinjer i ÖP

Ställningstaganden om markföroreningar

Vid handläggning av detaljplan eller bygglov i tidigare bebyggda områden ska alltid markundersökningar genomföras för att undersöka om det kan finnas föroreningar. - Om det ska byggas på en plats där det finns potentiellt förorenade områden ska ett yttrande från kommunens miljöenhet eller länsstyrelsens miljöenhet inhämtas för att se hur dessa ska hanteras i byggnationen.

Bedömning av ÖP-förslaget

Ofta innebär en exploatering inom ett förorenat område att en sanering görs tidigare än den annars skulle ha gjorts, vilket är positivt med hänsyn till människors hälsa och miljön.

Föreslagna åtgärder och uppföljning

Det viktiga är att undersöka om marken och grundvattnet är förorenat i samband med detaljplanering och dagvattenhantering. Generellt finns alltid föroreningar i marken i närheten av större vägar och järnvägar. Generellt riskerar markföroreningar att spridas i samband med förändrad markanvändning.

Markföroreningar riskerar även att spridas vid förhöjda vattenhalter i marken som kan uppstå vid översvämning och skyfall.

Vatten

Värden och hänsyn

Vattnets värden är mångsidiga och hänsyn behöver tas till flera intressen parallellt. Vattenmiljöer är viktiga habitat för många växt- och djurarter. Att vattnet är friskt och i balans är av ytterst vikt för den biologiska mångfalden och för vårt ekosystem och därtill kopplade ekosystemtjänster i sin helhet. Människors direkta och indirekta påverkan på vattnets kvalitet och status, genom till exempel utsläpp, övergödning och exploatering, är därför avgörande för människors, djurs och växters framtid.

I Sävsjö kommun finns en vattendelare mellan tre avrinningsområden för tre åar. Det handlar om Lagan vars avrinningsområde omfattar större delen av kommunen, Emåns omfattar östra delen och Mörrumsåns södra delen. Dessa är i sin tur indelade i mindre delavrinningsområden beroende på vilken vattenförekomst (större sjö eller å) vattnet rinner ut i. Eftersom vattnet från delavrinningsområdena i kommunen alltid rinner ut i antingen Lagan, Emån eller Mörrumsån så påverkar kvaliteten på vattnet i våra sjöar och vattendrag också vattenkvaliteten i de delarna av åarnas vattensystem som ligger nedströms och i havet.

Följande vattenförekomster i kommunen har pekats ut som värdefulla av länsstyrelsen i rapporten Värdefulla vatten i Jönköpings län (2009:23) inom ramen för miljömålet om Levande sjöar och vattendrag:

- Vallsjön (regionalt särskilt värdefullt vatten för fiske och nationellt särskilt värdefullt vatten för sina naturvärden) Natura 2000-område.
- Övingen (nationellt särskilt värdefulla vatten för sina naturvärden) Natura 2000-område.
- Allgunnen (regionalt värdefullt vatten för fiske och nationellt värdefullt för sina naturvärden)
- Vämmesån (regionalt särskilt värdefullt vatten för sina naturvärden)
- Sävsjön och Toftaån (värdefullt för sina kulturmiljövärden)
- Eksjöhovgårdssjön (värdefullt för sina kulturmiljövärden)

God vattenkvalitet - miljö kvalitetsnormer

I princip alla sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten i Sverige, är indelade i mindre enheter, så kallade vattenförekomster. Vattenförekomsternas *kvantitativa, ekologiska och kemiska* status beskrivs och följs upp och mål finns för att uppnå en *god status*. Arbetet grundar sig i EU:s vattendirektiv som anger vad EU-ländernas vattenförekomster minst ska klara vad gäller vattenkvalitet och tillgång på vatten.

I Sävsjö kommun finns 55 klassade vattenförekomster varav 12 är sjöar, 32 är vattendrag och 11 är grundvatten.

- 6 sjöar och 3 vattendrag uppnår god ekologisk status. 5 sjöar respektive 20 vattendrag ska uppnå god ekologisk status 2027 och övriga sjöar och vattendrag har tidsfrister att till senast 2033 eller 2039 uppnå en god ekologisk status.
- Bortsett från gränsvärden för kvicksilver och polybromerade difenyletrar (PBDE)³ uppnår alla ytvattenförekomster en god kemisk status.
- Samtliga grundvattenförekomster uppnår god kemisk och god kvantitativ status.

Förutom hydromorfologiska förändringar och kontinuitet, är miljögifter de huvudsakliga faktorerna som påverkar ytvattenförekomsternas statusklassning. I Sävsjö kommun är atmosfärisk deposition av yt- och grundvattenförekomster en betydande påverkan och i övrigt saknas data i stor utsträckning.

---

³ På grund av atmosfärisk deposition överskrider gränsvärdena för alla Sveriges ytvattenförekomster.

Riktlinjer i ÖP

Ställningstaganden om miljö kvalitetsnormer för vatten

- Vid fysisk planering i anslutning till vattenförekomster som riskerar att inte uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten ska det säkerställas att den nya bebyggelsen inte riskerar att försämra miljö kvaliteten för vattenförekomsterna.
- Åtgärder bör genomföras som en del av den fysiska planeringen för att bidra till att miljö kvalitetsnormerna uppnås – framför allt i de vattenförekomster som påverkas negativt av den urbana markanvändningen.

Ställningstaganden för verksamheter och industri

Följande generella ställningstagande för verksamheter och industri handlar om vatten:

- Vid utveckling av områden för verksamheter och industri ska dagvatten omhändertas lokalt inom fastigheten.

Ställningstaganden för bebyggelse på landsbygden

Följande ställningstagande för bebyggelse på landsbygden handlar indirekt om vattenmiljön:

- Ny bebyggelse på landsbygden bör förses med tomter om minst en hektar för att kunna anordna egna avloppslösningar eller samordna avloppslösningar med närliggande bostadsbebyggelse.

Figur 24 Vattenförekomster i Sävsjö kommun

ÖP-förslagets konsekvenser och hänsyn

Sävsjö

Holmsjön, där det föreslås ett LIS-område är klassad som övrigt vatten. Tätorten ligger inom fyra olika mindre avrinningsområden så olika sjöar kan beröras av dagvattenutsläpp. Ingen av sjöarna i närområdet är klassad som vattenförekomst men vattendragen Sävsjöån och Hängneån i närheten är vattenförekomster med måttlig status.

Vrigstad

Slättsjön där det föreslås ett LIS-område är klassad som övrigt vatten men Vrigstadsån som rinner genom tätorten är klassad som vattenförekomst och har måttlig status på grund av vandringshinder. Det finns flera avrinningsområden för Vrigstad som samtliga troligtvis avrinner till Vrigstadsån. Vrigstad ligger delvis på en grundvattenförekomst.

Stockaryd

Stockaryd ligger inom ett avrinningsområde som avrinner via vattenförekomsten "Bäck från Arnanäsasjön" med måttlig status till Vrigstadsån. Bäckens uppnår inte god status på grund av att den är morfologiskt förändrad bland annat på grund av skogsbruk. Vattenförekomsten Arnanäsasjön med måttlig status, (som troligtvis beror på syrefattiga förhållanden eftersom fisk är påverkad), avrinner också till denna bäck. Norrsjön vid Västerkvarn, Norrsjön/Björnskogssjön och Hultsjön är så kallade övrigt vatten i Stockarydstraken och Lannesjön är en vattenförekomst med god ekologisk status. För Norrsjön vid Västerkvarn och Norrsjön/Björnskogssjön föreslås LIS-områden. För övriga sjöar fanns tidigare förslag på LIS-områden men dessa ströks efter samrådet.

Rörvik

Rörvik ligger inom tre avrinningsområden som avrinner till vattenförekomsterna Svinasjön, Hillen och Allgunnen. Hillen och Svinasjön har god ekologisk status men Allgunnen har måttlig ekologisk status på grund av näringsläckage från enskilda avlopp och jordbruk. Furusjön öster mot Rörvik är ett övrigt vatten. För samtliga sjöar föreslås LIS-områden. För området Oset inne i Rörvik finns potentiellt förorenad mark, vilket särskilt måste tas hänsyn till vid omhändertagande av dagvatten. Området Osen är litet men berörs av Rörviks tre avrinningsområden. För Allgunnen är det angeläget att enskilda avlopp kring sjön åtgärdas och där kan ny bebyggelse hjälpa till med finansieringen, vilket är positivt.

Bedömning av ÖP-förslaget

Dagvatten från både LIS-områden och tätorter berör vattenförekomster och övrigt vatten eftersom dagvatten avleds till yt- eller grundvatten även om området inte ligger i direkt anslutning till en sjö eller ett vattendrag. Vad gäller föreslagna LIS-områden så ligger en del av dessa intill sjöar som är klassade som vattenförekomster och en del ligger intill sjöar som är klassade som övrigt vatten. För samtliga planerade områden för bebyggelse är det viktigt att dagvatten renas innan det släpps ut till vattenförekomster och övrigt vatten. I Stockaryd planeras för en utbyggnad av Stockarydsterminalen inom ett område som berörs av ett våtmarksområde. Vid exploatering av ett våtmarksområde krävs markavvattning, vilket klassas som vattenverksamhet och kräver tillstånd enligt miljöbalken. Avvattning av skogsmark medför ökade utsläpp av föroreningar till de sjöar och vattendrag som berörs. Vid en markavvattning frigörs de föroreningar som finns lagrade i marken från tidigare atmosfäriskt nedfall, som exempelvis kvicksilver, vilket redan i nuläget är ett stort miljöproblem för svenska sjöar och bidrar till att god kemisk status inte kan uppnås.

I samtliga tätorter berörs ytvattenförekomster med måttlig ekologisk och/eller kemisk status.

Föreslagna åtgärder och uppföljning

När det gäller planering av ny bebyggelse på naturmark är det framför allt dagvattenutsläpp från hårdgjorda ytor som medför en ökad belastning på yt- och grundvatten och därmed även på vattenförekomster. Ju mer hårdgjorda ytor som skapas, desto mer dagvatten uppstår när det regnar. Vid planläggning bör andelen hårdgjorda ytor minimeras och det dagvatten som uppstår bör i så stor utsträckning tas omhand lokalt och renas genom exempelvis olika öppna dagvattenlösningar som diken och dammar. En ökad mängd dagvatten måste utöver rening även hanteras för att inte orsaka översvämning vid kraftiga regn. Vid exploatering av skogsmark blir det i stort sett alltid en ökad belastning på recipienten trots rening medan exploatering av jordbruksmark brukar leda till en minskning av näringsämnen som tillförs sjöar och vattendrag.

I samband med detaljplanering bör i stort sett alltid en dagvattenutredning göras så att lämpliga områden för dagvattenhantering kan säkras i detaljplanen. Även nära byggnader på tomtmark kan dagvatten tas om hand och vara en resurs för vegetationen i exempelvis rabatter i form av regnbäddar.

Det är en fördel om en dagvattenstrategi tas fram för kommunen eftersom dagvatten är relativt svårt att hantera i detaljplaneprocessen.

Dricksvatten

Värden och hänsyn

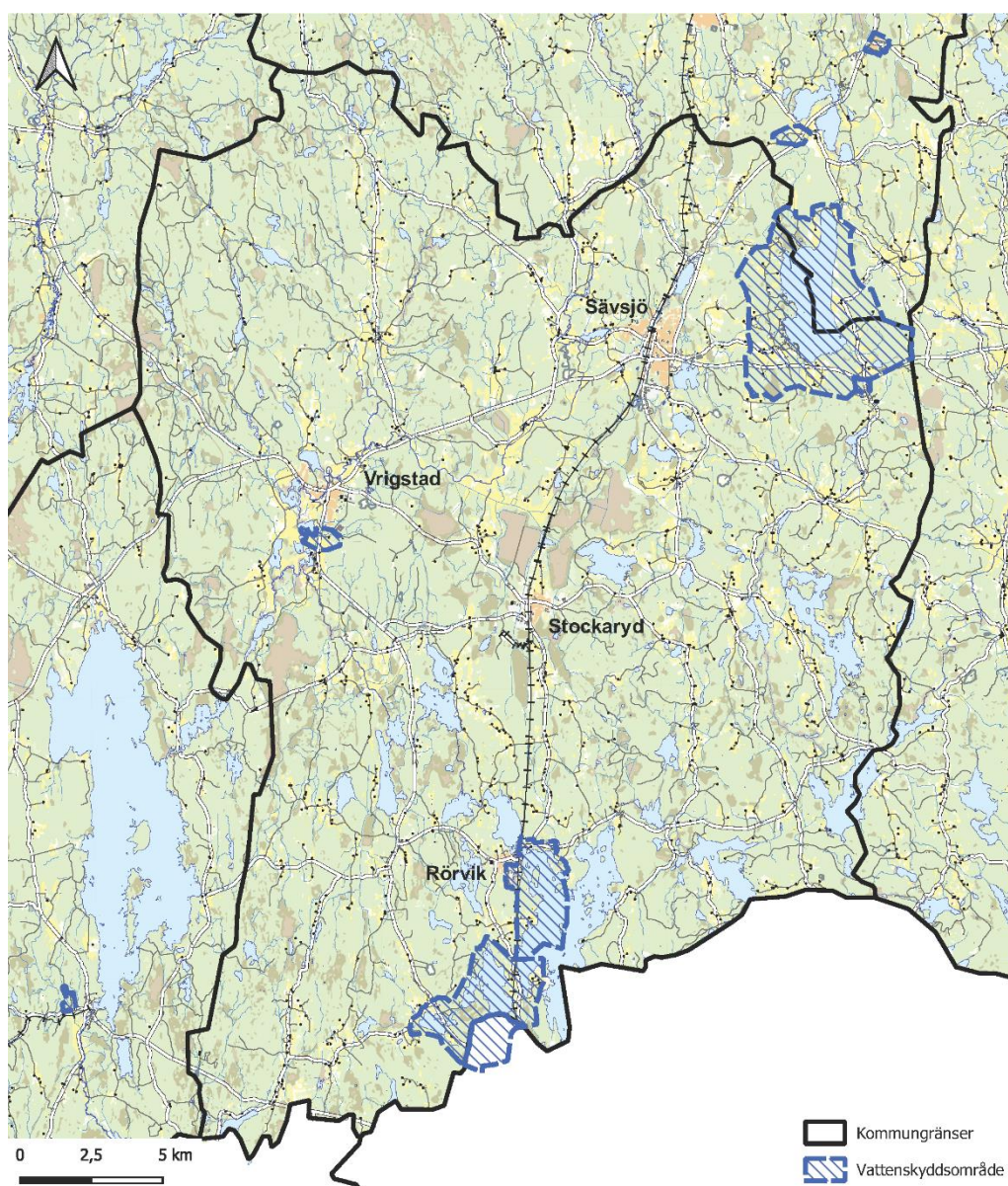
Rent vatten och en fungerande vattenförsörjning är en grundläggande förutsättning för en god livsmiljö. Kommuner är enligt lagen om allmänna vattentjänster ansvariga att tillhandahålla allmänt dricksvatten om behov finns. Möjligheten till rent dricksvatten anses vara ett allmänt intresse som därför ska hanteras i kommunens översiktliga planering. Vattenskyddsområden är upprättade för att skydda vårt dricksvatten mot föroreningar. Vattenskyddsområden har en geografisk avgränsning och kan vara indelade i olika zoner. Kopplat till vattenskyddsområdet finns olika föreskrifter till skydd för vattnet. Det kan innebära begränsningar av hur marken får användas och hur kemikaliska produkter och avfall får hanteras.

I den regionala vattenförsörjningsplanen för Jönköpings län pekas två regionalt viktiga vattenresurser ut som är belägna inom Sävsjö kommun. Dels pekas grundvattenmagasinet Horveryd-Hjälmseryd i Vrigstad ut, dels pekas sjön Vallsjön ut som lämplig för ytvattenuttag. Förutom dessa två används ett antal lokalt viktiga vattenresurser för att tillgodose behovet av dricksvatten inom kommunen som redovisas i tabellen nedan.

Vattentäkt	Användning	Vattenskyddsområde
Horveryd-Hjälmseryd	Vattentäkt för Vrigstad, grundvatten.	Vattenskyddsområdet Sunnerby bör revideras.
Vallsjön	Vattentäkt för Sävsjö.	Finns
Ärnanäsasjön	Vattentäkt för Stockaryd. Ska avvecklas och i stället ska vatten tas i ledning från annan kommunal vattentäkt.	Finns inte.
Allgunnen	Vattentäkt för Rörvik.	Finns och antogs 1998.
Hultsjö	Grundvattentäkt	Finns inte.
Nya Hjälmseryd	Grundvattentäkt	Finns inte.
Stora Värmen	Vattentäkt för Lammhult i Växjö kommun.	Finns

Riktlinjer i ÖP

I kommunen finns sex vattenverk och åtta avloppsreningsverk som försörjer tio verksamhetsområden för allmän vatten- och avloppsförsörjning. Dessa omfattar förutom kommunens fyra tätorter även Hultsjö, Nya Hjälmteryd, Hultagård, Källeryd, Vallsjö och Allgunnaryd. I takt med att orter växer, nya områden bebyggs eller befintliga fritidshusområden omvandlas till bostadsområden så byggs det kommunala vatten- och avloppsnätet ut för att distribuera dricksvatten av god kvalitet och för att minska risken för utsläpp av olika slag i vattentäkten.

Figur 25 Vattenskyddsområden i Sävsjö kommun.

ÖP-förslagets konsekvenser och hänsyn

Sävsjö

Vallsjön öster om Sävsjö är vattentäkt för Sävsjö tätort.

Figur 26 Vattenskyddsområde för Vallsjön öster om Sävsjö tätort.

Vrigstad

Vrigstads vattentäkt, som är en grundvattentäkt ligger under södra delen av samhället. Nya föreskrifter är på gång för vattentäktens vattenskyddsområde. Området Trävaruvägen ligger förhållandevis nära vattenskyddsområdet.

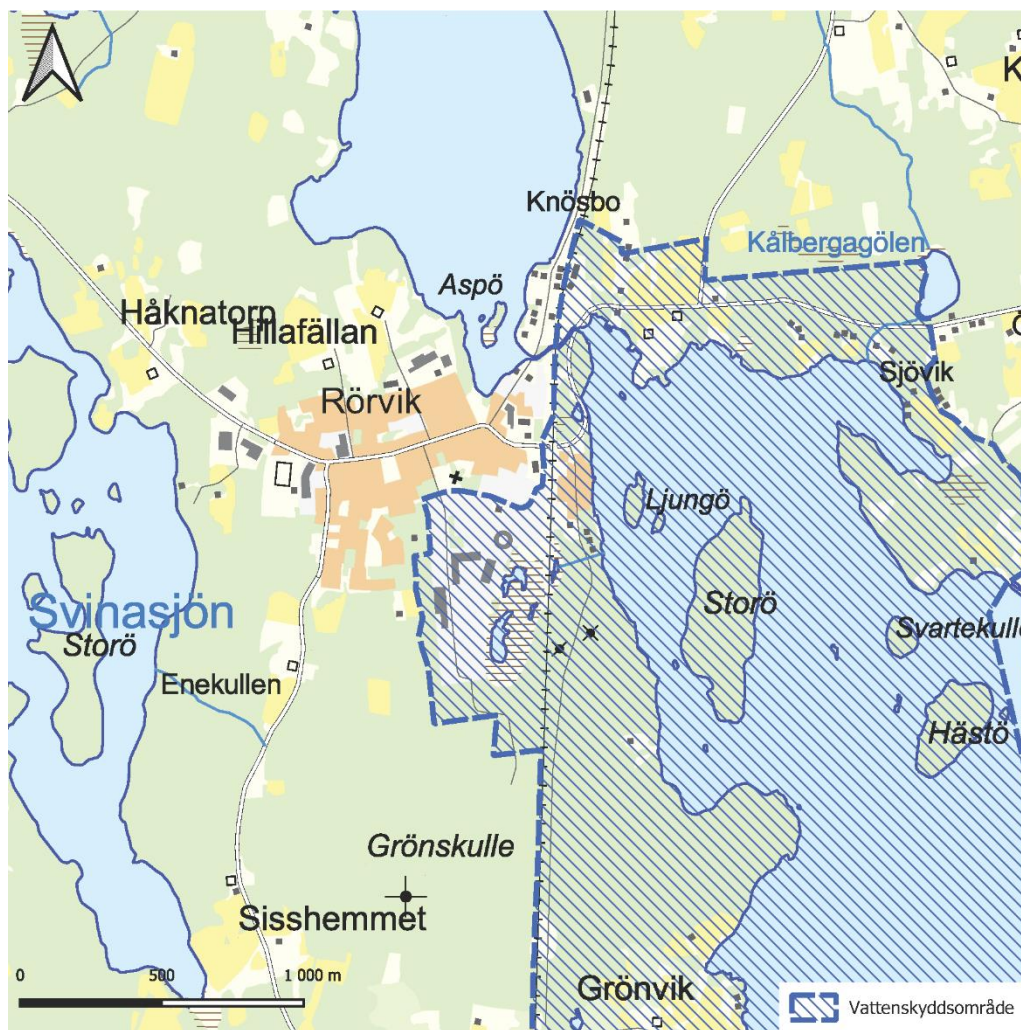

Figur 27 Vattenskyddsområde söder om Vrigstad.

Rörvik

Allgunnen är vattentäkt för Rörvik och Lammhult och omfattas av vattenskyddsområde. En utveckling inom området skulle kunna innebära att fler måste ansluta sig till allmänt vatten och avlopp, vilket minskar riskerna för belastning på Allgunnen. De enskilda avloppen har nyligen kontrollerats och därför kan en del bostäder ha anlagt helt nya enskilda avlopp. Dessa bör kompenseras ifall det blir aktuellt att ansluta området till det allmänna vatten- och avloppssystemet.

Figur 28 Vattenskyddsområde för Allgunnen öster om Rörvik.

Stockaryd

Vid kommande detaljplanering och lovgivning i området behöver det utredas huruvida det är mest lämpligt med allmänna eller enskilda vatten- och avloppsanläggningar i området. En allmän vatten- och avloppsanslutning möjliggör fler bostäder men innebär högre kostnader. Idag används Ärnäsasjön för att vattenförsörja Stockaryd, men en ny överföringsledning ska byggas till annan kommunal vattentäkt så att sjön inte längre behöver fungera som vattentäkt. Området Ärnäsasjön har utgått efter samrådet.

Bedömning av ÖP-förslaget

Ett hänsynstagande till vattenförekomsterna är särskilt viktigt med tanke på att de fungerar som vattentäkt i nuläget eller så kan de komma att behövas för vattenförsörjningen i framtiden. ÖP:n redovisar på ett tydligt sätt konsekvenser och hänsynstagande för de förslagen på nya områden för bebyggelse.

För Stockaryd planeras för en ny överföringsledning ifrån annan kommunal vattentäkt, vilket kommer underlätta för planeringen av ny bebyggelse kring Stockaryd. Det är positivt om verksamhetsområde upprättas kring Allgunnen så belastningen från enskilda avlopp minskar.

Kulturmiljö

Värden och hänsyn

Kulturmiljölagen

Genom kulturmiljölagen (1988:950) anger samhället grundläggande bestämmelser till skydd för viktiga delar av kulturarvet. Lagen innehåller bland annat bestämmelser för skydd av värdefulla byggnader liksom fornlämningar, fornfynd, kyrkliga kulturminnen och vissa kulturföremål.

Fornlämningar

Det finns drygt 2000 kända fornlämningar i Sävsjö kommun som är skyddade enligt kulturmiljölagen (1988:950) om fornminnen. Även okända lämningar omfattas av skydd.

Det finns 11 kyrkomiljöer som är skyddade som kyrkliga kulturminnen men inga byggnadsmiljöer som är skyddade som enskilda byggnadsminnen i kommunen.

Riksintresse för kulturmiljövården

Kulturmiljövårdens riksintressen syftar till att skildra landets historia och kan vara mycket varierande både i fråga om storlek och fysiskt uttryck. Riksintressen kan representera olika slags miljöer och verksamhet från olika tidsperioder. Sävsjö kommun har tagit fram särskilda områdesbestämmelser för flera av riksintresseområdena för kulturmiljövård i kommunen för att ta tillvara dess värden. Sävsjö kommun berörs av 7 riksintresseområden för kulturmiljövården enligt 3 kap. 6 § MB.

Eksjöhovgård

Eksjöhovgårdsområdet består av ett antal viktiga kulturmiljöer. På en ö i Eksjöhovgårdssjön finns Eksjöhovgårds slottsruin, en stenbyggnad som började byggas under 1600-talet men som aldrig blev färdigställd. Till riksintresset hör också Eksjöhovgårds herrgård, Vallsjö nya kyrka samt en bevarad arbetarbostad.

Gamla Hjälmseryd

Gamla Hjälmseryd består av ett före detta sockencentrum i Njudung härads medeltida kärnbygd. I området finns också ett äldre odlingslandskap med lämningar.

Hjärtlanda

Hjärtlanda består av ett odlingslandskap i Njudung härads medeltida kärnbygd. Området präglas av inägomark typisk för laga skiftet med odlingsrösen och gles

---

bybebyggelse i krönläge. Det finns också gravfält som antyder bebyggelsekontinuitet från yngre järnålder och en välbevarad romansk absidkyrka.

Hultsjö

Hultsjö består av ett före detta sockencentrum i Njudung härads medeltida kärnbygd. I området finns inägomark med odlings- och röjningsrösen och ett gravfält som antyder en bebyggelsekontinuitet från yngre järnålder.

Komstad

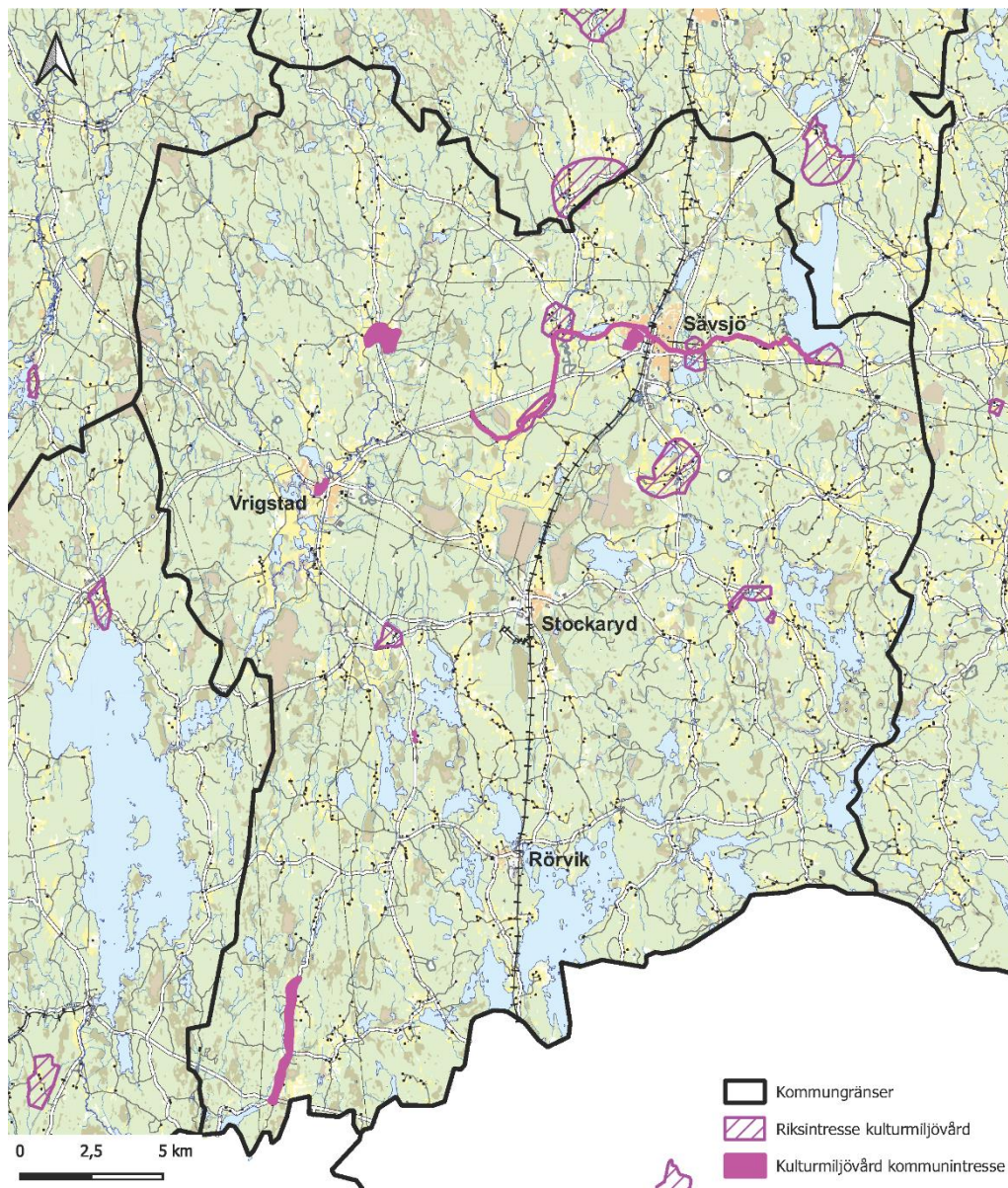
Komstad består av ett före detta häradscentrum för Västra härad. Bykärnan är delvis utskiftad och har mansbyggnader från tiden 1850–1921. I Komstad finns ett odlingslandskap med bevarade ängs- och slättermarker och en kvarn med ram- och cirkelsåg samt ett kvarnstensgjuteri. I området ingår även ensamliggande fornlämningar.

Norra Ljunga

Norra Ljunga är en kyrkby i Njudungs medeltida kärnbygd med en välbevarad 1200-talskyrka. Norra Ljunga kyrka är en medeltida västtornskyrka och i området finns flera enstaka äldre gravar och större gravfält.

Vallsjö

Vallsjö består av en herrgårdsmiljö i Njudungs medeltida kärnbygd med en välbevarad sockenkyrka. I området finns öppen inägomark med gravfält som tyder på en bebyggelsekontinuitet från yngre järnålder.

Figur 29 Riksintressen för kulturmiljövård och kommunintresse för kulturmiljövård i Sävsjö kommun. Efter samrådet har det gamla färgeriet i Sävsjö lagts till som ett kommunintresse för kulturmiljö.

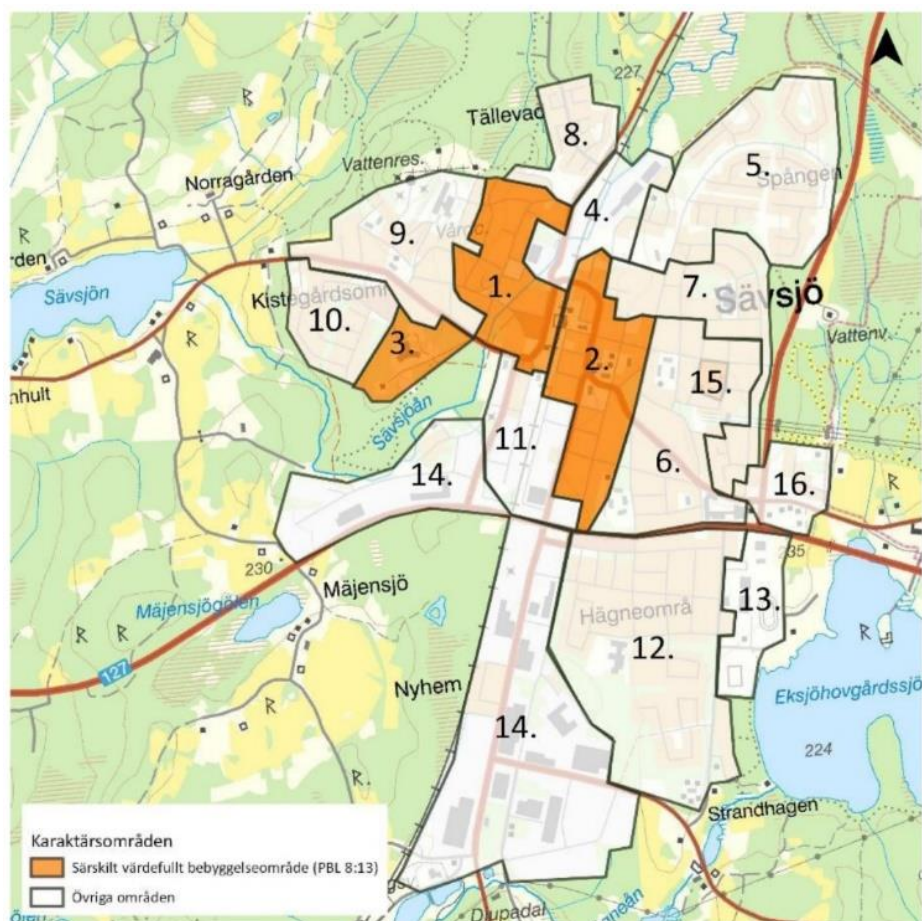
Kulturmiljöunderlag för Sävsjö kommun – karaktärer och värden

Som underlag till ÖP:n har ett kulturmiljöunderlag tagits fram som beskriver kulturhistoriskt värdefulla områden och karaktärsdrag inom kommunens tätorter.⁴I figurerna 30-33 nedan redovisas karaktärsområden inklusive särskilt värdefulla bebyggelseområden i respektive tätort.

Sävsjö

Följande särskilt värdefulla bebyggelseområden redovisas i figuren nedan:

- Område 1. Sävsjö centrum väster om järnvägen
- Område 2. Sävsjö centrum öster om järnvägen.
- Område 3. Sävsjö sanatorium.

Figur 30 Karaktärsområden i Sävsjö.

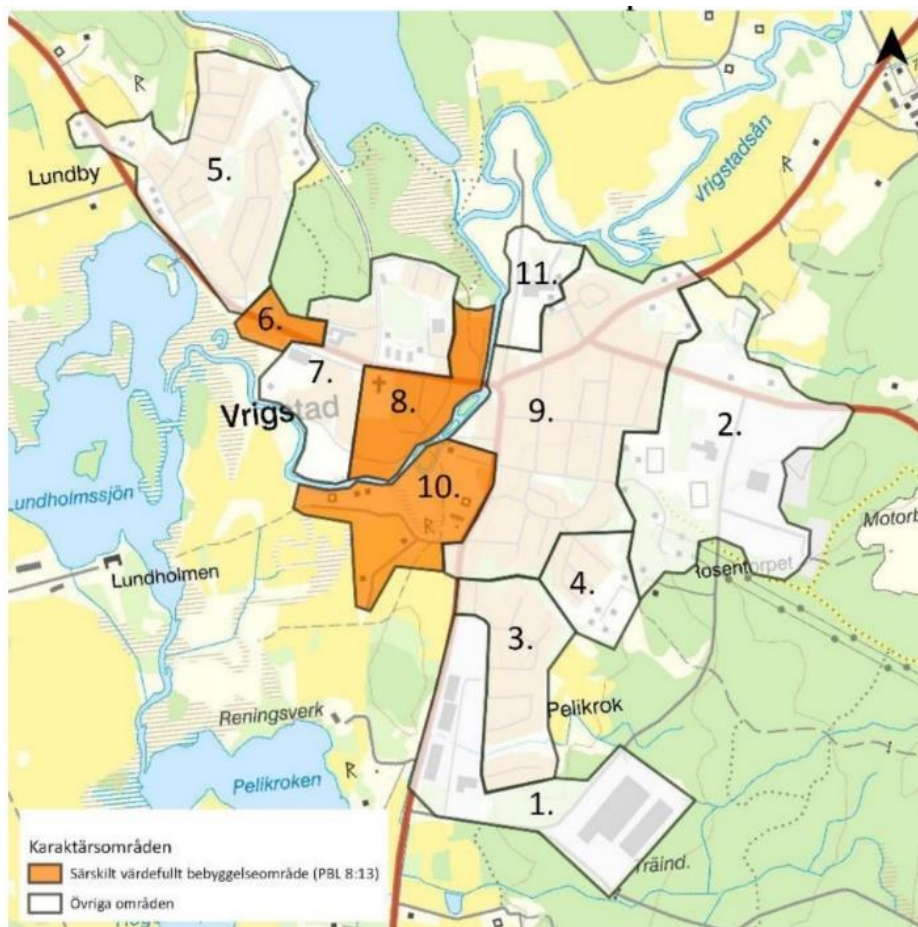
⁴ Kulturmiljöunderlag för Sävsjö kommuns tätorter, Sävsjö kommun. Inte antagen än.

Vrigstad

Följande särskilt värdefulla bebyggelseområden redovisas i figuren nedan:

- Område 6. Västra infarten
- Område 8. Kyrkan och gamla sockencentrum.
- Område 10. Vrigstads gamla bykärna.

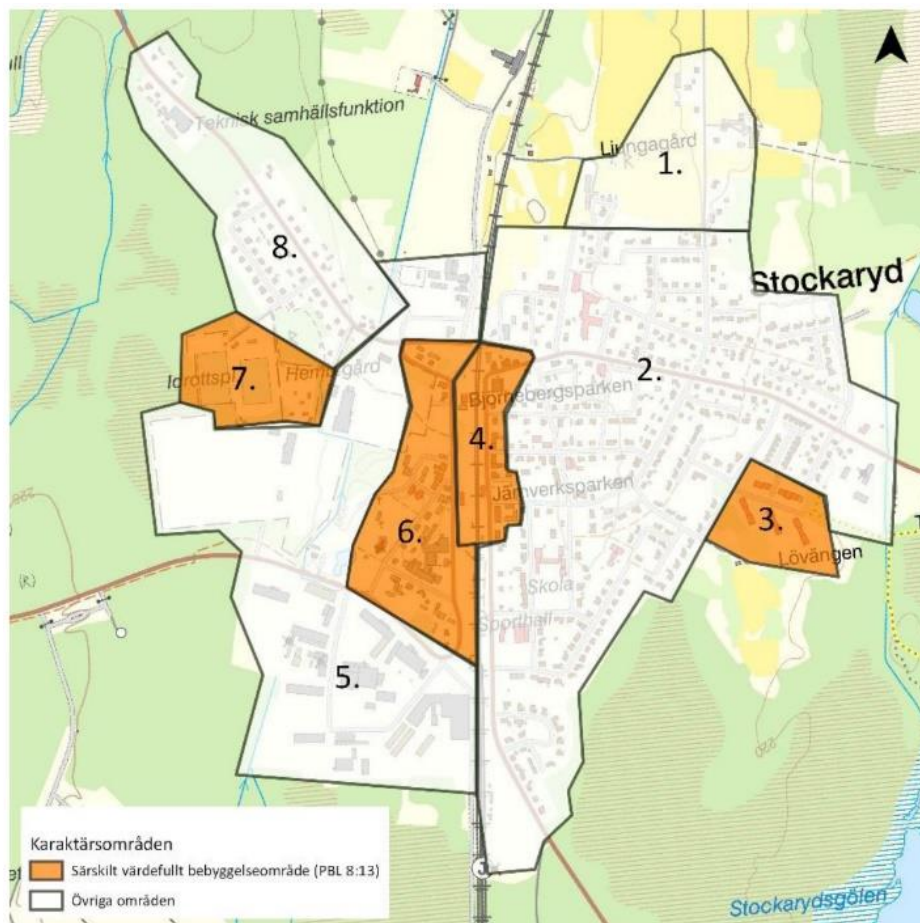

Figur 31 Karaktärområden i Vrigstad.

Stockaryd

Följande särskilt värdefulla bebyggelseområden redovisas i figuren nedan:

- Område 3. Lövängen
- Område 4. Stationsområdet
- Område 6. Gamla kyrkbyn
- Område 7. Njudungsvallen och hembygdsgården

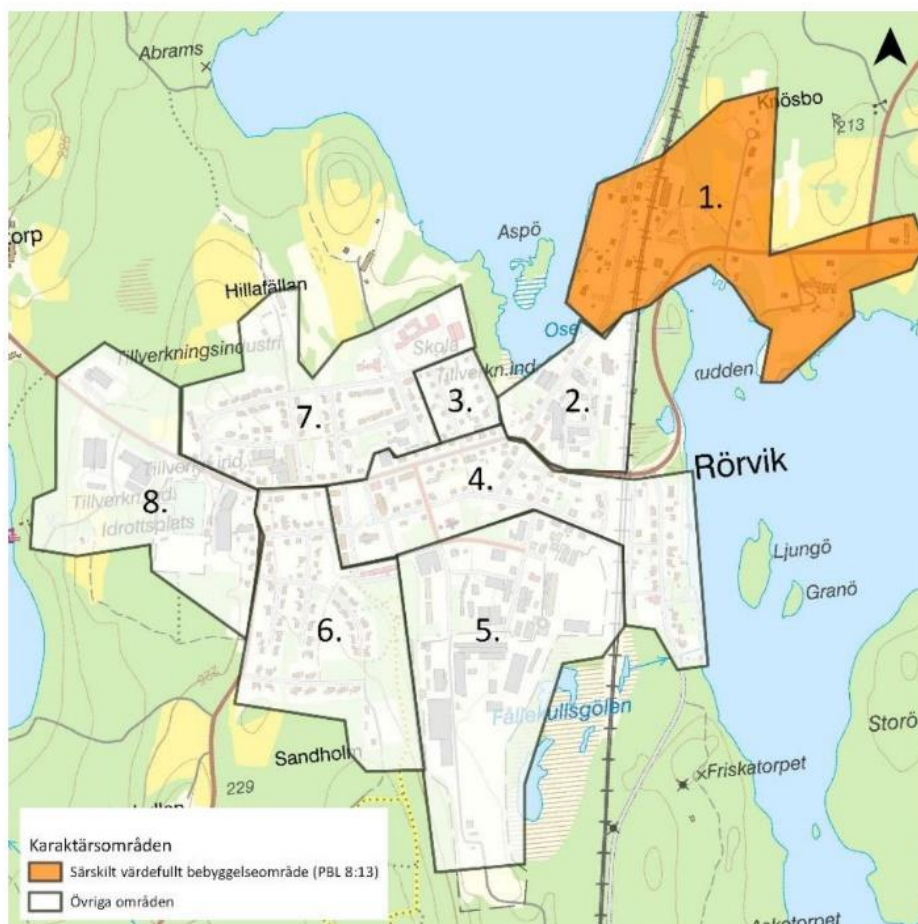

Figur 32 Karaktärsområden I Stockaryd.

Rörvik

Följande särskilt värdefulla bebyggelseområden redovisas i figuren nedan:

- Område 1. Rörvik och området kring Knösbo.

Figur 33 Karaktärsområden i Rörvik.

Riktlinjer i ÖP

Ställningstaganden om riksintressen för kulturmiljövård

- Sävsjö kommun ställer sig bakom de riksintresseanspråk för kulturmiljövård som finns i kommunen och har upprättat områdesbestämmelser för alla utom ett av områdena för att säkerställa områdenas kulturmiljövärden.
- Om några av riksintresseanspråken skulle tas bort eller ändras ska områdena fortsatt beaktas som kommunala intressen för kulturmiljö.
- En detaljplan eller områdesbestämmelse ska upprättas för Eksjöhovgårdsområdet för att säkerställa området kulturmiljövärden.
- En viktig del av Komstads kulturmiljövärden består av kvarnen och dammen. I omprövningen av vattenkraften som kommer att genomföras år 2032 ska kulturmiljövärdena värderas högt.
- Sävsjö kommun anser att även Hylletofta kyrkby och vägsträckan Möcklehult-Slättö-Karshult bör utgöra riksintressen för kulturmiljö. Även för dessa områden bör områdesbestämmelser upprättas för att säkerställa kulturmiljövärdena.

Generellt ställningstagande för bebyggelse på landsbygden

Följande generella ställningstagande för bebyggelse på landsbygden handlar i första hand om kulturmiljön, men även övriga ställningstaganden för landsbygden kan påverka kulturmiljön indirekt:

- Sävsjö kommun är positiv till byggande på landsbygden. Ny bebyggelse ska placeras och utformas med hänsyn tagen till landskapsbild och tradition. De ska ges en estetisk riktig utformning och anpassas till lokala natur- och kulturvärden.
- Områden med höga kulturmiljövärden eller områden som omfattas av områdesbestämmelser behöver inte utgöra hinder för ny lokalisering av bebyggelse.

Generellt ställningstagande om kulturmiljöer i kommunen

- Hänsyn bör tas till de råd om byggnader och områden som finns i de kulturhistoriska utredningarna från 1989 och 2021 vid om- och nybyggnationer.
- För byggnader som redovisas som särskilt värdefull bebyggelse i kommunens kulturmiljöunderlag från 2021 ska en byggnadsantikvarisk kompetens rådfrågas vid om- och nybyggnationer.

-
- Om kulturhistoriska utredningar lyfter fram ett behov av planskydd för vissa byggnader ska detta beaktas vid detaljplanearbete för berörda byggnader.

Detaljerade ställningstagande finns för följande områden:

- Hylletofta kyrkby
- Vägsträckan Möcklehult-Slättö-Karshult
- Lundbergsplan-Köpmannagatan
- Söderkvarn
- Brohultskvarn
- Mercurius 2
- Bryggaren 1
- Ljunga park
- Vrigstads gamla sockencentrum
- Sävsjö Häradsväg

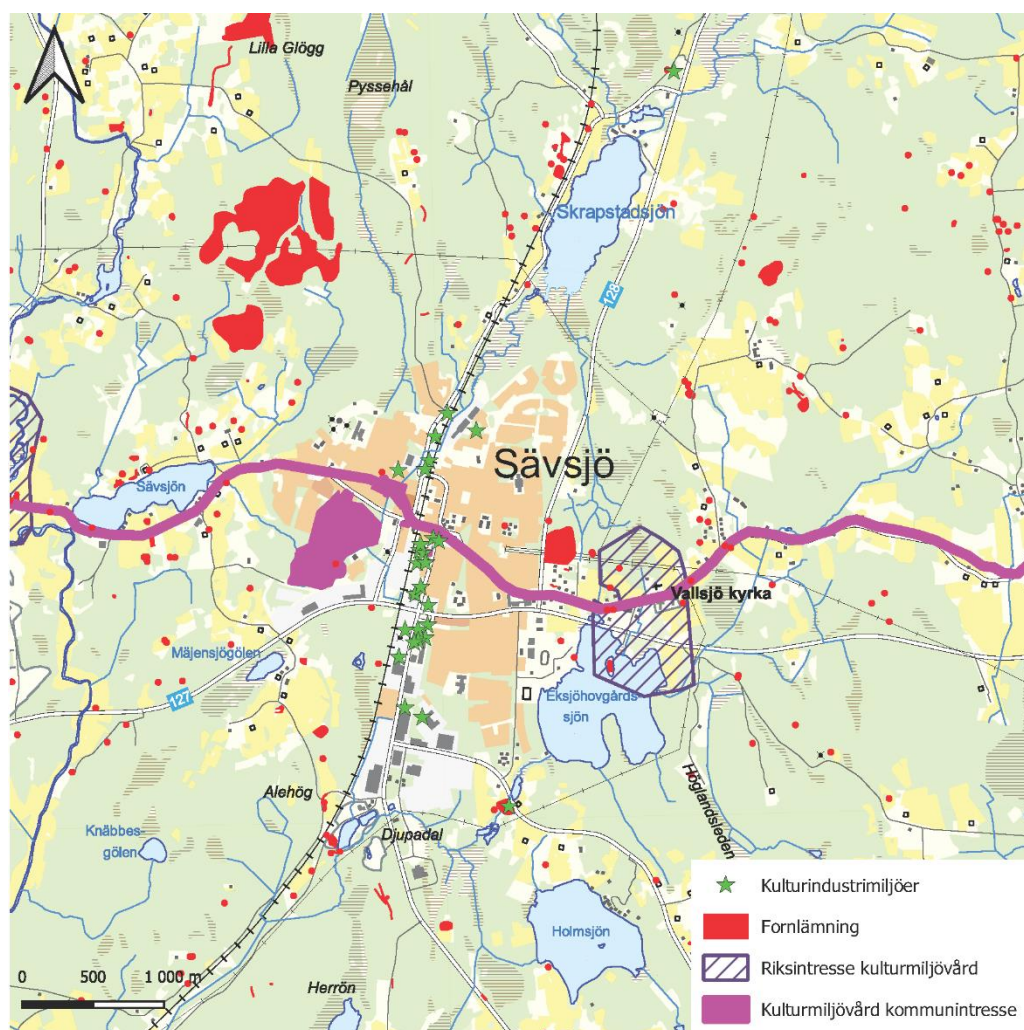

ÖP-förslagets konsekvenser och hänsyn

Sävsjö

Inom Sävsjö tätort finns flera fornlämningar, område med kulturmiljövärden och riksintresse för kulturmiljövården. Eksjöhovgårdssängen och området söder och väster om Vallsjö kyrka berör riksintresset för kulturmiljövård för Eksjöhovgårdssområdet med band annat Hofgårds vårdshus och Eksjöhovgårdssruinen. Höga kulturmiljövärden finns inom områdena Västra Sanatorieskogen, Ljunga park och Sävsjö centrum. Fornlämningar finns inom följande områden:

- Tällevad, Mäjensjö och Ny väg 761 genom Mäjensjö
- Alehögsområdet
- Södra industriområdet och Fortsättning på södra industriområdet.
- Ny väg mot Skrapstad/Forsa i stället för över Hultrumbron.

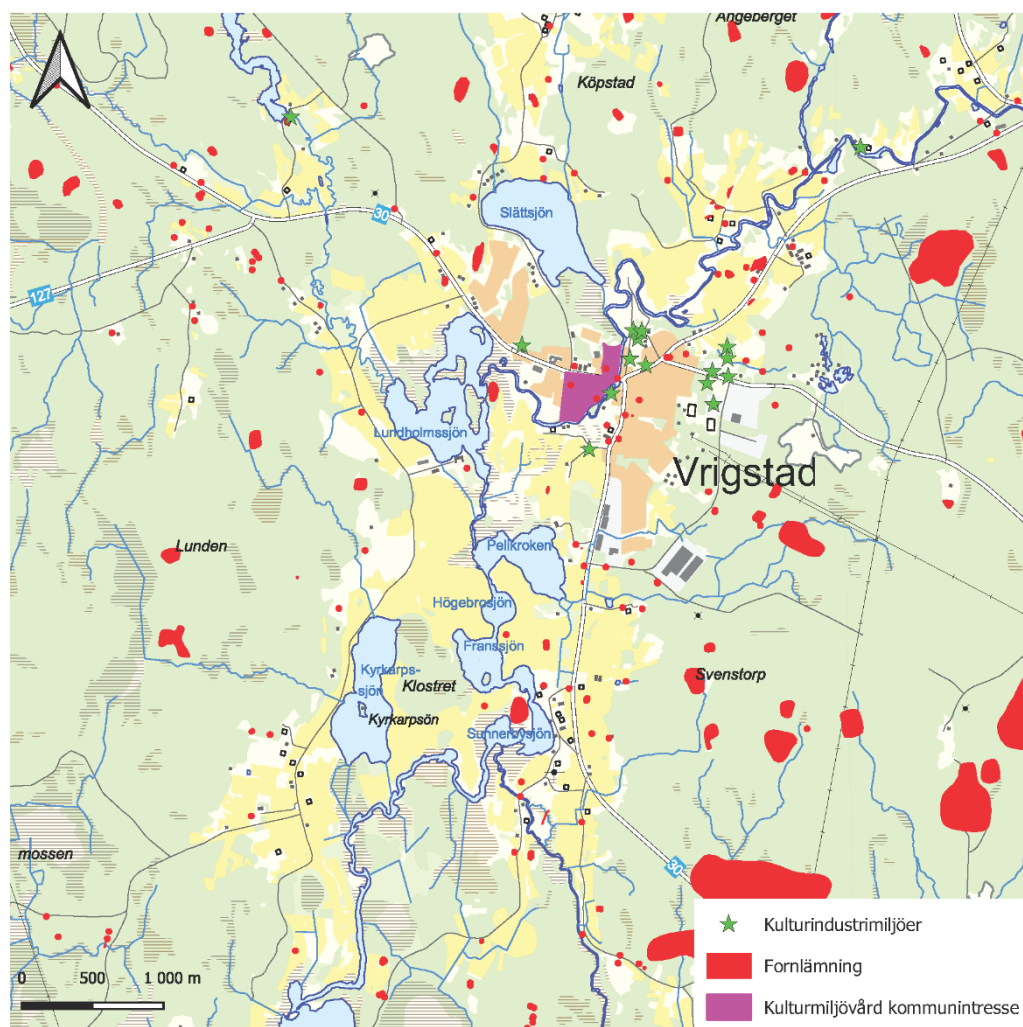

Figur 34 Fornlämningar och intressen för kulturmiljövården inom Sävsjö tätort.

Vrigstad

Området Tegnervägen ligger i anslutning till Vrigstads gamla sockencentrum med äldre bebyggelse med höga kulturmiljövärden. Delar av området Ingmarsvägen har i kommunens kulturmiljöunderlag lyfts fram som ett särskilt värdefullt område. Områdets värden består av Vrigstads gamla bykärna samt det öppna landskapet. En exploatering av området skulle förvanska värdena. Efter samrådet har området justerats. Fornlämningar finns inom följande områden:

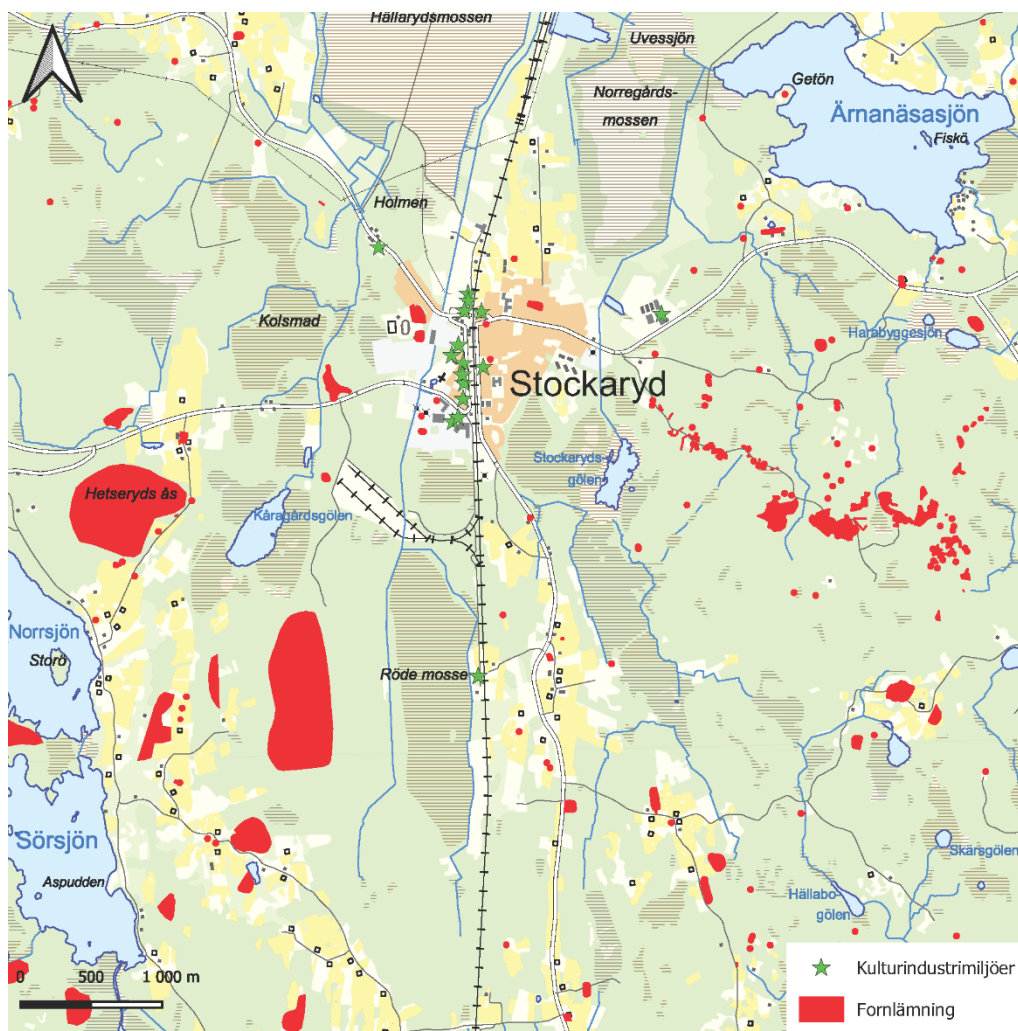
- Slättsjön V och IV
- Trävaruvägen

Figur 35 Fornlämningar i Vrigstad.

Stockaryd

Området Västra centrum kring stationen och gamla kyrkbyn i Stockaryd har höga kulturmiljövärden. Dessa behöver beaktas vid en utveckling av området. Det är exempelvis inte lämpligt med höga byggnader som förstör siluetten från kyrkan och småstadskaraktern som finns vid korsningen Kyrkogatan-Bangårdsgatan bör förvaras. En arkeologisk utredning har redan genomförts för stora delar av området Stockarydsterminalen (etapp II). Strax norr om väg 761 finns en fornåker som behöver utredas ytterligare. I områdets södra del (Anslutningsväg mellan väg 761 och 763), finns ett fornlämningsområde i form av boplatsläge som ska utredas vidare enligt den arkeologiska rapporten 2011:70.

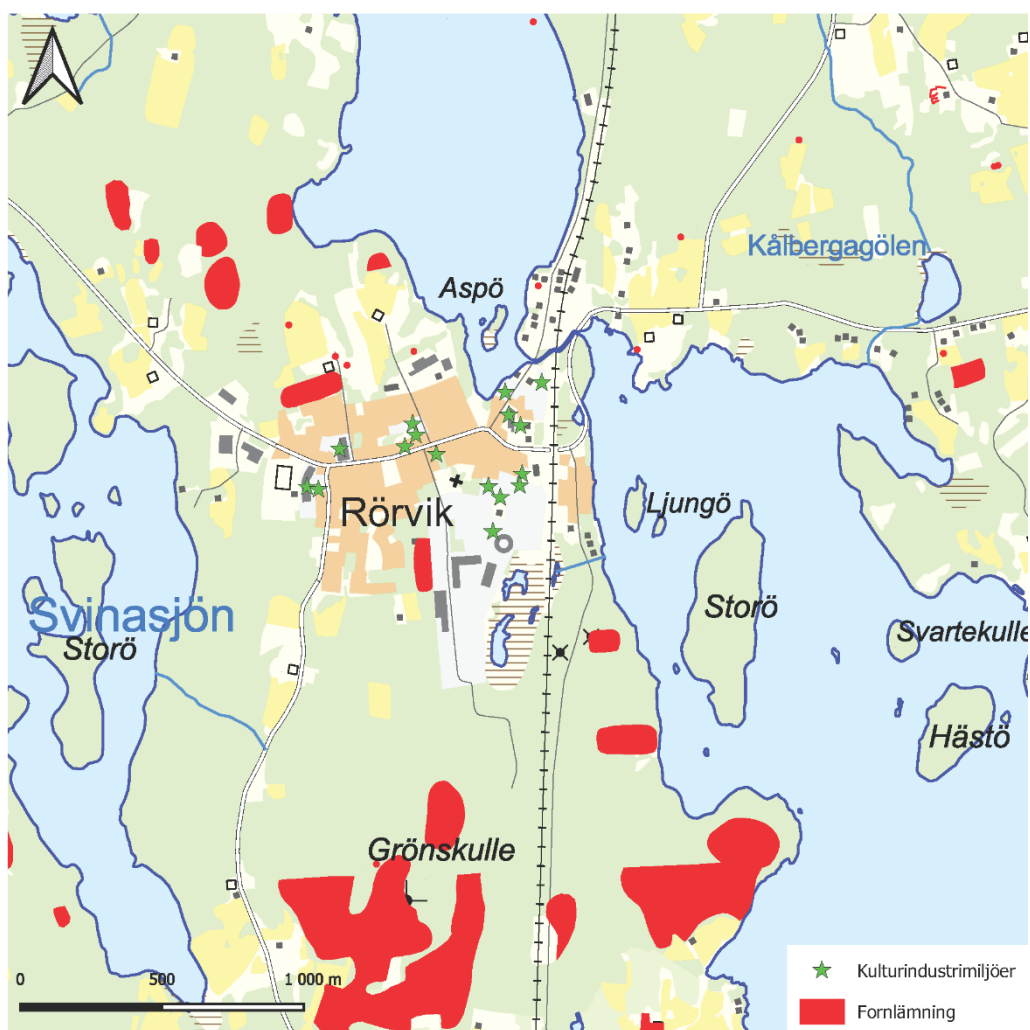

Figur 36 Fornlämningar i Stockaryd.

Rörvik

Området kring Knösbo utgör ett värdefullt kulturmiljölandskap. Den äldre känslan av bybebyggelse och landsbygd skapar en attraktivitet i området som är värdefull att bevara. Fornlämningar finns inom följande områden:

- Allgunnen
- Hillafällan

Figur 37 Fornlämningar i Rörvik.

Bedömning av ÖP-förslaget

Kulturmiljöunderlaget för tätorterna i kommunen är ett bra underlag för ÖP:n och den fortsatta detaljplaneringen inom tätorterna.

De generella ställningstaganden som kommunen gjort gällande kulturmiljöer är positivt för hänsynstagandet av värdefulla kulturmiljöer.

ÖP-förslaget innebär att ny bebyggelse planeras inom några områden med höga kulturmiljövärden. Det är Eksjöhovgårdsområdet (riksintresse), Sanatorieskogen, Ljunga park och Sävsjö centrum i Sävsjö tätort. I Vrigstad är det bykärnan och i Stockaryd kyrkbyn. För dessa värdefulla kulturmiljöer måste särskild hänsyn tas.

För området och Ingemarsvägen i Vrigstad är det tveksamt om en tätare bebyggelse är förenlig med kulturmiljövärdena.

Föreslagna åtgärder och uppföljning

Förutom att arkeologiska utredningar måste göras när fornlämningar riskerar att påverkas, bör konsekvensutredningar göras för kulturmiljön i de fall en detaljplan omfattar värdefulla kulturmiljöer som påverkas av ny bebyggelse eller förtätningar/ändringar av byggnader. En Orts kulturmiljövärde är ofta en stor del av ortens attraktivitet och har stor betydelse för invånarnas trivsel, vilket inte ska underskattas för ortens möjlighet att utvecklas på sikt.

Klimatpåverkan och klimatanpassning

Värden och hänsyn

Klimatpåverkan

När det kommer till klimatpåverkan ligger värdet/värdena i att minska kommunens klimatpåverkan.

Översiktsplaneringen ska bidra till en minskad klimatpåverkan. Det som den fysiska planeringen framför allt kan påverka är de utsläpp som sker i ett geografiskt begränsat område. I Sverige kan detta kopplas till de två miljömålen: *God bebyggd miljö* och *Begränsad klimatpåverkan*.

Den långsiktiga visionen är ett samhälle med noll nettoutsläpp av växthusgaser. På vägen dit finns idag ett nationellt klimatmål, att minska utsläppen med 70 % till år 2030. Riksdagen har beslutat om ett klimatpolitiskt ramverk med noll nettoutsläpp av växthusgaser i Sverige senast år 2045, vilket kommer att bli en stor utmaning för hela samhället. Samtidigt som utmaningen är stor, är klimatomställningen förenad med möjligheter till stora positiva synergieffekter, såsom renare luft, bättre stadsmiljö och tryggare energiförsörjning.

I Sverige är utmaningen att minska utsläppen av växthusgaser störst inom transportsektorn, jordbruket och basindustrin. Transportsektorns utsläpp kan påverkas genom en genomtänkt översiktsplanering. Översiktsplaneringen ska sträva efter en struktur som medför att människor har möjlighet att nå arbetsplatser, samhällsservice, fritidsanläggningar och handel, på hållbara sätt och med hållbara färdmedel.

Klimatanpassning

Regeringens mål för klimatanpassning är att utveckla ett långsiktigt hållbart och robust samhälle som aktivt möter klimatförändringar genom att minska sårbarheter och ta tillvara möjligheter.

För översiktsplanens del görs bedömningen utifrån risker med framtida klimat enligt PBL 3 kap. 5 § fjärde punkten, alltså risken för översvämning, ras, skred och erosion.

Klimat- och energistrategi för Jönköpings län

Strategin redovisar vilka insatser som behövs från olika aktörer i länet för att länets klimatpåverkan ska minska tillräckligt snabbt. I strategin framkommer länets vision om att vara ett plusenergilän senast 2045. Tre övergripande mål har satts för att synliggöra vad olika aktörer i länet behöver fokusera på:

- Senast 2045 är de totala utsläppen av växthusgaser från Jönköpings län lägre än 1 ton per invånare och år.
- Senast 2045 producerar Jönköpings län mer energi än vi använder. Energin vi producerar är förnybar² och mängden är minst 10 000 GWh/år.
- Klimatförändringarna möts aktivt i Jönköpings län genom att skapa ett samhälle som minskar sårbarheter och tillvaratar möjligheter, för ett varmare, torrare och blötare län.

De tre målen är av relevans för den fysiska planeringen och utifrån dem är det viktigt att arbeta för minskad klimatpåverkan, förbättra förutsättningarna för ökad energiproduktion och att arbeta med klimatanpassning.

Riktlinjer i ÖP

Kommunens ställningstagande om vindkraft och solenergi hänger ihop med strävan att minska klimatpåverkan. Ställningstagande om översvämning från skyfall bidrar till klimatanpassningen.

Ställningstagande om vindkraft

För vindkraft finns två olika alternativ för ställningstagande, se planförslaget. Alternativ 1 innebär att kommunen är negativ till vindkraft inom ett stort område i kommunen som har hög känslighet, Alternativ 2 innebär att kommunen pekar ut ett antal lämpliga områden för vindkraft.

Ställningstaganden om solenergi

- Vid placering och utformning av ny bebyggelse bör förutsättningarna för framtida solenergianläggningar på taken beaktas.
- Anläggningen av större solenergianläggningar direkt på marken bör sammanfalla med andra markanvändningar som till exempel betesmark.
- Kommunen är generellt positivt inställd till solenergianläggningar – men i vissa fall är andra intressen viktigare. Det kan till exempel handla om kulturmiljövärden eller Försvarsmaktens intressen.

Ställningstaganden om klimatanpassning

- Arbeta med mångfunktionella gröna funktioner som bland annat kan ge förutsättningar för svalka och som kan hantera stora mängder vatten vid skyfall.
- Vid gestaltning av gårdsmiljöer för vård, omsorg och skolverksamheter är det viktigt att beakta behovet av skugga för att hantera framtida värmeböljor.

Ställningstagande om ras och skred

- I samband med detaljplanering där det planeras för bebyggelse i områden med kraftigare lutningar än 10 grader eller i andra riskområden för ras och skred ska en geoteknisk undersökning genomföras.
- Skogsbruket vid sluttningarna ovanför vårdcentralen ska bedrivas med försiktighet.

Ställningstaganden om översvämning från vattendrag

- Ny bebyggelse och samhällsviktig befintlig bebyggelse inom 2,4 meter från normalvattenståndet i Vrigstadsån ska översvämningssäkras antingen genom byggnadstekniska åtgärder eller genom vallar som skyddar mot översvämning.
- En kombinerad skyfalls- och översvämningsskartering ska tas fram för Vrigstad där det är möjligt att få fram förslag på möjliga åtgärder för att minska risken för översvämning.

Ställningstaganden om översvämning från skyfall

- Vid planering eller byggande i områden som enligt skyfallsskarteringen för Sävsjö tätort är utsatta ska en fördjupad riskanalys genomföras med förslag till åtgärder för att minska risken för översvämning i samband med skyfall.
- En dagvattenstrategi ska tas fram där det framgår hur kommunen arbetar för att ta hand om skyfall.

ÖP-förslaget konsekvenser och hänsyn

Anpassning med hänsyn till risk för översvämning

Sävsjö

För Sävsjö finns en skyfallsskartering gjord av WSP 2021-08-25.

Områden Västra Högagärde och Håkanstorp är relativt blöta på grund av att en snabb tillrinning av vatten från sluttningen brukar samlas i vattendraget intill dessa områden och ute på åkrarna. Området Västra Sanatorieskogen ligger i

---

anslutning till Sävsjöån som vid högt vattenflöde kan översvämmas. Det är viktigt att bebyggelse placeras med ett lämpligt skyddsavstånd till ån.

I anslutning till områdena Alehögsområdet, Mäjensjö och området Ny väg 761 finns Mäjensjögolén och ett sumpskogsområde, vilket gör att hela området är relativt blött. Även området Fortsättning södra industriområdet är relativt blött

Vrigstad

Med anledning av att Vrigstadsån riskerar att översvämma stora delar av Vrigstad är det svårt att hitta lämplig mark för bostadsbebyggelse i Vrigstad. För områdena Östra Slättsjön, Tegnervägen och delar av området Söder om marknadsplatsen finns en översvämningsrisk från Vrigstadsån. Östra Slättsjön och Tegnervägen har tagits bort efter samrådet.

I området Värnamokrysset väster är det relativt blött. Området har justerats efter samrådet.

Stockaryd

För området Västra centrum och Östra Stockaryd gäller att hela Stockaryd är byggd runt våtmarker och det innebär att det ofta är blöta förhållanden. Även vid byggnation på tidigare bebyggd mark behöver det här hanteras.

Området Södra Stockaryd (lång sikt) ligger på en höjd som troligtvis inte är lika blöt som markerna generellt runt Stockaryd är. Även om det här området inte är blött så skulle en exploatering av området innebära hårdgörande av ytor vilket leder till högre tryck på de omkringliggande mossarna. Vid en exploatering är det alltså av största vikt att behandla vattenfrågor med stor försiktighet. Efter samrådet har området Södra Stockaryd (lång sikt) ersatts med Västra Stockaryd (lång sikt).

För områdena Lövängen, Stigamo och Anslutningsväg mellan väg 761 och 763 är det blöta markförhållanden i omgivningen.

Rörvik

Norr om området Södra Rörviks industriområde ligger Fällekullsgölen som kan vara viktig för fördröjning och rening av dagvatten från de befintliga verksamheterna.

Bedömning av ÖP-förslaget

Klimatpåverkan

Det kommunen kan göra för att bidra med minskad klimatpåverkan genom sin översiktsplan är avsätta lämpliga områden för olika ändamål inklusive bevarande och ta fram styrdokument för fortsatt detaljplanearbete. Att planera bebyggelsen så att olika målpunkter är möjliga att nå med kollektivtrafik är en viktig del av den fysiska planeringen för att minska bilberoendet. Kommunens planering är i huvudsak koncentrerad till tätorterna vilket är positivt genom att befintlig infrastruktur kan användas. Planeringen för bytespunkter mellan olika trafikslag är också positivt och gynnar minskat bilåkande och samåkning.

I nuläget stannar inte tågen i Rörvik men översiktsplanen pekar ut en lämplig plats för framtida tågstopp i Rörvik, vilket är positivt.

Föreslagna LIS-områden är mer utspridda men även vid urvalet av dessa har kommunen tagit hänsyn till lokaliseringen i förhållande till kollektivtrafik och GC-vägar, vilket är positivt.

Kommunens ställningstagande gällande vindkraft och solenergi är positivt och en biogasanläggning finns sedan tidigare i kommunen.

Klimatanpassning - risk för översvämning

Flera av de planerade nya områdena för bebyggelse i Sävsjö och Vrigstad bedöms ha högt grundvatten och/eller riskera att översvämmas på grund av närhet till vattendrag. Efter samrådet har några av dessa områden tagits bort. Eftersom ett förändrat klimat i framtiden leder till ökade vattenflöden under vissa perioder på året, blir det alltmer viktigt med en beredskap vad gäller detta för att minska risken för skador på grund av översvämning. Delar av planerade områden för bebyggelse och terminalområde i Stockaryd ligger på mark med högt grundvatten, vilket gör att det kan vara tveksamt om dessa områden är lämpliga för bebyggelse och hårdgörning av marken. Markavvattning kräver tillstånd enligt miljöbalken för vattenverksamhet

---

Föreslagna åtgärder och uppföljning

Klimatpåverkan

Det är viktigt att kommunen planerar för platser där elbilar kan laddas både långtids- och korttidsladdning, men detta bör kunna genomföras utan att särskilda områden pekas ut i ÖP:n.

Klimatanpassning - risk för översvämning

Eftersom flera av de planerade nya områdena för bebyggelse i Sävsjö bedöms ha högt grundvatten och/eller riskera att översvämmas på grund av närhet till vattendrag, är det viktigt att utreda vattenförhållandena, risk för översvämning och hur dagvatten ska hanteras. Skyfallskarteringen för Sävsjö föreslår ett antal framtida utredningar för att få en utökad förståelse för problematiken och möjliga åtgärder i Sävsjö tätort. Även för Vrigstad behöver en detaljerad översvämningskartering göras på grund av närheten till Vrigstadsån och efter samrådet finns ett ställningstagande om detta, vilket är positivt.

Stockaryd ligger på ett våtmarksområde och även här kan vattenförhållandena behöva utredas i samband med att nya detaljplaner tas fram.

Klimatanpassning med hänsyn till framtida ökade flöden i vattendrag behöver göras för både befintlig och nya bebyggelseområden.

Areella näringar

Värden och hänsyn

Sävsjö kommun består till 70 % av skog och ungefär 7 % täcks av sjöar. Jordbruksmark täcker ungefär 12 % av marken och 4 % består av bebyggelseområden.

Jord- och skogsbruk av nationell betydelse

Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse enligt 3 kap. 4 § MB. Jord- och skogsbruksmark ska så långt som möjligt skyddas från åtgärder som försvårar ett rationellt brukande. Det är jord- och skogsbruksnäringen som är av nationellt intresse, inte enbart marken. Markens brukningsvärde är centralt för bevarandointresset.

Brukningsvärd jordbruksmark får bara tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar om den behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen, och om det behovet inte kan tillgodoses genom att annan mark tas i anspråk. Även skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra ett rationellt skogsbruk.

Under 2011–2015 exploaterades 4,0 ha åkermark och 9,2 ha betesmark i Sävsjö kommun, vilket motsvarar 0,15 % av kommunens jordbruksmark. I Jönköpings län som helhet var andelen 0,12 % och i riket som helhet var andelen exploaterad jordbruksmark under denna period 0,09 %⁵.

Exploateringen av jordbruksmark är permanent och trenden att alltmer odlingsbar mark tas i anspråk ger negativa kumulativa effekter för livsmedelsproduktionen. Klimateffekternas påverkan på jordbruksmark medför dessutom att värdet på jordbruksmarken kan antas öka i framtiden.

Riktlinjer i ÖP

Riktlinjerna omfattar markområden som har ett speciellt värde för den areella näringen. Det mesta av kommunens areella näringar omfattas av områdestypen landsbygd – men de tätortsnära jordbruksområden som har speciellt höga värden för jordbruket har lyfts fram i mark- och vattenanvändningskartan. För områdestypen areell näring har inga generella ställningstaganden tagits fram.

---

⁵ Exploatering av jordbruksmark 2011–2015, Rapport 2017:5, Jordbruksverket.

Ställningstaganden om jordbruksmark

- Kommunen är restriktiv till byggnation av enstaka småhus på jordbruksmark
- Nya byggnader ska i första hand lokaliseras i anslutning till befintlig bostadsbebyggelse
- Mark som föreslås tas i anspråk ska bedömas utifrån dess möjliga brukningsvärde
- Vid placering på brukningsvärd jordbruksmark ska alltid en alternativ plats för byggnation redovisas. Den alternativa platsen ska inte vara på brukningsvärd jordbruksmark.
- Vid varje enskilt fall görs en sammanvägd bedömning av riktlinjerna och nedanstående kriterier.

Undantag som används för att göra en bedömning om vad som inte är brukningsvärd jordbruksmark

- Mark som inte brukats på många år och är bevuxen med sly eller träd
- Mark som omfattar en liten areal och inte ligger i anslutning till annan mark som brukas
- Brukningsenheter som är små eller svårtillgängliga.

Undantag för väsentliga samhällsintressen

- Exploatering av jordbruksmark i större sammanhang kan godtas om den görs i en detaljplanprövning där alternativa lokaliseringar prövas och om den tillgodoser ett väsentligt samhällsintresse.

Exempel på väsentliga samhällsintressen är behovet av bostäder, lokalisering av bostäder och arbetsplatser nära varandra, att skapa väl fungerande och lämpliga tekniska försörjningssystem samt att säkerställa viktiga rekreationsintressen.

ÖP-förslagets konsekvenser och hänsyn

Sävsjö

Området Eksjöhovgårdsängen II är beläget på jordbruksmark men kommunens bedömning är att området behövs för utbyggnad av bostäder för att skapa förutsättningar för förskolan att fortsätta finnas. Delar av området Eksjöhovgårdsområdet ligger på jordbruksmark som har en viktig funktion både för jordbruket och i form av kulturmiljövärden.

Vrigstad

Området Ingemarsvägen ligger på jordbruksmark och området Biskopsbo ligger i anslutning till jordbruksmark. Efter samrådet har området Biskopsbo tagits bort om området Ingemarsvägen har justerats. I detaljplaneskedet är det viktigt att säkerställa att jordbruket inte påverkas negativt av en exploatering av bostäder.

Stockaryd

Området Lövängen ligger delvis på jordbruksmark som är rester av en jordbruksfastighet.

Rörvik

En liten del av området Svinasjön ianspråktar en del av ett litet jordbruksområde som redan fragmentiserats i samband med byggnation av närliggande verksamhetsområden. Området Knösbo som omfattar jordbruksmark har tagits bort efter samrådet. Området Hillafällen som omfattar två mindre jordbruksfastigheter med tillhörande bostadshus har justerats efter samrådet. Vid byggnation ska lämpligheten utredas närmare med tanke på ianspråktagande av jordbruksmark.

Området Sjövik som omfattar flera mindre jordbruksfastigheter och flera bostadshus har justerats efter samrådet. Området Håkanstorp omfattar en del av en jordbruksfastighet. Vid byggnation ska lämpligheten utredas närmare med tanke på ianspråktagande av jordbruksmark.

Den föreslagna Ny tillfartsväg till södra Rörviks industriområde passerar delvis över några mindre jordbruksområden.

Bedömning av ÖP-förslaget

Sävsjö kommun är inte en jordbrukskommun utan snarare en skogskommun. De föreslagna områdena för ny bebyggelse ligger i eller i anslutning till tätorterna eller vid sjöar i närheten av tätorterna. Några större områden av produktionsskog berörs inte av ÖP-förslaget så därför bedöms inte heller ÖP:n påverka förutsättningarna för skogsbruket i kommunen. Planeringen i ÖP:n för en utveckling av Stockarydsterminalen är viktig för skogsbrukets infrastruktur eftersom den har en funktion som nod för träråvara.

ÖP:n redovisar några områden som berör jordbruksmark. Dessa områden är mindre områden i anslutning till tätorterna. Tidigare har LIS-områden pekats ut på jordbruksmark men dessa områden är nu ändrade så att jordbruksmark nu i huvudsak är undantagen från LIS-områden. ÖP:n bedöms ha tagit tillräcklig hänsyn till jordbruksmark på denna översiktliga nivå och på ett tydligt sätt redovisat vilka planerade områden för bebyggelse som berör jordbruksmark.

Föreslagna åtgärder och uppföljning

En fördjupad utredning av huruvida det är lämpligt att exploatera dessa områden kommer att göras i kommande detaljplanearbete.

Material, råvaror och mineral

Värden och hänsyn

Det saknas riksintressen för värdefulla ämnen och mineral i kommunen.

I kommunen finns två torvtäkter med torvkoncessioner, Hällarydsmossen och Store mosse. Båda ligger strax norr om Stockaryd i ett område rikt på våtmarker. I kommunen finns också fyra bergtäkter och en täkt för naturgrus.

Riktlinjer i ÖP

Ställningstaganden om materialhushållning

- Nya täktverksamheter för naturgrus bör undvikas och befintliga bör ersättas med täkter för bergkross. I stället bör behovet av grus tillgodoses genom krossning av bergmaterial.
- Täktverksamheter bör inte lokaliseras i värdefulla natur- eller friluftsområden, i vattenskyddsområden för vattentäkter eller i anslutning till befintlig bostadsbebyggelse.
- Inom områden med befintliga eller framtida grundvattentäkter ska täktverksamheter inte förekomma.
- Inom områden med särskilt hög radonhalt ska utvinning av bergkross undvikas för byggnadsändamål.
- Ny bebyggelse intill täkter kan störas av buller eller hindra täktverksamheternas möjlighet att få tillstånd. Därför bör ny bebyggelse inte tillkomma i anslutning till täktområde förutom för exploateringsföretagets egna behov eller för andra verksamheter som kan anses vara passande i anslutning.
- Vid större exploatering och markarbeten ska alltid övervägas om eventuella överskottsmassor kan användas för andra projekt i närområdet.
- Sävsjö kommun ställer sig negativ till etablerandet av nya torvtäkter inom kommunen.

ÖP-förslaget konsekvenser och hänsyn

ÖP-förslaget anger inga särskilda konsekvenser eller behov av hänsyn som kan uppstå med anledning av förslaget på markanvändning eller kommunens ställningstagande. Ballastförsörjningen är i hög grad en regional fråga och materialbehovet är beroende av aktiviteten inom bygg- och anläggningsbranschen. Därför är det svårt att göra analyser över behov och efterfrågan på lokal nivå. Samtidigt rör det sig om ett mycket tungt transportarbete varför korta avstånd är

---

en viktig lokaliseringsfaktor och ofta är det bäst om materialbehovet kan lösas genom omfördelning av massor lokalt på platsen.

Bedömning av ÖP-förslaget

Bedömningen görs utifrån översiktsplanens ställningstaganden om materialanvändning samt utifrån en uppskattning av behovet av massor och material, samt eventuella möjligheter att tillgodose behoven lokalt.

Kommunens ställningstagande bedöms som relevanta med hänsyn till vad som är brukligt hänsynstagande till olika värden, risk för störningar och materialhushållning. När behov uppstår av material i form av exempelvis bergkross eller naturgrus inom ett byggprojekt som exempelvis ett vägbygge, köps materialet normalt in från närmast tillgängliga bergtäkt. Olika områden lämpar sig bättre eller sämre för täktverksamhet och kommunen kan inte styra vilka intressenter som väljer att söka tillstånd för exempelvis en bergtäkt inom kommunen.

Föreslagna områden för ny bebyggelse i ÖP:n finns i huvudsak i tätorterna och som LIS-områden i närheten av tätorterna och bedöms inte stå i konflikt med områden som kan bli aktuella för täkter.

Föreslagna åtgärder och uppföljning

Inventeringar av bergförekomster som är lämpliga för bergtäkter och en grushushållningsplan kan vara ett bra underlag för översiktsplanering så att områden som är potentiellt lämpliga för exempelvis bergtäkter sparas för detta ändamål. Underlaget tas lämpligen fram på regional nivå.

Miljökvalitetsmålen

Sveriges riksdag har beslutat om 16 miljö-kvalitetsmål (miljömål) för en hållbar samhällsutveckling. Miljömålen syftar till att nuvarande och kommande generationer ska tillförsäkras en hälsosam och god miljö utifrån sociala, ekonomiska och ekologiska aspekter. Många av miljömålen kopplar till olika ekosystemtjänster.

I MKB-arbetet har en avstämning mot miljömålen gjorts och de som har bedömts vara relevanta för ÖP-förslaget är:

- Begränsad klimatpåverkan,
- Frisk luft,
- Bara naturlig försurning,
- Giftfri miljö,
- Skyddande ozonskikt,
- Säker strålmiljö,
- Ingen övergödning,
- Levande sjöar och vattendrag,
- Grundvatten av god kvalitet,
- Myllrande våtmarker,
- Levande skogar,
- Ett rikt odlingslandskap,
- God bebyggd miljö och
- Ett rikt växt och djurliv.

Sveriges miljömål gäller den svenska miljöns kvalitet, men miljöproblem i Sverige beror på negativ miljöpåverkan både inom och utanför landets gränser.

Begränsad klimatpåverkan

För att närma sig miljömålet krävs globalt sett en kraftig minskning av utsläpp av växthusgaser. Ställningstaganden i ÖP-förslaget som gynnar miljömålet om en begränsad klimatpåverkan är:

- Positiv syn på förnyelsebar energi såsom biogas, sol- och vindkraft.
- Premiering av ett hållbart resande och särskild satsning på bytespunkter mellan olika trafikslag. En gång- och cykelplan finns.
- Samhällsutveckling i befintliga tätorter och genom förtätning och omvandling.

-
- Planering av LIS-områden i anslutning till tätorter, kollektivtrafik och GC-vägar.

Frisk luft

Vägtrafik är en stor källa till luftföroreningar, framför allt i tätorter men miljö-kvalitetsnormerna för luft bedöms klaras i Sävsjö kommun eftersom större städer saknas i kommunen.

ÖP-förslaget anger vidare att kommunen önskar att bevara grönområden i tätorterna som påverkar luftkvaliteten i tätorterna positivt.

Bara naturlig försurning

Ämnen som bidrar till acceleration av försurningen av mark och vatten härrör från utsläpp framför allt från väg- och sjötrafik, värme- och elkraftverk, industrier samt jordbruk, såväl inom som utanför Sveriges gränser. Även intensivt skogsbruk kan minska markers naturliga buffringsförmåga och därmed bidra till en ökad markförsurning. Försurning till följd av atmosfäriskt nedfall kan vara svårt att påverka inom kommunens gränser.

Av Sävsjös 55 vattenförekomster har 36 stycken god status med avseende på försurning, två måttlig status, fem saknar klassning och data saknas för 12 förekomster. Generellt gynnas detta miljö kvalitetsmål av samma åtgärder som gynnar målen *Frisk luft* och *Begränsad klimatpåverkan*, det vill säga minskade luftutsläpp.

Giftfri miljö

För att skydda människors hälsa och den biologiska mångfalden behöver spridningen av farliga ämnen förebyggas och minska.

Inom Sävsjö kommun finns precis som i de flesta kommuner ett relativt stort antal förorenade områden, varav flera finns i tätorterna. Flera av ÖP:n förslag på områden för bebyggelse är förtätning av befintliga områden och omvandling av befintliga verksamhetsområden. Inom flera av dessa områden finns potentiellt förorenad mark som måste undersökas och vid behov saneras innan den är lämplig att använda för ny bebyggelse. Omvandlingen av dessa områden kan medföra att de förorenade områdena saneras, vilket är positivt för miljö kvalitetsmålet.

Skyddande ozonskikt

Sedan användningen av ozonnedbrytande ämnen har begränsats, tack vare internationella överenskommelser, tros ozonskiktet totalt sätt sakta återhämtat sig.

Miljökvalitetsmålet gynnas av samma åtgärder som gynnar målen *Bara naturlig försurning*, *Frisk luft* och *Begränsad klimatpåverkan*, det vill säga minskade luftutsläpp. I övrigt gynnas målet av att kommunen har en fungerande insamling av äldre vitvaror för omhändertagande av kylmedium som innehåller ozonnedbrytande ämnen.

Säker strålmiljö

Miljömålet avser att minska människors exponering för joniserande strålning (radon), elektromagnetisk strålning samt ultraviolett strålning.

ÖP:n innehåller ställningstaganden för UV-strålning, joniserande strålning från radon och elektromagnetiserande strålning. Ställningstagandet för UV-strålning handlar om att arbeta aktivt med skuggning med hjälp av grönska på offentliga platser och vid skolmiljöer. För radon handlar ställningstagandet om att byggnation i högriskområden för radon ska ske radonsäkert och i normal-radonområden ska byggnation ske med radonskyddat utförande. Vad gäller elektromagnetisk strålning, ska de statliga myndigheternas försiktighetsprincip för att begränsa magnetfält gälla vid samhällsplanering och byggande.

Ingen övergödning

Övergödning av mark och vatten orsakas dels av atmosfäriska nedfall i form av till exempel kväveoxider från biltrafik, sjöfart och kraftverk eller från läckage från jord- och skogsbruk samt utsläpp från reningsverk och industrier.

ÖP-förslagets fokus på att i huvudsak förtäta tätorterna medför mindre transportbehov jämfört med om nya bostadsområden sprids ut i kommunen.

Lokalt omhändertagande av dagvatten och minskning av utsläpp av enskilda avlopp är ytterligare åtgärder som nämns i ÖP-förslaget som påverkar miljökvalitetsmålet positivt.

Levande sjöar och vattendrag

Djur- och växtarters livsmiljöer i sjöar och vattendrag påverkas av till exempel skogsbruk, jordbruk, industrier och vattenkraft.

ÖP-förslagets åtgärder som gynnar miljömålet *Ingen övergödning* gynnar även miljömålet *Levande sjöar och vattendrag*.

Uttekandet av LIS-områden och inriktningen mot att erbjuda vattennära boenden, kan riskera att motverka miljökvalitetsmålet eftersom områdena som är viktiga för den biologiska mångfalden och för ekologiska värden kopplade till sjöar och vattendrag behöver tas i anspråk för att förverkliga dessa planer. Vid urvalet av LIS-områden har hänsyn tagits till naturvärden och fortsatt hänsyn kommer tas vid detaljplanering av dessa områden. Vid detaljplanering kommer utredningar göras av lämplig dagvattenhantering och VA-lösning med hänsyn till bland annat vattenmiljön.

Grundvatten av god kvalitet

Grusåsar och andra liknande formationer i landskapet spelar en viktig roll som dricksvattenresurs. Inrättandet av skyddsområden är ett viktigt verktyg för att skydda grundvattnet från föroreningar.

Åtgärder i syfte att uppnå miljömålen *Giftfri miljö* samt *Levande sjöar och vattendrag* gynnar även detta miljökvalitetsmål.

Myllrande våtmarker

Ett stort antal hotade eller missgynnade växt- och djurarter är beroende av olika våtmarker. En förklaring till detta är att det sedan början av 1800-talet har torrlagts stora arealer av just våtmarker.

Våtmarker utgör inte endast habitat för många växt- och djurarter utan fyller även viktiga funktioner för ekosystemtjänster som att binda och lagra kol och rena vatten. Med tanke på mer påtagliga klimatförändringar, med fler stora skyfall och fler torra perioder, har våtmarker en viktig funktion som fördröjningsmagasin av vatten.

ÖP-förslaget innebär förslag som berör våtmarker i Stockaryd. I de fall våtmarker berörs krävs utredning om vilka konsekvenser exploateringen får och tillstånd för vattenverksamhet kan behövas. I de fall våtmarker tas i anspråk bör kompensationsåtgärder i form av återskapande av våtmarker övervägas.

Levande skogar

Miljömålet om levande skogar påverkas till stor del av intensiteten av skötseln av den produktiva skogsmarken. Genom människans påverkan har vissa skogstyper

---

med unika livsmiljöer blivit alltmer sällsynta. Människans aktiviteter har även orsakat indirekta negativa effekter i form av nedfall från luftföroreningar och pågående klimatförändringar.

I ÖP-föreslaget finns ställningstaganden för den tätortsnära skogen med hänsyn till områden för friluftslivet men för skogsbruksmark saknas särskilda ställningstaganden men i ÖP:n anges att eftersom kommunens yta till största delen består av skogsmark, så är skogsbrukets infrastruktur viktig i kommunen. Planeringen i ÖP:n för en utveckling av Stockarydsterminalen ingår i skogsbrukets infrastruktur eftersom den har en funktion som nod för träråvara.

Ett rikt odlingslandskap

En utmaning för att uppnå miljömålet är att brukningen av odlingslandskapet måste anpassas så att natur- och kulturvärdena bevaras och utvecklas samtidigt som jordbruket ska kunna bedrivas på ett rationellt och konkurrenskraftigt sätt.

Kommunen har ställningstaganden för jordbruksmark och hänsyn har tagits till jordbruksmark vid planering av nya områden för bebyggelse. Några utpekade mindre områden berör dock jordbruksmark. När jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelse i anslutning till tätorter är det en fördel om bostäder kan kombineras med stadsodling inom dessa områden så att marken åtminstone delvis kan användas för matproduktion och ekosystemtjänster.

God bebyggd miljö

Med ökande befolkning och bostadsbehov ses den täta bebyggelsen som lösningen för många miljöproblem, som till exempel minskat i anspråkstagande av jordbruksmark, minskad energianvändning och bättre nyttjande av befintlig infrastruktur. Den täta bebyggelsen och exploatering i centrala lägen kan dock innebära att fler människor utsätts för buller och risker om bostäder byggs nära hårt trafikerade vägar och järnvägar. I Sävsjö finns en god livsmiljö genom närhet till rekreationsområden och områden med kulturmiljövärden men samtidigt berörs kommunens tätorter av antingen buller från järnvägen Södra stambanan eller från genomfartstrafik vilket medför störningar, risker och barriäreffekter som är svårt att bygga bort helt. Eftersom flera av ÖP:n förslagna områden för bostäder berörs av buller behöver dessa frågor hanteras med särskild omsorg i det fortsatta planeringsarbetet.

Ett rikt växt- och djurliv

En rik biologisk mångfald är avgörande för att naturens ekosystemtjänster, som att rena vatten och luft, lagra kol och pollinera våra grödor, ska fungera. Biologisk mångfald går även hand i hand med folkhälsan då många natur- och kulturmiljöer är viktiga områden för rekreation och friluftsliv.

I ÖP-förslaget finns ställningstaganden för grönområde och park samt för natur och friluftsliv. Ställningstagandena är i första hand inriktade på naturens funktion som rekreationsområde även om det anges att utvecklingen av dessa områden ska ske med hänsyn till olika ekosystemtjänster. Ställningstagandena kan lämpligen kompletteras med aspekter som gynnar biologisk mångfald samt växt- och djurliv generellt. Det är viktigt att den gröna infrastrukturen i tätorterna fungerar som spridningsvägar mellan olika områden och genom tätorterna. Vid planering av planskilda korsningar över Södra stambanan genom kommunen bör även djurpassager övervägas. Utpekandet av LIS-områden kan motverka miljömålet, så det är viktigt att aspekten biologisk mångfald och hänsyn till växt- och djurliv ingår i arbetet med detaljplanering av dessa områden. Generellt bör alltid en naturvärdesinventering göras i de fall naturmark tas i anspråk för bebyggelse. Vid planering för bebyggelse i strandnära lägen bör även en fladdermusinventering övervägas. En ökad belysning i områden som tidigare inte varit upplysta kan påverka fladdermöss och insekter negativt.

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer (MKN) är ett juridiskt styrmedel som regleras i 5 kap. MB. MKN är några av många styrmedel för att nå de nationella miljökvalitetsmålen. Det finns MKN för:

- vatten
- omgivningsbuller
- utomhusluft
- fisk- och musselvatten

Miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten, omgivningsbuller och utomhusluft berör Sävsjö kommun.

MKN för vatten

MKN för vatten omfattar ytvatten (sjöar, vattendrag och kustvatten) och grundvatten. Syftet med normerna är att säkra Sveriges vattenkvalitet.

Beslutade MKN finns för samtliga registrerade vattenförekomster. MKN anger vilken vattenstatus som ska uppnås vid en viss tidpunkt medan statusklassningen är ett sätt att beskriva vattnets kvalité.

Målet är att vattnet ska uppnå *god status* samt att vattnets status inte ska försämras. Om prognosen är att statusen kan komma att försämras måste åtgärder vidtas för att bibehålla eller förbättra vattenkvaliteten.

I Sävsjö kommun finns 55 klassade vattenförekomster varav 12 är sjöar, 32 är vattendrag och 11 är grundvatten.

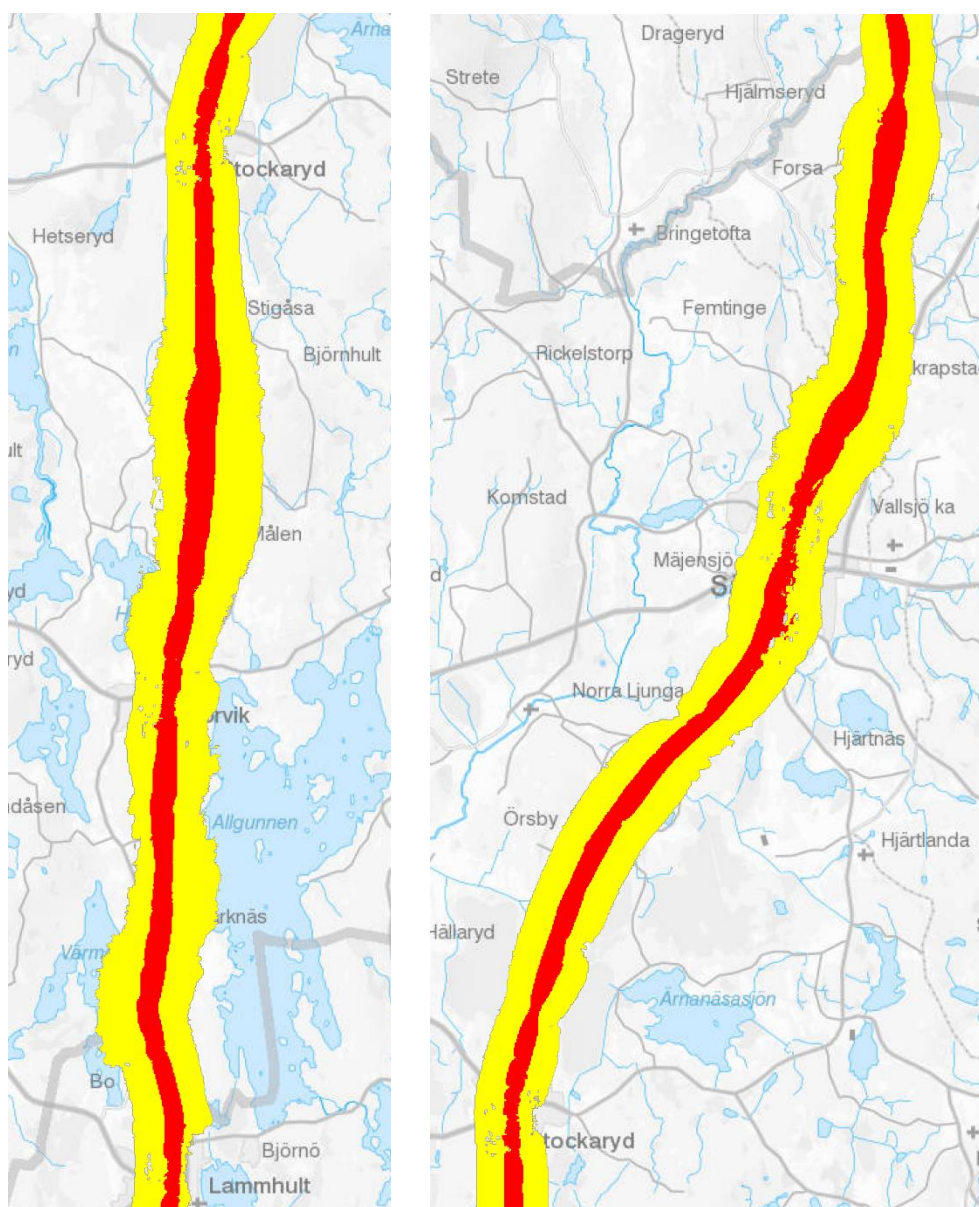
Se vidare under kapitlet *Vatten* ovan.

Bedömning av ÖP-förslaget

En generell bedömning är att genomförandet och val av plats för framtida exploateringar behöver ske med försiktighet så att statusen på kommunens vattenförekomster inte försämras. Rening av dagvatten och en låg andel hårdgjorda ytor bidrar till att minimera påverkan på vattenförekomsterna. Anslutning av enskilda avlopp till kommunala reningsverk bidrar till minskade utsläpp av näringsämnen till berörda vattenförekomster vilket är positivt.

Omgivningsbuller

Miljö kvalitetsnormerna för buller gäller för större vägar (mer än tre miljoner fordon per år), större järnvägar (mer än 30 000 tåg per år) eller för större städer (mer än 100 000 invånare). Södra stambanan som har mer än 30 000 tågpassager per år skär genom kommunen. I nedanstående figur visas Trafikverkets bullerkartor från 2017.

Figur 38 Kartläggning av järnvägsbuller 2017. Gult= $L_{den} \geq 55$ dBA, rött= $L_{den} \geq 65$ dBA. Den vänstra kartan visar södra delen av kommunen och den högra visar den norra delen. Stockaryd finns med på båda kartorna. Källa Ramböll och Trafikverket.

Bedömning av ÖP-förslaget

Järnvägsbuller från stambanan berör tätorterna Sävsjö, Stockaryd och Rörvik genom att järnvägen går rakt igenom dessa orter. Vid detaljplanering inom dessa tätorter måste hänsyn till järnvägsbuller tas genom att bullerberäkningar utförs och bostäder och lokaler för skola och vård lokaliseras och orienteras så att riktvärdena klaras. Det är en fördel om en samverkan kan ske med Trafikverket och deras åtgärdsprogram för kommunen.

MKN för utomhusluft

MKN för utomhusluft (SFS 201:527) syftar till att skydda människors hälsa och miljön. Det finns MKN för flera luftburna ämnen, bland annat kvävedioxid, kväveoxider, svaveldioxid och partiklar (PM 10).

Ställningstaganden om miljö kvalitetsnormer för luft

- Inga särskilda insatser behövs från kommunen för att hantera den befintliga luftkvaliteten, men positiva synergieffekter kan uppstå i samband med andra insatser för att förbättra den bebyggda miljön. Det kan till exempel handla om minskat bilåkande i tätorterna, fler elektrifierade fordon eller mer grönska.

Bedömning av ÖP-förslaget

Ett genomförande av ÖP-förslaget bedöms inte påverka luftkvaliteten på ett betydande sätt och inget tyder på att MKN riskerar att överskridas i framtiden i kommunen.

Sammanfattning och samlad bedömning

Boendemiljö

ÖP-förslaget bedöms svara väl mot målen i bostadsförsörjningsplanen. Planförslaget har uttalade planer för centrumbebyggelse i tätorterna vilket är positivt. För Vrigstad motsvarar området ”Söder om marknadsplatsen” centrumutveckling liknande det som redovisas för de andra tätorterna.

Kommunikation

I Sävsjö kommun finns utmaningar genom att järnvägen Södra stambanan går genom tre av kommunens tätorter. Sävsjö och Vrigstad har relativt mycket genomfartstrafik på väg 127 och riksväg 30. Särskilt järnvägstrafiken innebär stora negativa konsekvenser för dessa tätorter med tanke på barriäreffekter, trafikbuller och risker med hänsyn till transporter med farligt gods och olyckor vid passager över spåret, men även vägtrafiken innebär barriäreffekter, störningar och risker.

Kommunens riktlinjer och ställningstagande i ÖP:n visar på att kommunen har höga ambitioner särskilt gällande oskyddade trafikanter, vilket svarar väl mot ÖP:n värden och hänsyn för kommunikationer. Inriktningen mot att i första hand planera för nya bostäder i befintliga tätorter, nya planskilda korsningar och bytespunkter mellan olika trafikslag, svarar också väl mot målet om goda möjligheter att resa och en jämlik tillgänglighet.

Friluftsliv och rekreation

Nya områden för bostäder i Sävsjö tätort ligger i närheten av grönområden utan att inkräkta på befintliga grönområden. De flesta nya bostadsområden i Vrigstad ligger i anslutning till grönområden i tätortens utkanter men några av dem inkräktar på grönområden, vilket kan vara negativt för tillgången till rekreationsområden i tätorten. Förslagen på nya bostadsområden i Stockaryd ligger i anslutning till grönområden i östra delen av tätorten. I Rörvik finns gott om tätortsnära natur, så det bör vara möjligt att kombinera boende och rekreation.

Buller

Enligt Trafikverkets kartläggning av järnvägsbuller, som visas med översiktliga kartor i kapitlet *Miljö kvalitetsnormer*, ligger järnvägsbullret över ekvivalent ljudnivå 55 dB(A) i tätorterna Sävsjö, Stockaryd och Rörvik. Det bedöms finnas en risk att riktvärdena för trafikbuller överskrids i dessa tätorter och även i Vrigstad på grund av vägtrafikbuller från väg 127 och riksväg 30. Risk finns för ökade bullerstörningar i Stockaryd från en utbyggd Stockarydsterminal.

Olycksrisker och säkerhet

I Sävsjö tätort, Vrigstad och Rörvik planeras för ny bebyggelse inom 150 meter från järnvägen, väg 127 eller riksväg 30, vilket medför att en riskbedömning behöver göras med hänsyn till transporter med farligt gods.

Naturmiljö

Inget av riksintresseområdena för naturvård i Sävsjö kommun berörs i sin yta av utpekade exploateringsområden i ÖP-förslaget. Inte heller några Natura 2000-områden, naturreservat, biotopskyddsområden, områden med naturvårdsavtal eller nyckelbiotoper riskerar att påverkas av ÖP-förslaget. I Stockaryd berör två planerade områden för bostäder våtmarksområden med ett visst naturvärde. Ett planerat nytt verksamhetsområde i Sävsjö berör en sumpskog i sydvästra delen av Sävsjö intill järnvägen.

Strandskydd och LIS

Föreslagna LIS-områden bedöms kunna komma i konflikt med rekreativvärden i Vrigstad och Rörvik. Intill ett av LIS-områdena i Rörvik finns ett område med Naturvärden utpekade av Skogsstyrelsen, se figur 15 ovan.

Förorenade områden

Flera av de planerade omvandlingsområdena innebär en exploatering inom ett förorenat område, vilket kan medföra att en sanering görs tidigare än den annars skulle ha gjorts, vilket är positivt med hänsyn till människors hälsa och miljön.

Vatten

Dagvatten från både LIS-områden och tätorter berör vattenförekomster och övrigt vatten eftersom dagvatten avleds till yt- eller grundvatten även om området inte ligger i direkt anslutning till en sjö eller ett vattendrag. Vad gäller föreslagna LIS-områden så ligger en del av dessa intill sjöar som är klassade som vattenförekomster och en del ligger intill sjöar som är klassade som övrigt vatten. För samtliga planerade områden för bebyggelse är det viktigt att dagvatten renas innan det släpps ut till vattenförekomster och övrigt vatten. I samtliga tätorter berörs ytvattenförekomster med måttlig ekologisk och/eller kemisk status.

Dricksvatten

Ett hänsynstagande till vattenförekomsterna är särskilt viktigt med tanke på att de fungerar som vattentäkt i nuläget eller så kan de komma att behövas för vattenförsörjningen i framtiden. ÖP:n redovisar på ett tydligt sätt konsekvenser och hänsynstagande för de förslagen på nya områden för bebyggelse. För Stockaryd planeras för en ny överföringsledning ifrån annan vattentäkt i kommunen, vilket

---

kommer underlätta för planeringen av ny bebyggelse kring Stockaryd. Det är positivt om verksamhetsområde upprättas kring Allgunnen så belastningen från enskilda avlopp minskar.

Kulturmiljö

ÖP-förslaget innebär att ny bebyggelse planeras inom några områden med höga kulturmiljövärden. Det är Eksjöhovgårdsområdet (riksintresse), Sanatorieskogen, Ljunga park och Sävsjö centrum. I Vrigstad är det bykärnan, i Stockaryd stationen och kyrkbyn och i Rörvik området kring Knösbo (Knösbo har dock utgått efter samrådet). I det framtida detaljplanearbetet blir det viktigt att hänsyn tas till dessa värdefulla kulturmiljöer. För området Ingemarsvägen i Vrigstad är det tveksamt om en tätare bebyggelse är förenlig med kulturmiljövärdena. Kulturmiljöunderlaget för tätorterna i kommunen är ett bra underlag för ÖP:n och den fortsatta detaljplaneringen inom tätorterna.

Klimatpåverkan och klimatanpassning

Kommunens planering är i huvudsak koncentrerad till tätorterna vilket är positivt genom att befintlig infrastruktur kan användas. Planeringen för bytespunkter mellan olika trafikslag är också positivt och gynnar minskat bilåkande och samåkning. Föreslagna LIS-områden är mer utspridda men även vid urvalet av dessa har kommunen tagit hänsyn till lokaliseringen i förhållande till kollektivtrafik och GC-vägar, vilket är positivt. Kommunens ställningstagande gällande vindkraft och solenergi är positivt och en biogasanläggning finns sedan tidigare i kommunen.

Flera av de planerade nya områdena för bebyggelse i Sävsjö och Vrigstad bedöms ha högt grundvatten och/eller riskera att översvämmas på grund av närhet till vattendrag, men några av dessa har utgått eller justerats efter samrådet. Delar av planerade områden för bebyggelse och terminalområde i Stockaryd ligger på mark med högt grundvatten, vilket gör att det kan vara tveksamt om dessa områden är lämpliga för bebyggelse och hårdgörning av marken. Klimatanpassning med hänsyn till framtida ökade flöden i vattendrag behöver göras för både befintlig och nya bebyggelseområden.

Areella näringar

ÖP:n redovisar några områden som berör jordbruksmark. Dessa områden är mindre områden i anslutning till tätorterna. Tidigare har LIS-områden pekats ut på jordbruksmark men dessa områden är nu ändrade så att jordbruksmark nu i huvudsak är undantagen från LIS-områden. ÖP:n bedöms ha tagit tillräcklig hänsyn till jordbruksmark på denna översiktliga nivå och på ett tydligt sätt redovisat vilka planerade områden för bebyggelse som berör jordbruksmark.

Material, råvaror och mineral

Föreslagna områden för ny bebyggelse i ÖP:n finns i huvudsak i tätorterna och som LIS-områden i närheten av tätorterna och bedöms inte stå i konflikt med områden som kan bli aktuella för täkter.

Miljökvalitetsnormer

En generell bedömning är att genomförandet och val av plats för framtida exploateringar behöver ske med försiktighet så att statusen på kommunens vattenförekomster inte försämras. Markavvattning bör undvikas. Rening av dagvatten och en låg andel hårdgjorda ytor bidrar till att minimera påverkan på vattenförekomsterna. Anslutning av enskilda avlopp till kommunala reningsverk bidrar till minskade utsläpp av näringsämnen till berörda vattenförekomster vilket är positivt.

Järnvägsbuller från stambanan berör tätorterna Sävsjö, Stockaryd och Rörvik genom att järnvägen går rakt igenom dessa orter. Vid detaljplanering inom dessa tätorter måste hänsyn till järnvägsbuller tas genom att bullerberäkningar utförs och bostäder och lokaler för skola och vård lokaliseras och orienteras så att riktvärdena klaras.

Ett genomförande av ÖP-förslaget bedöms inte påverka luftkvaliteten på ett betydande sätt och inget tyder på att MKN riskerar att överskridas i framtiden i kommunen.

Miljökvalitetsmål

Bedömningen är att ÖP:n tar hänsyn till miljökvalitetsmålen på olika sätt men det är nästan oundvikligt att flera av miljökvalitetsmålen påverkas negativt vid en ökad exploatering men ytterligare hänsynstaganden och kompensationsåtgärder och förbättringar kan göras i detaljplaneskedet. Miljökvalitetsmålet om förorenade områden kan däremot påverkas positivt när sanering av föroreningar görs i samband med exploatering. Miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö påverkas både positivt och negativt. Positivt genom att nya goda boendemiljöer tillkommer men negativt i den mån nya bostäder berörs av risk för störningar.

Risk för betydande miljöpåverkan

En betydande miljöpåverkan som bedöms riskera att uppstå på grund av ÖP-förslaget är störningar i form av buller och vibrationer samt risker med hänsyn till de områden som ligger nära järnvägen Södra stambanan genom Sävsjö, Stockaryd och Rörvik samt i närheten av väg 127 och 30 genom Vrigstad. Det är en fördel om dessa frågor kan utredas samlat för dessa tätorter som ett underlag inför det kommande arbetet med detaljplaner.

En annan betydande miljöpåverkan som eventuellt kan uppstå är påverkan på naturmiljön, vattenförekomster och boendemiljön i Stockaryd på grund av planerna på en utbyggnad av Stockarydsterminalen. En järnvägsterminal medför risk för omfattande bullerstörningar för omgivningen som hanteras med hjälp av riktvärden för industribuller.

Kalmar den 12 januari 2024

Vatten och Samhällsteknik AB

Catarina Lund